

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

RIBE BYS JORDEBOG

Grundlagt i 1450erne og videreført til omkring 1600

Udgivet ved
INGRID NIELSEN

SYDJYSK UNIVERSITETSFORLAG

RIBE BYS JORDEBOG

RIBE BYS JORDEBOG

Grundlagt i 1450erne og videreført til omkring 1600

Udgivet ved
INGRID NIELSEN

Under tilsyn af
THELMA JEXLEV

SYDJYSK UNIVERSITETSFORLAG
Esbjerg 1979

Ribe bys jordebog : grundlagt i 1450erne og
videreført til omkring 1600 / udg. ved
Ingrid Nielsen ; under tilsyn af Thelma
Jexlev. – Esbjerg : Sydjysk Universitets-
forlag, 1979. – 112 s. : ill., 1 kort ; 21 cm
Bibl.s.45
ISBN 87-85198-41-2

Forsidebilledet er en spejlvendt gengivelse i naturlig størrelse af Ribe bys store
signet, som er af forgyldt sølv. Foto: Svend Tougaard.

Alle tekstillustrationerne er fra Ribe bys jordebog. Foto: Rigsarkivet.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk og fotografisk eller anden gengivelse af
denne bog eller dele deraf er uden forlagets skriftlige samtykke forbudt ifølge
gældende dansk lov om ophavsret, undtaget herfra er korte uddrag til anmelder-
delser.

© Sydjysk Universitetsforlag.

Bogen er trykt hos K. Rosendahls Bogtrykkeri Akts., Esbjerg.

ISBN 87-85198-41-2

Indholdsfortegnelse

Forord	7
Indledning	9
Jordebogens historie	9
Jordebogens ydre	10
Jordebogens skrivere. Datering	13
Ordningen af stoffet i jordebogen	27
Byens adkomst til jorderne	34
Jordebogens tilblivelse	41
Noter	44
Litteratur	45
Tegnforklaring til teksten	46
Jordebogens tekst	47
Bilag	82
I. Oversigt over skriversnes fordeling i jordebogen	82
II. Fortegnelse over dokumenter ang. byens besiddelser	89
III. Oversigt over møntsorter	93
Sted- og sagregister	98
Personregister	104
Forklaring til kort over Ribe	110
Planche I. Kort over Ribe	112

Forord

Fra Ribe stammer et af de bedst bevarede middelalderlige byarkiver i Danmark. En usædvanlig historisk bevidsthed og kærlighed til byen har betydet, at Ribe længe har værnet om det, og først i 1930-erne og 1960-erne er det overgået til de statslige arkiver, Rigsarkivet og Landsarkivet i Viborg. Blandt det materiale, som indtil da udelukkende havde været udnyttet af de lokale historikere, er Ribe bys middelalderlige jordebog.

En bearbejdelse af jordebogen blev aktuel, da Statens humanistiske Forskningsråd i 1977 indledte et arkæologisk projekt, kaldet »Middelalderbyen«. Inden for dette skal 11 danske middelalderlige købstæders topografiske forhold kortlægges ud fra alt til rådighed stående kildemateriale, for at danne baggrund for projektets og andres fremtidige udgravninger i disse byer.

I forbindelse med mit arbejde med Ribe for »Middelalderbyen« blev det klart, at Ribe bys jordebog er en af de vigtigste enkeltkilder til byens middelalderlige topografi. Det viste sig også, at den hidtidige udnyttelse af jordebogen langt fra har udtømt dens muligheder, idet den foruden at indeholde en række topografiske oplysninger også afspejler aspekter af retshistorisk og økonomisk art. Da middelalderlige by-jordebøger endvidere er yderst sjældne i Danmark, opstod tanken om at gøre den tilgængelig for en større kreds.

Sydjysk Universitetscenter, hvor undersøgelsen af Ribe foregår, indvilgede i at udgive jordebogen på sit forlag. Arkivar Thelma Jexlev gjorde udgivelsen mulig ved at tilbyde at være tilsynsførende, en opgave hun har røgtet med sin fulde kompetance og store energi. Undersøgelsens tilknytning til det historisk-arkæolo-

giske projekt på SUC har givet mulighed for værdifulde diskussioner med projektleder Mogens Bencard, hvis indgående kendskab til Ribes arkæologi og historie har åbnet mine øjne for mange problemer. Thelma Jexlev og Mogens Bencard, som begge er medlem af »Middelalderbyens« styringsgruppe, skal have min varmeste tak. Endvidere skal Frank Christensen, SUC, takkes for stor hjælp med registre og korrekturlæsning.

Sydjysk Universitetscenter
Januar 1979.

Ingrid Nielsen, cand. mag.

Indledning

Jordebogens historie

Ribe bys jordebog er en fortegnelse over de grunde, huse, gader, agre og enge, som Ribe byråd administrerede, da jordebogen blev anlagt i midten af 1400-årene. Den blev brugt, ajourført og suppleret indtil slutningen af 1500-årene. Umiddelbart udmærker den sig specielt ved en meget udførlig topografisk beskrivelse af de opførte enheder.

Indtil 1965 opbevaredes jordebogen i Ribe kommunes arkiv. Den blev da afleveret til Landsarkivet for Nørrejylland, hvor den indgår i Ribe Rådstuearkiv og har arkivsignaturen D22-251.

I de ripensiske lokalhistorikers værker ser man adskillige henvisninger til »byens gamle jordebog«. Peter Terpager har således brugt den flittigt til *Ripæ Cimbricæ* (1736), især i afsnittene om byens topografi, institutioner og bygninger, og i David Grønlunds eksemplar af *Ripæ Cimbricæ*, som ejes af Ribe Katedralskole, er der indføjjet citater fra jordebogen som yderligere støtte for eller argument mod nogle af Terpagers tolkninger af andre middelalderlige kilder.

Også P. N. Thorup har udnyttet jordebogen i sine *Antiquariske Bidrag til Ribe-Byes Beskrivelse* (1833 og 1839). Især har den været en vigtig kilde for hans topografiske beskrivelse af forstaden nord for åen. Her var bebyggelsen fra den tidlige middelalder stort set forsvundet på jordebogens tid, så dens opregning af gader udgør i realiteten den eneste mulighed for at få et overblik over bydelens ældre struktur og omfang. Ind imellem kommenterer Thorup jordebogen som kilde. Han nævner, at optegnelserne er gjort til forskellig tid, og at den ældste fortegnelse må være affattet før 1458¹.

Peter Adler har skrevet *Om Byens Jorder i ældre Tider* (1847), og han anfører ligeledes en del citater fra jordebogen, som han daterer til 15. og 16. århundrede.

Endelig har J. Kinch haft den i hænde, da han skrev *Ribe Bys Historie og Beskrivelse* (1869 og 1884). Den er en væsentlig kilde for

ham til beskrivelsen af byens topografi i middelalderen², og han daterer den 1400-årenes midte³. Et afsnit i jordebogen om byens marker og enge (nærv. udg. nr 213-231), som bliver trukket frem ved en retssag i 1683, daterer han til 1530-erne⁴.

Det, at jordebogen så længe har ligget i Ribe, er sikkert en af årsagerne til, at den ikke som så mange andre utrykte kilder har været kendt og benyttet af den kreds af historikere, der på bredere basis har beskæftiget sig med de danske købstæders forhold i middelalderen. En anden årsag kan være, at jordebogen er vanskelig at udnytte uden en vis indsigt i den lokale topografi.

For de lokalhistoriske forfattere gælder det, at de har anvendt jordebogens stednavnemateriale, og ud fra det brugt de topografiske beskrivelser som isolerede fænomener. Herved er de gået glip af de mønstre, som aftegner sig, når man anlægger en mere samlet vurdering af indholdet og gør sig klart, hvordan ejendommene fordeler sig i byen. Først med et sådant overblik får jordebogen som kilde en betydning, der rækker ud over dens rent topografiske muligheder.

Der er ved denne udgivelse lagt vægt på at gøre Ribe bys jordebog tilgængelig ved at supplere dens egne oplysninger med en indføring i de topografiske forhold, den beskriver, og ved hjælp af eksempler påpege nogle af de problemer, den afspejler.

Jordebogens ydre

Ribe bys jordebog består af 25 pergamentsblade, ca 28×19,5 cm. Bogen har formentlig fra starten haft sit nuværende træbind med overtræk af rødfarvet pergament.

Bladene er folieret fra 1 til 24. Af tallenes placering i forhold til teksten kan man se, at folieringen først er sket en gang i 1500-årene. Oprindeligt er der kun skrevet numre på de blade, der har den egentlige tekst, d.v.s. begyndende på 2. blad. Men tilsyneladende har man ønsket, at folieringen skulle begynde på 1. blad og er gået igang med at rette eller forandre de allerede skrevne tal. Dette er dog opgivet på 6. blad, hvor tallet 5 er forandret

til 6. Det efterfølgende 7. blad har derfor den oprindelige folierings 6-tal, hvorefter folieringen fortsætter regelmæssigt bogen ud, d.v.s. til og med 24. I udgaven er folieringen angivet, og de to fol 6 er kaldt henholdsvis 6a og 6b.

Muligvis samtidig med folieringen er der påbegyndt en nummerering af enhederne i jordebogen. Den er dog opgivet efter nr 54 på fol 6a. Nummereringen tager hensyn til ændringer i godsforholdene fra jordebogens anlæggelsestidspunkt og frem til tilføjelser fra 1560-erne, så nummereringen må snarest henføres til denne periode (se iøvrigt under skriver o i det efterfølgende afsnit).

Numrene 1-54 er opretholdt i udgaven. Den efterfølgende nummerering er foretaget af udgiveren af praktiske årsager, skønt den rummer den inkonsekvens, at nogle af de topografiske enheder er anført flere steder i jordebogen og derfor kommer til at optræde med forskellige numre. Det er helt åbenbart, at ikke alle de skrivere, der har arbejdet med jordebogen, har haft fuldt overblik over dens indhold.

Jet den mest høst ed yveroy hauer vider indløst og fyldt
 hordes fang styller gæret saa cristelig vider. Noe om thone jord
 indstaldte ind meten vider offte aff thid. Det som hauer huss pa grund so hiet an
 or mist maff ind offte om f. huet ar for the too færd huss styld som om an
 bygd optil steen porten som vider omvænt ar om de gængs ind
 paa huez som ediste maff gaffur for th or bær ind
 gaffur for om B or ind maff ind
 In vider skund R. ign in søst vider ind prestem off
 leord so ind om som stylder ind og in B ind
 ind indskolde ind ind ind

Jet noer den mest yveroy hauer byen og fyldt jord
 som thone jord hauer huet ind og haldet jord
 som ligg malle so fæderbare og bær som ind som stylder
 huar ar so stilling om hordes del or fæder ind som
 en styld jord ind off by gaffur at ul den jord som ind fæder
 aff arden yver ind so maff ind som ind ind ind
 so huet ind ind ind ind ind ind ind ind ind
~~ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind~~
 ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind

Jet den mest hauer byen og fyldt jord som
 lag hauer om pa doer og stylder hauer om stilling
 ind or ind ind ind hauer for den same ind ind ind ind ind ind
 som ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind
~~ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind~~
 ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind ind

Fig. 1. Fol 8 r i Ribe bys jordebog.

Jordebogens skrivere. Datering

Ser man på fig. 1, som viser fol 8 r i jordebogen, får man et godt indtryk af, hvordan den har fået sin nuværende fremtræden. På siden er der beskrevet 4 grunde. Oprindeligt har der dog kun været de 3 notitser, som er skrevet med den tydelige skrift fra midten af 1400-årene. Disse har efterhånden fået en række tilføjelser, fortrinsvis angående nye lejere af grundene. Mellem den første og den anden af notitserne er der på et tidspunkt indføjet oplysningerne om endnu en grund.

Grundstammen i jordebogen udgøres af beskrivelserne af 108 grunde, huse, gader og jorder. Der er god plads mellem indførslerne, og nogle steder har hele sider stået blanke, således fol 6a r, 13 r samt 21 v og følgende. Det er uden tvivl i overensstemmelse med jordebogens oprindelige plan, at den senere er blevet ajourført med nye lejernavne og suppleret med tilføjelser af nyerhvervelser eller -udstykninger. I jordebogens seneste anvendelsestid er der yderligere indført en del registre af adkomstdokumenter.

De enkelte skrivere er i udgaven markeret med bogstaver fra a til s, hvilket giver et antal på 17, idet j og q ikke er benyttet. I udgaven er den ældste tekst, d.v.s. det, der er indført af skriversne a og b, fremhævet med større typer end tilføjelserne. Rækkefølgen af skriversne er bestemt ud fra deres indbyrdes rækkefølge i håndskriftet. Det ser ud til, at der kun har arbejdet en skriver ad gangen med jordebogen. Men da ikke alle har skrevet noget, som står i sammenhæng med andre skrivers indførsler, kan den indbyrdes orden i nogle få tilfælde kun angives omtrentligt. Enkelte små notitser kan ikke henføres til nogen af skriversne eller indplaceres i rækkefølgen. De er i teksten markeret med x.

I den efterfølgende gennemgang af skrivershænderne vil mulighederne for en tidsmæssig fastsættelse af dem blive vurderet. En samlet oversigt over forekomsten af de forskellige hænder ses i skemaet bilag I.

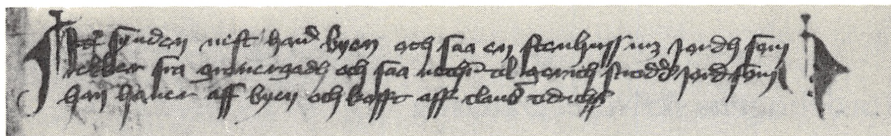

Fig. 2. Skriftprøve fra skriver a's hånd.

- 118 ^aItem synden nest hauer byen och saa en stenhuss meth jordh, som rekker fra Grønergadh och saa nether til Gerich Scroders jord, som han hauer aff byen, och køfft aff Claus Tidichsen^a

Skriver a

Jordebogens grundstamme er skrevet med en som oftest klar og tydelig skrift, der svarer til den sædvanlige senmiddelalderlige brevskrift (fig.2). Initialet J i »Item«, begyndelsesbogstavet i hver ny notits, er udfyldt med rødt blæk, som også er anvendt til overstregning af nogle af overskrifterne og af udsædsangivelserne i nr 140-144. Ud for dette stykke er der iøvrigt, ligeledes med rødt blæk, tegnet en pegende hånd. Sandsynligvis stammer også sætningen øverst på fol 1 r fra skriver a's hånd (fig.3).

Fig. 3.

Øverst på fol 1 r har skriver a skrevet en kort sætning. Læsningen af den er meget usikker, og det er vanskeligt at sige, om det er en pennenprøve, et liturgisk citat eller noget, der har med jordebogen at gøre. En af de mulige læsninger er: Assit jnceptani sancta Maria men: (måtte den hellige Maria være med dette foretagende . . .), hvor det dog er vanskeligt at foreslå en rimelig læsning af det sidste ord. Men andre læsninger kan tænkes.

I skriver a's tekst forekommer der to årstal, nemlig i oplysninger om, at der er sat pæleværk ved nogle grunde i Grønnegade (nr 112 og 114) i 1453 og 1454. Tidligere kan jordebogen altså ikke være anlagt. Endvidere må skriver a have arbejdet før 1458. Dette år generhvervede byen det gamle rådhus (nr 106), og notitsen herom, hvor årstallet er nævnt, er indføjjet af skriver b. Resultatet bliver,

at man må datere skriver a, og dermed anlæggelsen af jordebogen, til mellem 1454 og 1458.

Denne datering understøttes af personnavnestoffet, idet flere af de personer, der nævnes af skriver a, kendes fra dokumenter, hvoraf det fremgår, at de har levet omkring århundredets midte. Claus Tidichsen, som lejer en grund i Grønnegade (nr 114) indført af skriver a, havde været død et par år, da skriver b skrev om generhvervelsen af det gamle rådhus (nr 106). Og det fremgår af teksten, at enken efter Peter Nielsen Bramming, var blevet gift igen (nr 135). Peder Nielsen Bramming døde i 1453.

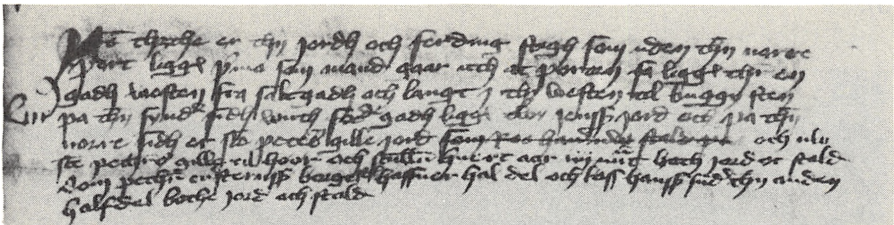

Fig. 4. Nr. 146, hvor skriver b afløser skriver a.

- 146 ^aPrimo³¹ thethe er then iordh och ferding stigh, som uden then Norre port ligger. Primo som mand gaar uth at porten, sa ligger ther en gadh westen fra Saltgadh och langt j theth westen til Buggy sten. Pa then synder sidh wiith for^{de} gadh ligger Twy Jenssens jord, och pa then norre sidh er Sancte Peters gille jord, +som Roo hauer nw stald paa^a b^och nw Sancte Pethers gille til høør och sculler huert aar 4 marc, both jord oc stald, som Pether Cristernssen borgemester haffuer hal del och Lass Hanssen Suder then anden halfdel, bothe jord och stald^b

Skriver a har skrevet 73 indførsler i jordebogen, og hans hånd ses sidste gang i nr 146. De 72 stykker omfatter byens sydlige del inden for Nørreport samt nogle agre og enge omkring byen. Arbejdet er afsluttet, der er foretaget udpyntning af initialer og markering af overskrifter. Derefter er han startet på beskrivelsen af den nordlige bydel, forstaden uden for porten, men han har kun skrevet en del af nr 146 (fig. 4). Det ser ud til, at opgaven med at

udarbejde en fortegnelse over byens ejendomme har ligget stille i nogle år, indtil skriver b har taget den op igen.

Skriver b

Ved første øjekast er skriver b's hånd meget lig a's, så det kan være vanskeligt at skelne de to fra hinanden (fig. 4). Men skriften har foruden andre mindre forskelle en anden hældning, skriveren bruger til dels en anden ortografi (f.eks. hyppigt »haffuer« i stedet for »hauer«), og de med rødt pyntede initialer er forsynet med guirlander af krøller i modsætning til skriver a's mere stive form (fig. 5).

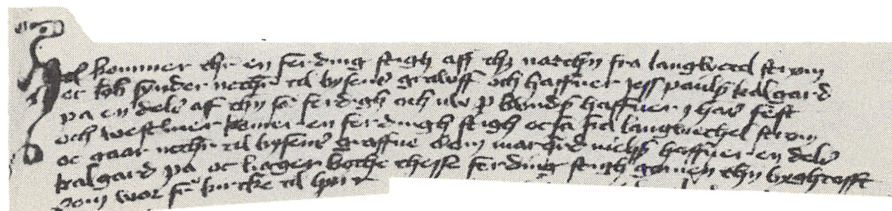

Fig. 5. Skriver b.

148–149 ^bItem kommer ther en ferding stigh aff theth northen fra Langwetel strøm oc løber synder nether til bysens grawff, och haffuer Jess Paulsen kalgard pa en deld aff then same ferdigh, och nw Per Bvndsen haffuer j hans fest. Och wester mer kommer en ferdingh stigh ocsa fra Langwethel strøm oc gaar nether til bysens graffue, som Marquard Nielssen haffuer en deld kalgard pa, oc ligger bothe these ferding stigh gømen then bygthofft, som Wor Frue kircke til høre^b

Som nævnt har skriver b, indført stykket om det gamle rådhus (nr 106). Da det anføres, at Claus Tidichsen solgte det tilbage til byen i 1458, 2 eller 3 år før han døde, kan skriver b tidligst have arbejdet i 1461. Holdepunktet for en nedre datering er ejendommen på hjørnet af Overdammen og Sortebrødregade (nr 9), som er tilføjet af skriver c. Den erhvervede byen ved et mageskifte med

Sortebrødrekloster 1467 4/4. Da skriver b flere steder har ajourført skriver a's oplysninger og yderligere tilføjet generhvervelsen af det gamle rådhus, må man kunne gå ud fra, at Sortebrødregadeejendommen ville være taget med, hvis den havde været i byens besiddelse, da skriver b fortsatte arbejdet med jordebogen. En datering af skriver b til perioden 1461-1467 modsiges ikke af personnavnestoffet.

Skriver b har foruden at supplere en del af a's indførsler, tilføje nr 106 og fuldende nr 146, yderligere beskrevet 35 gader og grunde i Ribes nordlige bydel. Hans sidste indførsel er nr 198, fol 21 r.

Skriver c

Skriver c, som i 4 tilfælde har skrevet tilføjelser til a's og b's grundstamme og yderligere indført 13 nye grunde, adskiller sig klart fra a og b, selv om hans skrift ligesom disses nærmest kan karakteriseres som en halvkursiv (fig. 6).

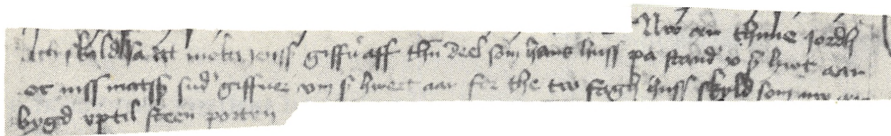

Fig. 6. Skriver c, nr. 69.

“Nw ær thenne jordh ath skild, sa at Molti Jenssen giffuer aff then deel, som hans huss pa stander, 10 sk: hw[er]t aar, oc Niss Matssen Suder giffuer 8 sk: hwert aar for the tw fagh huss skyld, som nw ær bygd vptil Steen porten”

Grænsen for skriver b's virksomhed blev sat ved året 1467, hvor byen erhvervede en grund på hjørnet af Overdammen og Sortebrødregade (nr 9). Denne ejendom er indført af skriver c, der således tidligst kan have begyndt sit arbejde med jordebogen dette år.

Blandt de personer, han anfører, kan nævnes Iver Nielsen, der var borgmester 1483-1501. Dette giver ikke mulighed for en snæver datering, men tyder på, at skriver c har arbejdet i sidste trediedel af 1400-årene.

Skriverne d og e

Skriverne d og e har begge kun arbejdet lidt med jordebogen (fig. 7 og 8). De kan ud fra skrifttypen placeres i samme periode som skriver c. Skriver d's hånd minder meget om c's, men han bruger i modsætning til denne bl.a. åbne g'er.

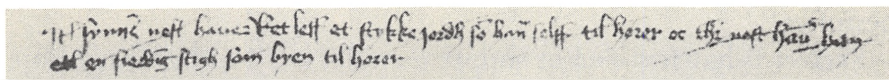

Fig. 7. Skriver d.

- 131 *^dItem synnen nest hauerTetleff et stykke jordh, som hannom selff tilhører, oc ther nest hauer han +eth+ en fierding stigh, som byen til hører^d*

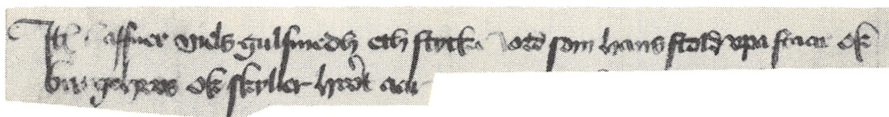

Fig. 8. Skriver e.

- 121 ^eItem haffuer Niels Gulsmmedh eth stycke jord, som hans stold vpa staar ok brwgehws ok skyller hwert aar^e

Skriver d genkendes 4 gange i tilføjelser til notitser skrevet af a og b og står 2 gange alene i hele notitser om grunde. Skriver e optræder kun i selvstændige notitser, ialt 3 gange.

Det er ikke muligt at bestemme den indbyrdes rækkefølge af c, d og e, og der er ikke andre dateringsmuligheder for de to sidste. Alle tre må med skriver c placeres i den sidste trediedel af 1400-årene.

Skriverne f og g

Med skriverne f og g begynder en anden skrifttype at gøre sig gældende. Disse skrivere har en spidsere, mere sammenhængende skrift, som ses udvikle sig i den følgende periode. De to skrivere har kun arbejdet ganske lidt med jordebogen, henholdsvis 1 og 2 indførsler, så de ville have været umulige at placere, hvis ikke det af teksten havde fremgået, at de må være ældre end skriver h.

Skriver h

Skriver h har en mere flydende og sammenhængende håndskrift end dem, der hidtil er vist (fig. 9). Han har til 5 ældre notitser tilføjet nye oplysninger og indført 15 grunde, bl.a. en større erhvervelse fra gråbrødrene. Det er karakteristisk, at tilføjelserne er begrænset til grunde, der i jordebogen står i nærheden af de steder, hvor han har valgt at indføre de mere omfattende ny erhvervelser. Skriver h har altså ikke forsøgt en gennemgribende revision af jordebogen.

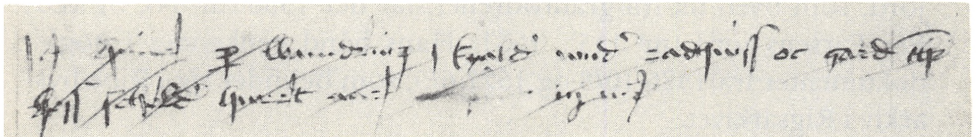

Fig. 9. Skriver h.

120 *^hItem hauer Per Wamdrup kyælder wnder Radhwss oc gard ther hoss, scholder huert aar +²⁴+ 2½ marc^h*

Af jordebogens skrivere er h den, hvis sprog mest er præget af jysk. F.eks. bruger han stavemåden »jet« eller »jeth« for »et«.

Den omtalte erhvervelse fra gråbrødrene skete, som skriver h selv anfører, i 1507, hvorfra der er bevaret et mageskiftedokument af 16/1. Ud fra dette kan skriver h dateres til begyndelsen af 1500-årene.

Skriver i

For skriver i gælder det samme som for f og g. Denne skrifters hånd ses kun sjældent, men den kan på grund af skrifttype og relation til andre skrivers indførsler placeres mellem h og k.

Skriver k

Skriver k's skrift virker uregelmæssig og flagrende (fig. 10). Han har arbejdet flittigt med jordebogen, idet han har ajourført ældre oplysninger i 60 tilfælde og suppleret med 12 nye grunde.

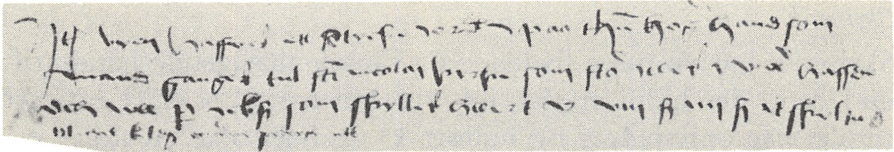

Fig. 10. Skriver k.

- 147 ^kItem byen haffuer ett stycke jordh paa then høger hand, som mand ganger tiil Sancti Nicolaj kyrke, som Store Jwer j wære haffde, och nw Per Jebsen, som skyller hwert ar 8 sk.; 4 sk: atskylte^k ^oMichel Keldsen oc Anne Pederss nw^o

I teksten har skriver k selv oplyst to årstal. I forbindelse med jord, som byen fik fra gråbrødrene, står der 1530 (nr 84), og ved Per Farsens jord (nr 115), 1531. Hans hånd genkendes i nogle dokumenter fra 1526 10/8 og 1527 6/5, som befinder sig i Ribe bys arkiv i Rigsarkivet.

I personnavnestoffet er der en forholdsvis stor tidsmæssig spredning. Store Iver, borgmesteren Iver Nielsen, som fungerede omkring århundredeskiftet, omtales i nr 147 som tidligere lejer af en jord. Formentlig har han ikke levet, da skriver k skrev dette, men han har dog været i erindring. Hr. Palle, som skriver k anfører som beboer af grunden nr 105, døde i 1553. Disse eksempler kan dog ikke direkte modsige en datering af skriver k til et sted i nærheden af de årstal, han selv anfører. Skriver k kan hermed dateres til slutningen af 1520-erne og 1530-erne.

Skriver 1

Omkring midten af 1500-årene ses flere skrivere at have arbejdet med jordebogen, bl.a. skriver 1 (fig. 11). Han, som i 9 tilfælde har suppleret de ældre oplysninger og tilføjet 4 nye grunde, er en af disse.

Skriveren omtaler i nr 133 en kontrakt gjort i 1542. Under nr 83 tales om mester Jens Varder. Han døde i 1547. Skriver 1 må således have arbejdet i 1540-erne.

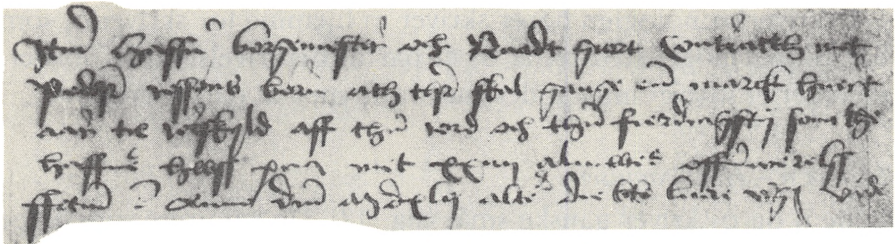

Fig. 11. Skriver l.

- 133 ^lItem haffuer borgemester och raadt giort contracth met Pedher Jessøns børn,
 (128) ath ther skal gange en marck huert aar til iorskyld aff then iord och then fierdingstij, som the haffue hwss paa. Met 24 alnwes offueruelss ffactum est anno domini mdxliij altera die beate Lucie virginis^l *Vide supra in summo latere^x

Skriver m

Nr 213-231 er for største delen indført af skriver m (fig. 12). De afspejler en velafgrænset opgave, idet det udelukkende drejer sig om byens markjorder. Selvom Kinch har omtalt netop denne passage i jordebogen⁴, er fortegnelsen ikke udnyttet af Otto Smith i hans gennemgang af byens jorder⁵.

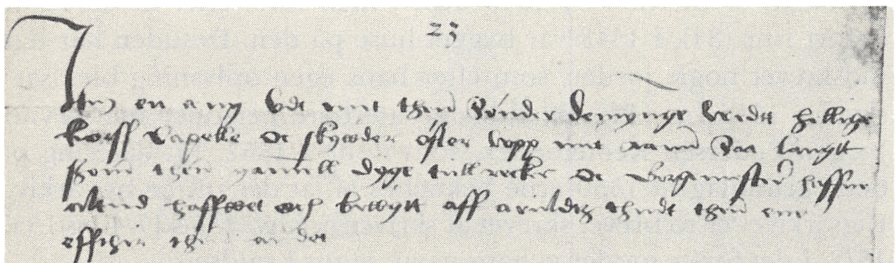

Fig. 12. Skriver m.

- 229 ^mItem en æng vdt met then sønder denmyng wedtt Hellige Korss capelle oc skywder øster wpp met aen, så langtt szom then gammell dyge tiill recker, oc borgemestere haffue altiit haffwet och brwgtt aff ariildtz thiidt, then ene effther then andet^m

I skriverkronologien hører skriver m hjemme før skriver o, som har tilføjet nogle stednavne til et par af beskrivelserne af jorder, men der er iøvrigt intet andet end skrifttypen at datere efter.

Skriver n – Hans Knudsen

Både n og o skriver ganske småt (fig. 13). De kan være vanskelige at skelne fra hinanden, når det drejer sig om så korte tilføjelser som et enkelt navn. Men skriver o har uomtvisteligt været den af 1500-årenes byskrivere, der har arbejdet mest med jordebogen, så billedet af ham bliver næppe væsentligt forrykket ved, at han tilskrives eventuelle tvivlsomme tilføjelser fra skriver n's hånd. På grund af denne lighed er det fundet praktisk at give de to skrivere nabobogstaver, selv om der kunne være en mulighed for, at m er yngre end n og p ældre end o.

Skriver n har i mindst 10 tilfælde ajourført ældre oplysninger, og han har indført 21 nye grunde i jordebogen, blandt disse en del kirkegods, som efter reformationen af kongen blev overdraget til byen. Således har skriver n indført udstykningen af Sankt Hans kirkegård, som ifølge et bevaret dokument blev skænket af kong Christian 3. til Ribe by 1545 20/1⁶, men først efter at der, som anført i nr (31), i 1548 var bygget huse på den. Desuden har han indskrevet nogle jorder, som efter hans egen oplysning blev sat i skyld i 1555 (nr (41)). Blandt de daterbare personer må nævnes Jørgen Pedersen Rentemester, som døde i 1557. En datering på dette grundlag til 1550-erne bekræftes af, at der i Ribe bys arkiv i Rigsarkivet er to breve, skrevet af skriver n, hhv. 1554 17/4 og 1557 15/2. I det første møder vi hans navn: Hans Knudsen.

Skriver o

Når det af skemaet bilag I fremgår, at skriver o har ajourført 117 af jordebogens indførsler, så er dette tal ikke et udtryk for denne skrivers fulde aktivitet. Han ajourfører nemlig også egne oplysninger, endda indtil flere gange. Som det ses af fig. 1, har han i høj grad benyttet sig af at udstrege sine egne uaktuelle oplysninger. På

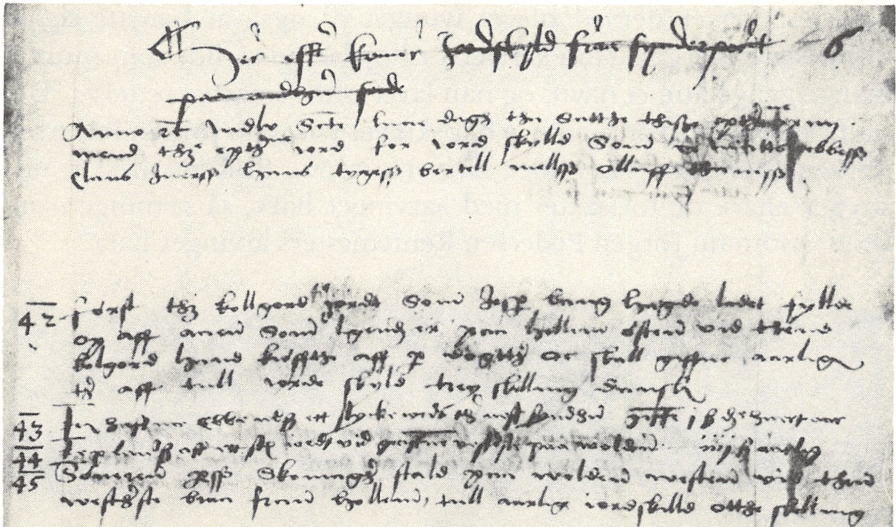

Fig. 13. Skrivers n ((42), 42, 45), o (43 og 44) og p (overskrift).

- (42) +PHer effter komer jordskyld fraa Synderport paa andhen siideP+
- (42) ⁿAnno etc: mdlv sancte Lucie dagh tha satthe thisse epher^{ne} 24 mendt thette epher^{ne} iord for iordskyld, som er Matts Ebbessen, Claus Iuerssen, Hans Tygesen, Bertell Nielssen, OlluffThamssenⁿ
- 42 ⁿFørst thet kollgord jordt, som Jesper Bang hagde ladet fylde op aff aen, som ligendis er paa Hollem, østen vid thend kolgord, hand kiøffthe aff Per Dogtther, oc skall giffue aarligen ther aff tiill iorde skyld trey skelling danskeⁿ
- 43 ^oItem haffuer Ebbe Iebesen ett stycke iordt ther nest syndhen, giffuer 1 sk: d:e huert aar^o
- 44 ^oIep Laurisen aff ett stykke iordt vid graffuen vesterste paa wolden 4 sk: aarlig^o
- 45 ⁿSøueren Perssen Skomagher stald paa wolden westen vid then westherste braa fran Hollem tiill aarlige iordskilld otthe skellingⁿ

grund af dette forhold er det valgt at markere alle overstregninger i udgaven, samtidig med at alle hans tilføjelser til sig selv er forsynet med nyt skriverbogatav.

Da skriver o arbejder flittigt og samtidig sent i forhold til jordebogens anlæggelsestidspunkt, er han mange steder kommet i

pladsnød og er derved blevet tvunget til også at benytte sig af tilføjelser i margin. Han skriver i tilføjelserne så lidt som muligt, mange gange kun et navn, og han laver ofte »smarte« rettelser. Det ses f.eks. i nr 7, hvor skriver n har skrevet »som nu Jørgen Pedersen Rentemester har«. Her føjer skriver o et »s« til Rentemester, udstreger »har« og fortsætter med »arvinger har«, så sætningen kan læses: »som nu Jørgen Pedersen Rentemesters arvinger har«.

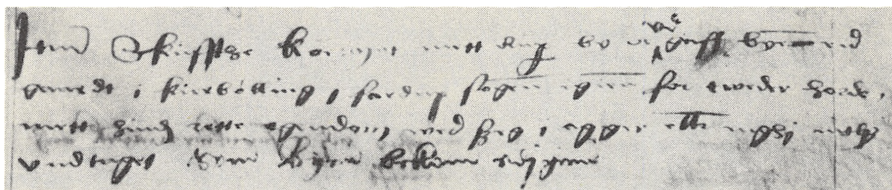

Fig. 14. Skriver o.

232-233 °Item skiiffthe koe:mat mett Riiper by oc vdgaff byen en gaardt i Kierbølling i Fardrup sogen igien for Twede horde mett hindis rette egendom wed szeg i agger eller enghj inthet vndtaget^o °som byen bekom vdjgien^s

Foruden de mange tilføjelser til ældre oplysninger, har skriver o indført 10 nye grunde (se bl.a. fig. 1, fig. 13 og fig. 14). Endvidere er det sandsynligvis skriver o, der har nummereret jordebogens første 54 enheder. På fig. 13 ses nummereringen af de enkelte grunde i margin til venstre. Efter skriver n's indførsler på denne side har der været tilstrækkelig plads til, at skriver o kunne gøre endnu nogle tilføjelser. At disse også er nummererede, tyder på, at det er skriver o, der har tilføjet grundnumrene.

Som nævnt ser det ud til, at kun en skriver har arbejdet med jordebogen ad gangen. Den sidste skriver, der mere omfattende har præget den, er her kaldt skriver s. Det er Rasmus Hansen, som blev byskriver i 1570. Dette må være en væsentlig begrundelse for at datere skriver o's aktivitet til 1560-erne.

Skriver p

p betegner her skriften i nogle overskrifter, som sikkert er yngre end n (fig. 13), men som ikke kan tidsfæstes meget nøjere.

Skriver r

En samlet indførsel af mark- og engjorder, svarende til skriver m's, er foretaget af skriver r (fig. 15).

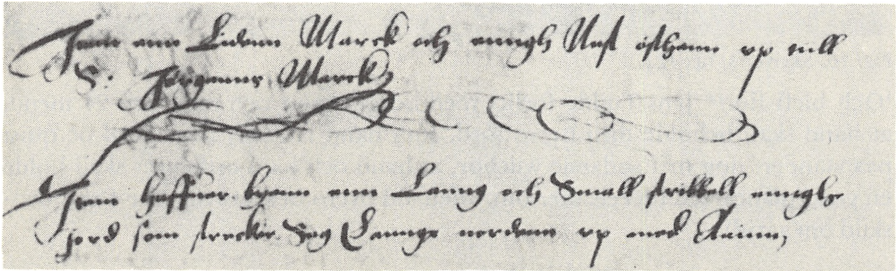

Fig. 15. Skriver r.

- 242 ^rItem enn lidenn marck och ennghe nest østhenn vp tiill Sancte Jørgenns marck^{r50}
- 243 ^rItem haffuer byenn enn langng och small stribbell ennghe jord, som strecker seg langx nordenn vp med aaenn^r

Skriver r medtager Tvedelhorde (nr 237), som byen ifølge dokumenter erhvervede 1543 8/3⁷. Selve erhvervelsen er uden datering omtalt af skriver o (nr 232-233). Også arvingerne efter Jørgen Pedersen Rentemester er anført som jordlejere af skriver r. Jørgen Pedersen døde i 1557. Efter dette må skriver r dateres til slutningen af 1560-erne, mellem skriver o og Rasmus Hansen. Man kan næsten ikke forestille sig, at den aktive skriver o skulle have ladet 11 indførsler stå helt uden kommentarer.

Skriver s – Rasmus Hansen

Ifølge Kinch var Rasmus Hansen byskriver i perioden 1570-1605⁸. Han har bl.a. i Ribe bys afskrift fra midten af 1400-årene af Jyske Lov og Riber Ret tilføjet og signeret nogle notitser om borgmestervalg, borgmesterdødsfald og byens brand i 1580⁹. Sammenligning med dette har bekræftet identifikationen af skriver s med Rasmus Hansen (fig. 16).

Det tidligste årstal, han nævner, er 1569 (nr 245 og 246). Enten er han startet som byskriver før 1570, eller også, og det er mere sandsynligt, drejer det sig om efterslæb. Det seneste årstal, han selv

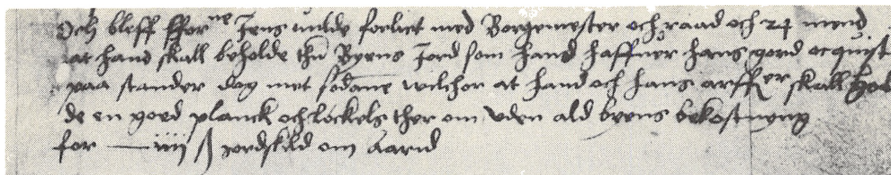

Fig. 16. Skrivers, nr. 121.

⁵Och bleff ffor^{ne} Jens Tuilde forlicet med borgemester och raad och 24 mend, at hand skall beholde then byens jord, som hand haffuer, hans gord oc quist paa stander, dog met sodanne wilchor, at hand och hans arffuinger skall holde en goed planck och løckels ther om, vden ald byens bekostnyng, for 4 sk: jord-schild om aarid^s

anfører, er 1588 (nr 24). Men han nævner også arvingerne efter Mourits Podebusk, som døde i 1593. Jordebogen har altså stadig haft så megen aktualitet, at han har arbejdet med den til op mod år 1600.

Rasmus Hansen har tilsyneladende forsøgt at udbygge den hidtidige udnyttelse af jordebogen, idet han har skrevet register af dokumenter, som har tilknytning til byens ejendomme. Men på grund af den efterhånden sparsomme plads, har dette ikke kunnet fortsættes. Det ser ud til, at hans planer har måttet opgives ret tidligt, og han har til sidst blot skrevet tilføjelser til ældre notitser.

x

Nogle få korte notitser eller tilføjelser fra 1500-årene har ikke kunnet placeres nærmere i skriverkronologien. De er betegnet med skriverbogstav x i udgaven og i skemaet bilag I.

Forkortelser

De sene skrivere r og s bruger kun forkortelser meget sparsomt, mens de ældre alle bruger de gængse middelalderlige forkortelser, dog i vekslende omfang. Opløsningen af forkortelserne, som i udgavens tekst er angivet med kursiv, er i et vist omfang søgt bragt i overensstemmelse med skrivernes ortografi iøvrigt. Dette gælder f.eks. forkortelsestegnet »z«, som hos skriver a og b er opløst som »eth«, men hos de andre skrivere som »et«. I ordet »Item«, som i alle tilfælde er forkortet, er opløsningen ikke angivet med kursiv.

Forkortelserne er i nogle tilfælde overført meget direkte fra latin til dansk. Det kan virke ganske pudsigt, når skriver a og b bruger forkortelsestegnet for »us« i ord som »Riberhus« og »stenhus«.

Ordningen af stoffet i jordebogen

Stoffet i jordebogen er indført efter en topografisk systematik. Det har ingen af de gamle historikere udnyttet i deres arbejder om den sydlige del af byen, domkirkeøen, og kun Thorup har gjort det i bydelen nord for åen, hvor han på et kort har forsøgt at rekonstruere gadenet i Sankt Peders sogn vest for Saltgade og Sankt Nicolaj sogn øst for Saltgade¹⁰. De yngre skrivere har i et vist omfang forsøgt at fortsætte den systematik, der var påbegyndt af skriver a, ved at indføre nye grunde så nær som muligt det sted i jordebogen, hvor de hører hjemme ifølge den oprindelige topografiske ordning. Er man opmærksom på dette, løses nogle problemer, f.eks. med Sønderport, hvor den topografiske rækkefølge i indførslerne bekræfter, at der på jordebogens tid var to porte, der kaldtes Sønderport, nemlig en for enden af den nuværende Sønderportsgade og en ved Hundegade.

En total gennemgang af jordebogens topografiske oplysninger skal ikke gives her. I nogle tilfælde er beskrivelserne ikke tilstrækkeligt klare til, at man kan stedfæste grunde og gader uden støtte i andet, mere vanskeligt tilgængeligt kildemateriale. Et sådant problem er f.eks. Paypyt øst for Saltgade, som i jordebogen bruges som udgangspunkt for beskrivelsen af en række grunde og gader. Den omtrentlige beliggenhed af Paypyt kendes fra arkæologiske og geologiske undersøgelser, men en bestemmelse af dens karakter og udstrækning kræver yderligere arbejde af samme art.

De topografiske navne i Ribe, gade- og marknavne, er først sent blevet fikseret. De mange middelalderlige kilder fra byen hjælper til at foretage en nogenlunde sikker identifikation af de gamle med nu brugte navne, især gadenavne. Men hvor også gadenavn mangler i jordebogens beskrivelse, må man støtte sin stedfæstelse af grundene på en kombination af jordebogens topografiske dispo-

sition og personnavne. Det sidste kan også volde vanskeligheder, fordi, som det vil fremgå, mange af de grunde, byen ejer, kan betegnes som marginaljorder, hvis beboere kun sjældent har fundet vej ind i de skriftlige middelalderlige kilder.

Den efterfølgende gennemgang er fortrinsvis koncentreret omkring skriver a's disposition af sit stof, byens besiddelser i den sydlige bydel. Skriver b's beskrivelse af den nordlige bydel bliver kommenteret mere summarisk med henvisning til kortet planche I. I gennemgangen anføres både gamle og moderne gadenavne, de sidste også i tilfælde, hvor jordebogen ikke selv angiver noget navn.

Et særligt problem i beskrivelserne udgøres af verdenshjørnerne. Af jordebogen og af andre middelalderlige dokumenter, der indeholder grundbeskrivelser, fremgår det, at middelalderens mennesker opfattede verdenshjørnerne i Ribe anderledes end nutidens ripenser. Gadestrækkene Nederdammen–Mellemdammen–Overdammen–Torvet–Grydergade og Badstuegade–Sønderportsgade beskrives i de middelalderlige kilder som gående øst-vest, medens gader, der går vinkelret på dem, f.eks. Grønnegade, Præstegade, Korsbrødregade og Sortebrødregade, Hundegade, Bispegade, Puggårdsgade o.s.v. tilsvarende går nord-syd. Man har sandsynligvis taget retning efter domkirken. Uden for Nørreport går Saltgade mod nord, som man også opfatter den idag, hvor holdepunktet for retningsbestemmelserne er, at åen går øst-vest. I praksis betyder det, at en grund, der i jordebogen beskrives som beliggende syd for Dammen (Nederdammen, Mellemdammen og måske det første stykke af Overdammen) efter en nutidig synsvinkel ligger øst for gaden, og i overensstemmelse hermed svarer middelalderens øst-side af Grønnegade til nutidens nordside.

Den sydlige bydel

Skriver a starter sin opregning af byens ejendomme ved Stenporten (Nørreport) og ser først på gadens sydside. Efter at rundgangen er gennemført, når han til Nørreport igen (nr 135), denne gang langs gadens nordside. På Dammens (Nederdammens) sydside har byen en grund syd for Nørreport (nr 1), én på hver side af Slusebroen

(Midtmøllebro) (nr 2 og 3) og én på hver side af vandet ved Møllen (Kongens mølle ved det, der nu kaldes Frislusen) (nr 4 og 5). Kun den sidste af møllerne eksisterede i 1400-årene, de to andre, Ydermølle og Midtmølle, er først bygget i 1500-årene.

Mellem møllen og hjørnet til Sankt Karens-gade (Sortebrødregade) har byen 3 stykker jord (nr 6-8), hvoraf de 2 første betaler ganske små afgifter og betegnes som liggende bag i lejerens gård. Formentlig har de alle tre ligget helt ned til åen, og dette må også gælde de andre grunde, byen har, langs Sankt Karens-gade (Sortebrødregade) (nr 10-11, 13-14, 16-18 og 20). Ind imellem grundene er der nogle ferdingstier (slipper) (nr 11-12, 15 og 18-19). 3 af grundene betaler små afgifter, og de kan muligvis svare til de grunde ved Overdammen, der lå bag i større gårde.

Den næste ejendom, skriver a har indført, er en badstue kaldet Brostuen (nr 23), der har ligget ved åen for enden af Badstuegade.

Fra Badstuegade springer beskrivelsen frem til en ny side i jordebogen og tilbage til Sankt Karens-gade (Sortebrødregade). Her har byen fra hjørnet ved »Bredegade, som man går fra Møllebroen og op til domkirken« (Overdammen) og videre langs gaden 6 grunde (nr 24-29). Disse 6 grunde, som må udgøre det meste af gadens sydside, betaler ret høje afgifter.

Den sidste af de 6 grunde ved Overdammen er indskrevet i jordebogen på fol 5 v, og skriveren springer derfra til fol 6a v, hvor han har den næste indførsel. Dette markerer samtidig et større topografisk spring til to grunde (nr 52 og 53), der ligger »nordvest fra Sankt Johannes kirke sted«. Den nøjagtige beliggenhed af Sankt Hans kirke kendes ikke, men fra andre kilder (dokumenter af 1397 16/5 og 1510 20/1, 1/5 og u.d.) ved vi, at de to grunde har ligget sydligst i karreen mellem Bispegade og Puggårdsgade. Nordligere i samme karré er der en ferdingsti (nr 54), som går »fra Sankt Johannesgade og vesten til Skolegade op til Sankt Mikkelsgade«. Sankt Johannesgade eller Sankt Hansgade er det middelalderlige navn for Bispegade, idet gaden gik hen til Sankt Hans kirke. Puggårdsgade hed Skolegade, indtil skolen, som fra slutningen af

1200-årene havde ligget på den grund, hvor der nu igen er katedralskole, omkring 1500 flyttede til hjørnet af den nuværende Skolegade og Grydergade. Sankt Mikkelsgade må have ført ind på grunden til skolen.

De næste indførsler er det vanskeligere at få hold på. Det drejer sig om en række grunde, der ligger i retning nord-syd. Mellem af dem er der en gade, som må gå øst-vest (nr 55-58, 61 og 63). Andre steder i jordebogen kan det iagttages, at et større topografisk spring ledsages af et ophold i teksten. Derfor kan disse grunde, som er indført på fol 6b r, måske antages at ligge ret nær ved Puggårdsgade.

Først i nr 69 får vi igen et fast holdepunkt, da Sønderport nævnes. I nr 79 vender beskrivelsen igen tilbage til porten. Skriveren kalder den omhyggeligt »Sønderport, som kaldes Horstorv port«. Der er god grund til denne omhu. Både i nr 39 og (42) har senere skrivere brugt navnet Sønderport, men af sammenhængen fremgår det klart, at der er tale om en port ved Sankt Hans holm, formentlig omtrent, hvor idag Hundegade krydser Gravsgade.

Nr 69, hvor Sønderport nævnes, ligger i en række grunde (nr 68-69 og 71-73), der beskrives som liggende »ud med byens grave«, som må være Stampemølle strøm. Her ses, ligesom ved Sortebrødregade, en sammenhængende række grunde ved vandet.

Efter gennemgangen af de 5 grunde ved Stampemølle strøm vender beskrivelsen tilbage til porten igen, og turen går herfra ind i byen ad en gade, som må være Sønderportsgade. Der har byen først et stykke jord nord for gaden og nord herfor endnu to grunde (nr 79, 82 og 83). Verdenshjørneangivelserne kan forstås, hvis man regner med, at Sønderportsgade i hovedsagen er blevet opfattet som gående øst-vest, selvom den på det sidste stykke drejer mod syd ned mod porten. Derfor kan jorderne ligge nord for gaden. De 3 grunde karakteriseres som liggende mellem to gader, hvoraf den anden må være den, der idag hedder Skovgade, som har et tydeligt forløb mod nord. Skal man på dette sted beskrive 3 grunde, og tager man bestik efter byens kompas, domkirken, så ligger de

naturligt »norden næst« hinanden. De 3 grunde betaler afgift i samme møntsort, skilling grot, og man får her en fornemmelse af en samhörighed, der kan sammenlignes med grundene ved Overdammen.

Det næste stykke jord (nr 86) beskrives som beliggende sydvest for Gråbrødre abildgård. Det kan være en nabogrund til den nordligste af de tre førnævnte grunde. Gråbrødre kloster lå nemlig sydligst i karreen, der begrænses af Korsbrødregade-Gråbrødregade, Sønderportsgade og Skovgade-Sankt Laurentiigade. Nygade, Albert Skeelsgade og muligvis Smedegade er nyere foreteelser. Denne karré rummede flere gejstlige stiftelser. Nord for Gråbrødre kloster lå Sankt Clemens kirke, og nær den nuværende Slotsgade lå et johanitterkloster, der kaldtes Korsbrødregård. På den anden side af Sankt Laurentiigade lå yderligere byens Helligåndshospital. De mange gejstlige institutioner i denne del af byen gør det vanskeligt at sammenligne de topografiske forhold før og efter reformationen, fordi de gamle strukturer kun i begrænset omfang har overlevet. Men sammenholder man resultaterne af nogle gamle arkæologiske udgravninger med jordebogens oplysninger, er det muligt at foreslå en rekonstruktion af en del af byplanen.

Byen havde en gade (nr 96), der lå norden langs Gråbrødre kirke, og som gik mod vest helt ned til byens planke. Begyndelsen af denne gade er påvist mellem matrikelnumrene 280 og 281a, og selv om dens retning antydningvis er nordlig, kan man nok tillade sig at lade den gå ned til Stampemølle strøm. Vestligst ved denne gade havde byen en grund syd for gaden (nr 97), og på vejen tilbage til kirken registreres 3 grunde nord for gaden, alle beliggende mellem to gader (nr 100-102). Øst for Sankt Clemens kirke havde byen også en gade. Den gik fra kirkegården til en gade mod øst (nr 104). Sankt Clemens kirke er ved en udgravning påvist på matrikelnummer 281 p og q. Jordebogen fortæller her om tre middelalderlige gader, som ikke eksisterer i byplanen idag.

Den næste grund, som skriver a har indført i jordebogen, ligger

vest for Vor Frue kirkegård (nr 105). I de middelalderlige dokumenter fra 1300- og 1400-årene dækker betegnelser »vesten domkirken« normalt det, der nu hedder Skolegade. Det fremgår af en sen tilføjelse, at grundafgiften betales af domkirkens væрге. I huset på byens grund har der boet en række gejstlige personer.

Herefter følger det gamle rådhus (nr 106) nord for domkirken, beskrevet af skriver b, som beretter om generhvervelsen af det og oplyser, at huset blev indrettet til bøddeli, et fængsel og bolig for bøddelen. Vor Frue kirkegård dækkede dengang en del af det, der idag er Torvet, og gaden langs kirkegården kom i lang tid til at hedde Bøddelgade efter bøddeliet. Det gamle rådhus lå nær hjørnet til Grønnegade. Også selve hjørnegrunden har byen ejet (nr 107).

I Grønnegade har byen nogle grunde og huse på begge sider af gaden (nr 108, 112, 114 og 115). Desuden er der en ferdingsti, som går mod vest til Normandegade (Præstegade) (nr 109). Af to af ejendommene skal der årligt betales en afgift til domkirken til afholdelse af årtid, d.v.s. årlig sjælemesse, formentlig for de personer, der har overdraget grundene til byen. På gadesiden mod åen er der nær Riberhus to grunde, hvor der var blevet sat pæleværk i 1453 og 1454 (nr 112 og 114). Disse grunde har sandsynligvis gået helt ned til åen. På samme side af gaden møder vi også et større kompleks af offentlige bygninger, nemlig byens vinkælder, som var erhvervet få år før jordebogen blev skrevet, og det nye rådhus (nr 117-119). I jordebogen er rådhusgrunden splittet op, og den del af den, der går ned til Fiskergade, er udlejet selvstændigt. Den møder vi, når vi med skriver a er drejet af fra Bredegade (Overdammen) og op i Fiskergade (nr 122-123). Mellem disse dele af rådhus- og vinkældergrundene er der ferdingstier.

På den anden side af Fiskergade og ved Skibbroen har byen 4 grunde (nr 125, 128-129, 132). Fra Skibbroen går turen tilbage ad Dammen (Mellemdammen og Nederdammen), hvor byen har en grund nord for Slusebroen (Midtmøllebro) (nr 134), en grund nord for Nørreport (nr 135) og et stykke jord uden for porten,

nord for gaden, d.v.s. yderst på Nederdammen (nr 136). Hermed er runden sluttet. Skriver a fortsætter så med at beskrive nogle agre og enge omkring byen, som ikke skal kommenteres nærmere her.

Den nordlige bydel.

I nr 146 begynder skriver a at gennemgå byens jordrettigheder i bydelen nord for åen, men dette arbejde fuldendes af skriver b. Mens det var forholdsvis nemt at følge ruten rundt i den sydlige del af byen, bliver det langt vanskeligere, når vi kommer uden for Nørreport. Her mangler vi de faste holdepunkter for beskrivelsen, især det middelalderlige gadenet, som har overlevet i den sydlige bydel. I stedet for en gennemgang af byens besiddelser svarende til den, som er foretaget for domkirkeøens vedkommende, kan man demonstrere de holdepunkter, der bruges til stedfæstelse af jordebogens beskrivelser. Et rekonstruktionsforslag for bydelen er indtegnet på kortet planche I.

Saltgade er en af byens gamle gader, men dens forløb var anderledes i middelalderen. Da drejede den mod øst, formentlig kort før Seminarievej, for at ende ved vadestedet Langvedel. Dette middelalderlige vadested er ikke lokaliseret, men formentlig har det ført over Tved å i nærheden af det sted, hvor jernbanen krydser åen. Efter vadestedet kaldes Tved å i middelalderen for Langvedel strøm. Saltgade er ikke en af de gader, der anføres som eget af byen, men den indgår i adskillige tilfælde i beskrivelserne. Det samme gælder den gade uden for Nørreport, som går til Sankt Nicolaj kirke, der ligger under det nuværende jernbaneterræn. Gaden nævnes ikke ved navn, men den må svare til den nuværende Sankt Nicolajgade. Iøvrigt fremgår det af grundbeskrivelserne, at denne gade er blevet opfattet som gående mod nord (nr 185 ss).

Beskrivelsen af den nordre bydel begynder med kvarteret vest for Saltgade, hvor byen har adskillige gader. De beskrives i forhold dels til Saltgade, dels til Sankt Peders kirke, som var en af Ribes sognekirker. Den omtrentlige beliggenhed af kirken er angivet på kortet planche I, men selv om Kinch har set dens fundamenter og

tegnet dem ind på et kort¹¹, har det ved senere udgravninger kun været muligt at påvise kirkegården¹².

Øst for Saltgade er udgangspunktet i mange af beskrivelserne noget, der kaldes Paypyt. Navnet tyder på at det har været et fugtigt område, en pyt eller et kær. Paypyt kan være opstået som en afsnøret å-arm¹³. Den har ligget mellem Saltgade og den nuværende Tvedgade, men selv om den kendes fra arkæologiske udgravninger og geotekniske undersøgelser i området, kender vi endnu ikke dens fulde udstrækning og karakter, og det giver en usikkerhed, når man idag skal tolke jordebogens oplysninger.

Gravssogn, som omtales flere gange, blev nedlagt i 1547. I ansøgningen til kongen om tilladelse til dette kaldes Gravssogn »en liden by«, og i kongens svar betones, at »dér holdes meget løsagtige folk«¹³. På det tidspunkt har Gravssogn haft karakter af en enhed, der har haft sin oprindelse i Hellig Gravs kirkes sogn. Gravs kirke, som først optræder ret sent i de middelalderlige kilder, er ikke lokaliseret, men den synes at have ligget i nærheden af Langvedel.

Byens adkomst til jorderne

Bilag II er en fortegnelse over dokumenter, hovedsageligt fra byens arkiv, der vedrører erhvervelse, afståelse og udlejning af byens ejendomme. Fortegnelsen er ordnet kronologisk, så vidt muligt med henvisninger til de enheder i jordebogen, dokumenterne hører til. Den er ført frem til 1544. Dette år starter en rådstuebog over byens ejendomme og jorder¹⁵. Man kan gennem dokumenterne direkte aflæse, hvordan byen har erhvervet rettighederne i nogle af de ejendomme, der er opført i jordebogen. Den efterfølgende gennemgang af byens adkomst til forskellige grupper af besiddelser er koncentreret om ejendomme inde i selve byen.

To af de anførte dokumenter hører til Ribe kapitels arkiv, fordi byen har modtaget ejendomme og samtidig forpligtet sig til efter giverens død at betale for årlige sjælemesser i domkirken. Dette

kunne se ud som en opfyldelse af en artikel i stadsretten, hvor det forbydes at sælge eller give jordegods i byen til kirke eller adelige. Vil man give sådant gods for sin sjæl, skal man sælge det til sine medborgere og i stedet give pengene til kirken¹⁶. Bestemmelsen skyldes byens stadige problem med, at gejstligt gods almindeligvis var skattefrit. Gentagne privilegier¹⁸, hvor byen får tilkendt skat også af hovedparten af gejstligt ejet godt, tyder på, at det har været vanskeligt at håndhæve påbudet i privilegierne. Der er dog givet adskillige sjælegaver fra borgere til kirken, men i det omfang overdragelserne bevidnes på bytinget, må de også regnes for accepteret af bystyret. For at vende tilbage til de to adkomster, hvor byen forpligter sig til at lade afholde sjælemesser, kan i hvert fald det ene ikke umiddelbart begrundes ud fra privilegiernes og stadsrettens ord. 1418 19/10 overdrog enken Katrine Jenskone en grund i Grønnegade (nr 108), som hendes bror Poul Tidemansen 1394 31/3 havde købt af Anders Henriksen, samt flere andre grunde til byen, som forpligtede sig til at sørge for sjælemesser for broderen. Endvidere indgik i vilkårene, at staden skulle holde Katrine, som kaldes medborgerske, »vrigh vor allen schad, deentst unde arbeit des se plichtich were to unser stad to dõnde«, altså en fritagelse for de pligter, der fulgte med borgerskab. Det må have været fordelagtigt for hende som enke. Det andet dokument af samme art drejer sig om enken efter Markvard Holst, Elsebet, der 1369 25/5 overdrog en grund og bygninger i Grønnegade til byen. Her omtales ikke andet vederlag fra byens side end afholdelse af årtider. Mens Katrine Jenskones navn findes i jordebogen, nævnes Elsebet ikke. I nr 115 anføres afgift til domkirken til årtid for hr. Pilgrim hvis navn ikke i denne forbindelse ses i bevarede dokumenter.

Nogle af adkomstdokumenterne kan ikke stedfæstes i forhold til jordebogens beskrivelser. Dette gælder f.eks. en jord på Dammen ved »Fisketorvet«, som hr. Esbern Ovesen 1297 18/3 skødede til byen. Som det vil fremgå senere, er netop torveforholdene i det middelalderlige Ribe et af de områder, hvor der hersker en vis

usikkerhed. En fornyet gennemgang af kilderne ud fra de fingerpeg, en tolkning af jordebogen giver, vil muligvis kunne bringe afklaring af nogle af problemerne.

I andre tilfælde ses i dokumenterne grunde, som ikke optræder i jordebogen. 1395 3/7 skødede fru Katrine, enke efter Erik, en grund med huse til byen. Grunden rakte sig i længden fra Sankt Clemens kirkegård til en gade øst herfor og i bredden fra byens jord til en lille gade mod nord. Den lille gade er med i jordebogen (nr 104), men der oplyses intet om to grunde syd for gaden. Det kan være fordi grundene er afstået, før jordebogen blev skrevet, men der er også den mulighed, at byen har haft besiddelser, som ikke er medtaget i jordebogen. Det får man en fornemmelse af gennem et mageskifte med sortebrødrene 1467 4/4. Her overlades munkene et stykke jord mellem Hundegade og åen, syd for klosterets humlegård. Jordebogen indeholder ikke noget, der svarer til denne beskrivelse.

Der er dog også dokumenter, hvor ejendommene umiddelbart kan genfindes i jordebogen. Det kan således badstuen Brostue (nr 23), som Ribes borgmester Hans Hermansen Greverod skødede til byen 1403 21/4. Endvidere kan flere af dokumenterne på ejendomme i Grønnegade henføres til det, der i jordebogen kaldes »det ny rådhus« (nr 119), og til byens vinkælder (nr 117), som lå nord for rådhuset.

1394 2/6 købte Ribe byråd til byens gavn et stenhus med grund af borgeren Anders Henriksen, der havde arvet det efter sin far. Denne må have arvet det efter sin far, Ribes første borgmester, Anders Bondesen, som havde erhvervet ejendommen 1351 29/10 og 1352 8/12. Foruden en beskrivelse af husene på grunden, rummer skøderne oplysning om, at der var fri adgang til åen. En tilsvarende bemærkning ses i et skøde af 1376 10/5, formentlig på den senere vinkælder, som byen erhvervede 1448 7/5 ved et mageskifte til gengæld for det gamle rådhus. I skødet fra 1376 siges, at grunden gik helt ned til åen (usque ad ampnem). Desværre er det

dokument fra 1448, der har den fyldigste beskrivelse af ejendommen, så dårligt bevaret, at man ikke kan læse dets beskrivelse af de topografiske forhold på stedet. Dokumenterne giver to sæt af oplysninger. For det første er rådhusfunktionen flyttet til Grønnegade mellem 1394 og 1448. For det andet gik Grønnegadegrundene i 1300-årene ned til åen, og Fiskergade og Skibbroen må således være yngre anlæg. Iøvrigt er det jordebogen, der har den ældste omtale af Skibbroen (nr 132). Udgravninger i Fiskergade bekræfter denne datering¹⁷.

Når der findes dokumenter i forbindelse med erhvervelse af ejendomme, er byens adkomst let at forklare. Men der er en stor del af byens besiddelser, som ikke finder forklaring gennem adkomstdokumenter. Mest iøjnefaldende er de mange gader, der nævnes i jordebogen. Det er især markant i bydelen nord for åen. Det fremgår, at mange af grundene i dette område har båret stalde, men egentlige beboere omtales ikke i jordebogen. En gade mellem åen og Sankt Peders kirke kaldes i slutningen af 1500-årene en »staldgade« (nr 171-177). Bydelen, hvis to sognekirker Sankt Peter og Sankt Nicolaj nævnes allerede i 1100- og 1200-årene, synes nærmest affolket. Af tilføjelserne til skriver b's notitser fremgår det, at mange af gaderne senere er blevet lejet ud og brugt f.eks. til kålgårde, hvorfor de på det tidspunkt totalt må have mistet deres betydning som en del af byens kommunikationsnet. Dette må betyde, at disse gader er medtaget i jordebogen, fordi de ikke på dens affattelsestidspunkt har haft nogen væsentlig brugsværdi som færdselsårer. Det, byen »har«, er sandsynligvis i første omgang forpligtelser over for de uaktuelle gader, og først senere kommer der fordele i form af lejeindtægter.

Gaderne øst og vest for Saltgade må tolkes som et vidnesbyrd om, at der i en tid forud for jordebogens affattelse har været et betydeligt behov for færdselsmuligheder i denne del af byen. Der er ikke mange skriftlige kilder, der kan belyse, hvornår dette behov er taget af, men en datering af tidspunktet for affolkningen og et forslag til årsagsforklaringer skal dog forsøgsvis fremsættes.

Ribe kapitel, hvis arkiv er meget velbevaret, har ikke haft mange ejendomme i bydelen nord for åen, og der er følgelig kun få dokumenter, der kan belyse den. I en fortegnelse fra ca 1440 over kapitlets ejendomme i Ribe¹⁹ er der dog et træk i opregningen af besiddelserne her, som kan inddrages i spørgsmålet om dateringen af affolkningen. Alle grunde inden for Nørreport beskrives efter formelen »grunden, på hvilken NN« (fundus, in quo . .) med angivelse af afgift. Uden for porten står der imidlertid »grunden, på hvilken NN boede« (fundus, in quo inhabitavit . .). Nogen beboelse har der altså været umiddelbart før 1440.

Mogens Bencard har foreslået, at havnen i en ældre periode kan have ligget på nordbredden af åen²⁰. Der er adskillige ting, der taler for, at der næppe kan have været en egentlig havn på sydsiden af åen i 1300-årene. Det er nævnt i forbindelse med omtalen af rådhuset, at Grønnegadegrunde i 1300-årene kunne beskrives som gående ned til åen, og at Fiskergade og Skibbroen er senere fænomener. Selve navnet Skibbroen taler sit tydelige sprog om, at de fartøjer, der gik ind til Ribe, kunne lægge til her, og de efterfølgende århundreders kilder viser da også, at det var ved Skibbroen, byens havneaktivitet foregik²¹. Hvis man vil acceptere tanken om en havneflytning, må denne dateres til perioden mellem ca 1400 (Grønnegadegrundene) og jordebogens anlæggelsestidspunkt i 1450-erne (Skibbroen nævnes første gang). Måske kan angivelsen af tidligere beboere i kapitlets godsfortegnelse fra ca 1440 indsnævre perioden yderligere. En havn kunne vel mere end noget andet have givet liv til en bydel, hvis eksistens var truet af mange aktiviteters koncentration nær domkirken. Der kan nævnes flere europæiske byer, hvor havnen har ligget uden for byporten, f.eks. Andernach, Köln og Visby.

Uanset hvor havnen har ligget, kan man konkludere, at der er noget, der peger mod, at man kan datere affolkning af bydelen nord for åen til første halvdel af 1400-årene.

Byens rettigheder til gader kan muligvis aflæses også andre steder i jordebogen. Grundene på Overdammens sydside (nr 24-29)

synes at udgøre et samlet areal. Der er ingen adkomstdokumenter, som kan forklare, hvorfor byen har lejeindtægterne af den. Men måske kan man finde forklaringen ved en sammenligning med gadejorderne.

Da rådhuset blev flyttet til Grønnegade, kunne bytinget holdes på den bagved liggende grund. Tingslippen vidner stadig om dette. Men bytinget må have haft en anden placering, mens rådhuset lå nord for domkirken ved det, der nu kaldes Torvet, som dengang for en stor del optoges af domkirkens kirkegård. I 1300-årene lod kapitlet opføre nogle boder over for tinget²². Stenboderne, som har givet navn til Stenbogade, lå på kirkegårdens østside. Andre kilder tyder på, at der på dette sted har været en sammenblanding af tings- og torvefunktion.

I den moderne topografi er der ikke levnet megen plads til et torv med denne placering. Måske kan løsningen læses ud af jordebogen. Man kan opfatte de 6 grunde langs Overdammen som en del af ting og torv, der er blevet udstykket. Hvis byen kunne modtage afgifter af nedlagte gader, må noget tilsvarende kunne have været tilfældet med et nedlagt torv. Udstykningen må i givet fald være sket i perioden efter at rådhuset var blevet flyttet, altså mellem ca 1400 og 1448. Udgravninger på stedet gav ingen bygningskonstruktioner ud til gaden, der kunne være ældre end 1400-årene²³.

Et udstykket torv ved Overdammen kan muligvis have en parallel i grundene ved Sønderportsgade (nr 79 og 82-83). De har foruden deres topografiske sammenhæng også en samhørighed ved alle 3 at betale afgift i skilling grot. Grundene kunne stamme fra en udstykning af Horstov, som har givet navn til den nærliggende port. Horstov er det stednavn i Ribe, der tidligst nævnes i skriftlige kilder («forum equorum» i 1224²⁴), men torvet synes ikke at have haft nogen væsentlig betydning i den yngre middelalder.

I 1400-årene dukker der et nyt torvenavn op i kilderne, nemlig Sommertorv. Det lå umiddelbart uden for Nørreport og kan muligvis have erstattet de to andre torve for en periode. I slutningen

af 1500-årene blev der nemlig retableret et torv ved domkirkens østende²⁶.

Af de mange jorder, hvis tilstedeværelse i Ribe bys jordebog ikke kan forklares ud fra dokumenter om køb eller som nedlagte gader, skal kun fremhæves endnu en gruppe, nemlig byens grunde langs åen ved Sortebrødregade. Her foreligger der den mulighed, at de er indvundet af åen. At der har foregået den form for landvinding kan ses af Fiskergade og Skibbroen, som er omtalt i forbindelse med rådhuset. Selv om åbredden her kan have udgjort et bredt stykke forland, synes den først ret sent at være blevet »byggemodnet«. At der stadig på jordebogens tid foregik arbejder af den art, kan ses ved nogle grunde i Grønnegade, hvor der ifølge jordebogen nyligt var sat pæleværk (nr 112 og 114).

Jordebogens navn for Sortebrødregade, Sankt Karens-gade, optræder i de øvrige kilder til byens historie først i 1400-årene. Muligvis har gaden tidligere haft et andet navn, idet der 1397 17/5²⁵ nævnes en grund på hjørnet af Bechargade og Badstuegade ved siden af Løgum klostets grund. Den sidste er nævnt i jordebogen (nr 20), hvor det fremgår, at den ligger på Sortebrødregades østside. Der er dog en mulighed for, at gaden ikke har været bebygget på begge sider i sit fulde forløb.

Kræmmergade er et af de navne, som ikke har overlevet til idag, men det er sandsynligvis en ældre betegnelse for Stenbogade. Denne identifikation foretages i en registratur over Ribe kapitels breve udarbejdet i 1553²⁶. En så central beliggenhed, lige øst for domkirken, stemmer godt overens med, at en af Ribes storborgere i 1300-årene, Anders Bondesen, som er omtalt i forbindelse med rådhuset, boede i Kræmmergade. Hans beboelseshus blev af en sønnesøn solgt 1409 for 1/5, sammen med bl.a. et andet hus i Kræmmergade, syd for en slippe, der går ned til åen. Gaden må være nord-syd-gående, og den har forholdsvis direkte adgang til åen, altså til dels forhold, som svarer til Grønnegades østside. Selv om dette og andre dokumenters udsagn ikke er så klare som kildernes oplysninger om Grønnegade, kan det være et vidnesbyrd

om, at åbredden langs Sortebrødregade ikke har været bebygget i gadens fulde udstrækning. Opfyldningen kan være foregået i første halvdel af 1400-årene, snarest mellem salget af Anders Bondesens hus 1409 og jordebogens registrering af grundene på østsiden af gaden i 1450-erne. I udgravninger på å-siden af Sortebrødregade, er der ikke konstateret kulturspor ældre end 1400-årene, men det kan muligvis skyldes, at gravningerne er foretaget forholdsvis tæt ved åen²⁷.

Det er ovenfor understreget, at det sandsynligvis kun har været langs en del af Sortebrødregade, der var fri adgang til åen. Badstuen Brostue har givetvis ligget ved åen. Dens navn, sammenholdt med en af jordebogens gader ved Sankt Nicolajgade (nr 189), tyder på, at der her har været et vadested over åen, og på dette sted har åbredden næppe ændret sig væsentligt.

Nær Overdammen havde byen kun mindre jordstykker, der lå bag i gårde, som lå ud til gaden. Dammen – dæmningen – har forholdsvis tidligt givet byggemuligheder, men man får her, som ved badstuen, en fornemmelse af at åen har gået ind mod Sortebrødregade, kun kort fra den mere solide gade, Overdammen.

Grundene langs Sortebrødregade har flere paralleller i jordebogen. Byen ejede også jord på begge sider af de to inderste møllestrømme ved Dammen, samt en række grunde op langs Stampe-mølle strøm.

Jordebogens tilblivelse

Efter gennemgangen af dateringen af jordebogens forskellige skrivere, af dens oprindelige indhold og af de mulige forklaringer på og dateringer af byens adkomst til jorderne, kan man se på dens oprindelsessituation.

Der er intet i jordebogen selv eller i andre dokumenter, der bidrager med direkte oplysninger om, hvorfor Ribe by mellem 1454 og 1458 lod udarbejde en fortegnelse over byrådets besiddelser.

Bevarede byrådsjordebøger er ikke en almindelig kildetype. Som

et andet eksempel kan nævnes en jordebog over København bys ejendomme fra 1496²⁸. Den er kun bevaret i afskrift. Jordebogen, som er udarbejdet af byskriverne, indeholder ikke oplysninger om, hvorfor den er anlagt. Disse to jordebøger, fra Ribe og København, kan ikke sammenlignes med de komplette middelalderlige fortegnelser over alle grunde i en by. Sådanne findes f.eks. fra Stege i »Stege bys bog« fra 1418²⁹ og fra Flensborg fra 1436³⁰.

Jordebogen er i sin form, som den foreligger fra skrivers a's og b's hænder, sandsynligvis et originalt arbejde. Den klare topografiske disposition af stoffet tyder på dette. Hvis det havde drejet sig om en delvis afskrift af en ældre fortegnelse, suppleret med nytillkomne besiddelser, havde det formentlig været vanskeligt at etablere en så klar orden af rækkefølgen i besiddelserne.

De i forhold til jordebogens affattelsestidspunkt nyerehvervede besiddelser må udgøre en forholdsvis stor andel af det, der er registreret i jordebogen. Sikkert dateret er erhvervelserne af rådhus og vinkælder, samt af badstuen. Endvidere kan man argumentere for, at gaderne nord for åen, grundene langs Overdammens sydside og grundene langs Sortebrødregade må være kommet i byens besiddelse i første halvdel af 1400-årene. Der kan derfor anes den rent praktiske begrundelse for, at byrådet i Ribe i 1450-erne ønskede at få nedskrevet en fortegnelse over sine besiddelser, at disse i løbet af den forudgående tid var blevet forøget så kraftigt, at det var vanskeligt at bevare overblikket over dem.

Jordebogens videre udvikling er allerede beskrevet i forbindelse med gennemgangen af de forskellige skrivere, der har arbejdet med den i 1400- og 1500-årene. Disse skrivere har med vekslende energi forsøgt løbende at ajourføre og supplere den.

I slutningen af 1500-årene havde jordebogen udtjent. Dels var der ikke plads til yderligere tilføjelser, dels må den på grund af de mange tilføjelser være blevet uoverskuelig. Samtidig har den store bybrand i 1580 påvirket byens topografiske struktur i de områder, hvor den raserede. Det var blandt andet her, i Sortebrødregade og på Overdammen, vi finder en del af byens ejendomme. Herefter

har jordebogens beskrivelser ikke længere helt dækket de faktiske forhold, og skriver s's, Rasmus Hansens, forsøg på at gøre den tidssvarende er ikke lykkedes. Jordebogen blev så uden praktisk betydning i henved 100 år, indtil den fandt anvendelse som kilde, da Terpager som den første historiker benyttede den i begyndelsen af 1700-årene.

En kilde som Ribe bys jordebog ville, selv hvis den havde været den eneste bevarede middelalderlige kilde, være værdifuld til beskrivelsen af en hvilken som helst dansk bys historie. Men i Ribe, hvor såvel byens som kapitlets middelalderlige arkiver i vid udstrækning er bevaret, vil den nok bedre end noget andet sted kunne tjene som springbræt for videre forskning i byens udvikling og historie.

Noter

Til Diplomatarium og Repertorium henvises ved hjælp af datoer i teksten.

1. Thorup 1839 p 56
2. Kinch 1869 pp 506-554
3. Kinch 1869 p 323
4. Kinch 1884 p 187
5. Otto Smith: Ribe Byjorder, i Matthiessen, Smith & Hermansen
6. Utrykt. Rigsarkivet. Ribe bys arkiv
7. Utrykt. Rigsarkivet. Ribe bys arkiv
8. Kinch 1884 p 639
9. Håndskriftet befinder sig i Ribe i Ribe kommunes arkiv
10. Thorup 1839, kortbilag
11. Kinch 1869, kortbilag. Antikvarisk Samling, Ribe, mus.nr. 390
12. Antikvarisk Samling, Ribe, jour.nr. 13/60
13. Foreløbige resultater af de nyeste undersøgelser, som udføres af cand. scient. Per Nørnberg, Geologisk Institut ved Århus Universitet, peger i retning af, at Paypyt har haft karakter af gadekær.
14. Thorup 1839, bilag pp 12-17
15. Landsarkivet i Viborg. Ribe rådstuearkiv D22-252
16. Danmarks gamle Købstadslovgivning II. Ribe stadsret: tekst I 7, II og III 86, 1443 8
17. Danmarks gamle Købstadslovgivning II. Ribe: 1265 25/5, 1315 13/4, vidisse 1334 4/3, 1445 14/2 og 1487 9/5
18. Bencard p 62
19. Ribe Oldemoder p 55 ss
20. Bencard p 63
21. Adler 1842
22. Necrologium Ripense p 535, 537 og 562
23. Antikvarisk Samling, Ribe, jour.nr. 43/64
24. Løgumbogen p 237
25. Løgumbogen p 239
26. De ældste danske Arkivregistraturer V p 438
27. Antikvarisk Samling, Ribe, jour. nr. 22/62 og 34/62
28. Kjøbenhavns Diplomatarium I pp 234-246
29. Stege Bys Bog, ved F. Bojsen (1904)
30. Diplomatarium Flensborgense I pp 418-447

Litteratur

- Adler, Peter: Bidrag til Skildringen af Byen Ribe i de forrige Aarhundreder: Skibsfarten til Ribe i det 15., 16. og til ind i det 17. Aarhundrede, *Efterretninger angaaende Byen Ribe* 1842
- Bidrag til Skildringen af Byen Ribe i de forrige Aarhundreder: Om byens Jorder i ældre Tider, *Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Ribe Kathedralskole* 1847
- Bencard, Mogens: Om Ribes Rådhus, Skibbroen, en udgravning og et formodet stavbærgerværksted, *hikuin* 3 (1977), pp 59-80
- Danmarks gamle Købstadsløvgivning* II: Nørrejylland. Udg. af Erik Kroman, København 1952
- Danmarks gamle Personnavne*. Udg. af Gunnar Knudsen, Marius Kristensen og Rikard Hornby, København 1936-64
- Degn, Ole: *Livet i Ribe 1560-1700* i samtidiges optegnelser, Århus 1971
- Diplomatarium Danicum*. Udg. af Det danske Sprog- og Litteraturselskab, København 1938-
- Diplomatarium Flensborgense*. Samling af Aktstykker til Staden Flensborgs Historie indtil Aaret 1559. I. Udg. ved H.C.P. Sejdelin, København 1865
- Efterretninger angaaende Byen Ribe* udgivne som Indbydelsesskrift til den offentlige Examen ved Ribe-Cathedralskole, se Adler, Thorup
- Gammeldanske diplomer*. Udg. af Det danske Sprog- og Litteraturselskab, København 1959-69
- Kinch, J.: *Ribe Bys Historie og Beskrivelse* indtil Reformationen, Ribe 1869
- *Ribe Bys Historie og Beskrivelse*. 2den Del. Fra Reformationen indtil Enevoldsmagtens Indførelse (1536-1660), Odder 1884
- Kjøbenhavns Diplomatium*. Samling af Dokumenter, Breve og andre Kilder til Oplysning om Kjøbenhavns ældre Forhold før 1728. I. Udg. af O. Nielsen, København 1872
- Løgumbogen. *Diplomata ad monasterium Locum Dei pertinentia ab anno 1173 ad annum 1578*, *Scriptores Rerum Danicarum* VIII, København 1834, pp 1-258
- Matthiessen, Hugo, Otto Smith & Victor Hermansen: *Ribe Bys Historie 1660-1730*, København 1929
- Necrologium Ripense, vel Obituarium Ripense, aut, si mavis, Liber Daticus Ripensis, *Scriptores Rerum Danicarum* V, København 1783, pp 534-570
- Nielsen, Ingrid Lysdahl: *Bypatriciaetet i Roskilde og Ribe indtil slutningen af det 15. århundrede* (utrykt specialeafhandling), Århus 1973
- Peder Hegelunds almanakoptegnelser 1565-1613*. Udg. ved Bue Kaae, Ribe 1976
- Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis*. 1. Række udg. ved Kr. Erslev, 2. Række udg. ved William Christensen, København 1894-1939.
- Ribe Oldemoder. *Samling af Adkomster, Indtægtsangivelser og kirkelige Vedtægter for Ribe Domkapi-tel og Bispestol nedskrevet 1290-1518 kaldet »Oldemoder«*. Udg. af O. Nielsen, København 1869
- Ribe rådstuedombøger 1527-1576 og 1580-1599*. Udg. ved Erik Kroman, København 1974
- Stege Bys Bog 1418-1607* med oplysninger om byens – navnlig borgerskabets historie i middelalderen. Ved F. Bojsen, København 1904
- Terpager, Peter: *Ripæ Cimbricæ* sev vrbis Ripensis in Cimgris sitæ, Flensborg 1736
- Thorup, P.N.: Antiquariske Bidrag til Ribe-Byes Beskrivelse, *Efterretninger angaaende Byen Ribe* 1833
- Fortsættelse og Slutning af de i Programmerne for 1833 og 1835 meddelte Antiquariske Bidrag til Ribe-Byes Beskrivelse, *Efterretninger angaaende Byen Ribe* 1839
- De ældste danske Arkivregistraturer* V, København 1910.

Tegnforklaring

kursiv opløsning af forkortelser

- : uopløste forkortelser
- + overstregning af enkelte ord
- * overstregning af helt stykke
- a 1454-1458
- b 1461-1467
- c sidste trediedel af 1400-årene
- d
- e
- f
- g
- h begyndelsen af 1500-årene
- i
- k slutningen af 1520-erne og 1530-erne
- l 1540-erne
- m
- n 1550-erne
- o 1560-erne
- p
- r slutningen af 1560-erne
- s 1570 til ca. 1600
- x udateret

Romertal er omskrevet til arabertal, undtagen i årstal.

Tegnætningen er søgt normaliseret.

Navne er skrevet med stort begyndelsesbogstav.

Jordebogens grundstamme, indførsler af skriverne a og b, er trykt med større typer end de senere tilføjelser.

fol 1 r

¶Jordbogen¶

fol 1 v ubeskrevet

fol 2 r

+^aThette er then jordh, som Riberby tagher aarligh rente aff^a+

(1) ¶Ffrann Nørporthen¶

1 ^aPrimo hauer byen en jordh liggendis synden nest Stenporth, som Anders Nielssen, man kaller Lamskyn, nw pa boer och i were hauer och schyller huart aar 1 skilliing groth^a

ⁿsom +Symen Søurensen nw paa boerⁿ+ ^oLambert Iebesen haffuer nw i were^o oc Bendt Knudsen nw paa boer^o ^ooc nw Knudt Nielsen^o ^ooc nw Ieb Skerne^o ^sNu Hans Lambertsen paa boer^s

(2) +^aItem Jon Lydichsen^a+

2 ^aItem Tomas Perssen hauer eth stykky jord liggendis østen nest Slwssbroen pa bulwerken och schyller hwart aar sex skilling lybsk och schal syelff holde bulwerken ferdigh byen uden schathe^a ^bsom nw Hans Troyborgh Smeth haffuer for then same leyie^b

^lsom nw Ieb Neb haffuer^l ⁿoc +nw Hans Karlssenⁿ+ ^onw Hans Clausen oc Ebbe Iebesen^o ^sNu Marrinæ mester Jens Erchidægens och Peder Laurtsen Møller y Nebs mølle^s

fol 2 v

3 ^aItem hauer byen eth stykky jordh, som lyggher westen nest Slussbroen, som nw j were hauer Anna Assers och schyller hwart aar attan skilling lybsk^a

^ksom nw Nis Hanssen Sudher paa boer^k ^onw Regel Scomagere^o ^snu Las Liime paa boer^s

- 4 ^aItem hauer byen eth stykky jord, som ligger østen wiith Mylle +ke+ kynning, som er bulwerch^a
^ksom nw Jacopp Vibe haffuer^k ^onota^{o1} ^ooc holler bullvercken ferdig ther aff^o
^ssiiden Matz Koch och nu Oluff Karllsøn^s
- 5 ^aItem hauer byen eth stykky jordh liggendis westen nest Mylhuset, som nw pa boer Jesse Petherssen, som renter hwart aar tolff skilling lybsk^a
^ksom nw Nis Ebssen paa buer^k ^loch nw Jep Jellingh och Olluff Staffenssen^l ^sNu Maren Oluffs och Anders Seuerinsen raadmandt^s
- fol 3 r
- 6 ^aItem Grawers Smeth hauer eth stykky jord aff byen, som ligger bagh i hans gardh, som schyller hwart aar 3 skilling lybsk^{a2} ^bsom nw Jaspar Smeth haffuer^b
^ksom nw Unge Anders Kalissen oc Hans Pyskynd i wære haffuer^k ^lszom nw Seuerinn Jessen i wære haffuer^l ⁿxⁿ² ⁿaff then iord, som hans brwhwss paa staarⁿ
^onw Mats Doordt^o ^sOch nu Marrin mester Caspar Mulis^s ^sNu Niells Hansen, Hans Jessøns søn^s
- 7 ^aItem Kord Stark hauer eth stykky jord aff byen, som ligger baghen i hans gardh och schyller hwart aar 3 sk: lybsk^a
^ooc nw Anders Kallessen hauer^c ^ksom nw Anders Kalissen i wære haffuer^k ⁿoch thet aff hans brwhwssⁿ ⁿsom nw Iørgen Pedersen Rentemesterⁿ^o ⁺ⁿhaffuerⁿ +
^oarffuinge j were haffue^o ^sOch siden Matz Jostsen, och nu Mouritz Podebuskis arffuinger^s ^sNu Matz Niellsøn Lime^s
- 8 ^aItem byen hauer then halff jord, som Marten Kremer hauer pa byggeth och schyller huart aar 7 skilling engelske och ligger westen nest for^{de} Kord Stark, vm mysummer at giffue^a
^ooc nw Jwer Nielssen hauer^c ^hsom nw Tello opa boer^h ^ksom nw Iens Tieloffssen i wære haffuer^k ⁿnu Hans Jenssen aff then hall jordt, som hand nu paa boerⁿ ^sOch nu Jens Mortensen paa boer Nu Christine Bartills eyger^s ^soch vdj buor^s

¹ Tilføjet i margin.

² Herefter tilføjet et kryds som henvisning til sætningen, der er skrevet af skriveren n.

9 ^cItem *ther westen nest +hauer+ pa thet hørn, som man gaer vti Sancte Karin gade hauer byen eth stykke jordh, som Anders Perssen hans forhuss pa staer oc skylder hwert aar 2 marc^c ^ksom nw Jens Iferssen j wære haffuer^k ^loch nw Bagge Jenssen^l ^ooc nw Ianich tiil hører^o ^sOch nu Ebbe Moenssøn raadmandt paa boer^s*

fol 3 v

10 ^aItem byen hauer eth stykky jordh i Sancte Karin gadh, som man gaar til Sorte Brødher kloster, østen ghenen och synden nest Lidich Scriuers jordh, som for^{de} Lidich Scriuer besidder och giuer huert aar femtan skilling lybsk^a

^hsom nw Anners Persøn i wære hauer^h ^loch Bagge nw bruger^l ^ohans brwshuz paa standher^o ^onw +nw Peder Graffuersen^o + ^oIanich Bagessen^o ^sOch nu Ebbe Moensen haffuer^s

11 ^aItem synden nest i then same gadh hauer Kørner Schrødher eth stykky jord aff byen, som schyller hwert aar sex skylling engelsk, och ligger en liden ferdingstigh synden nest^a

^hsom nw Wolter Schreder opa boer^h ^ooch nw Baggj Iensen paa bygt haffuer^o ^onw Peder Graffuersen^o

12 ^oFor^{ne} fierdingh sty scall festis eller obnes^o ^sSame fierdingstedt gaar nu indtt till byens priueett. Huer sk: engelsk er 3 sk: d:e^s ^sI nedder enden 3 allen ½ quarter, i offuer enden 2 allen och 2 fingerbreedt *met* tagdrobe paa begge sider^s

13 ^aItem synden nest hooss i then same gadh hauer Thelaff Thidichsen eth stykky jordh aff byen och selff besidder for otte skilling engelske huert aar^a ^boch sythen Lass Anderssen^b

^ksom Jepp Vibe nw i wære haffuer^k ^ooc nw^o ^oLauris Tøgersen^o ^sNu Per Baggesens arffuinge^s

14 ^aItem synden nest hooss i then same gadh hauer byen eth stykky jord, som Nis Frises børne i were hauer och giue fem skilling engelske huert aar^a

^ksom Symen Atzerssen nw vti were haffuer^k ^ooc nw Matz Olufsen paa boer wed Talks Vandbro^o ^onu Seuerin Jacobsen aff bode hwsze^o ^sNu Per Baggesens arffuinge^s

- 15 ^aItem ther synden nest hauer byen en ferding stigh, som gaar fra for^{de} Sancte Karin gadh och nether til aaen^a
^oer Talkes Wandbro^o ^sEr vdt till gaden 6 allne 1 *quarter* medt tagdrobe paa bode siider oc 4½ allne neder wedt aaen^s
- fol 4 r
- 16 ^aItem synden for^{de} ferding stigh hauer byen eth stikky jordh, som Alich Henniches j were hauer och skyller huart aar fire skilling lybsk^a
^ksom nw Anders Kalissen i wære haffuer^k ^ooc nw Lambert Ibsen haffuer, oc Erick paa boer^o ^sNu Maren mester Jens Cantzelters^s
⁺^oItem aff hans widtgaard halff met Claus Knudsen aarlig 4 sk:^o+
- 17 ^aItem ther synden nest hauer byen eth stykky jordh, som Elsow, Hans Johansøns husfru, i were hauer och skyller huart aar fire skilling lybsk^a
^ksom nw Knud Perssen i wære haffuer^k ^ooc nw Claus Knudsen haffuer halff^o
^ooc^o
- 18 *^aItem synden nest for^{de} jordh hauer Jess Paulssen aff Rinkkøbing eth stykky jordh aff byen, som han nw besidder for fire skilling lybsk huart aar, och ligger en liden ferding stigh synden nest^a
^ksom nw Greers Micelssen i wære haffuer^k ^oClaus Knudssen bruger^o^s
[!]Item haffer Hans Anderssen breff oc segell paa for^{ne} jordt aff abbet vdj Liumklosther oc haffer wonden same iord fran byen tylbage igenn etc^{!*}
- 19 ^oItem for^{ne} ferding sty bruger Claus Knudsen oc Gødj Torckelsen for 3 sk: d:e^o
^sAar 1584 tiisdagen post purificationis Mariæ, som er thend 4 dagh februarii, aff borgemestere och raadt och 24 mendt paa Riper Raadhus bleff Christoffer Schiffer och hans arffuinger wnth och till ladett thenne neste for^{ne} fierdingstj quitt och frij vden jordschyld till euig tiid, for hand vederlagde byen eth stycke jordt, som Anders Ibsen Schreder fick till vederlag for thend jord, byen fick af hannom, till adt for uiide gaden met tuert offuer fran Sorte Brødre rist y for^{ne} gadeende. Er 2½ allen breed langs wdt met Sorte Brødre gade^s

^s Tilføjet i højre margin efter »aar«.

20 ^aItem synden fra Lyem klostres jord up j for^{de} gadh pa then samme siidhe hauer byen eth stykky jordh, som for^{de} Jess Paulsen koeffte aff Frændæ Petessen arving, som skyller hwart aar fyurtæn skilling lybsk^a

^bsom nw Jens Kremer hauer hans stald opa, oc Lass Persøn borgemester hauer hans tøregard pa, thet samme jord paa then hørne +w+ wñner⁴ then samme schild^b

21 ^osom nw Greges Pedersen oc mester Claus Gøering bruge^o ^sNu Per Bwke haffuer Greers Pedersens part, Adzer Andersen och Anders Ibsen Schredder haffue mester Claus Giørdings part^{s5}

fol 4 v

22 ^kItem haffuer Malti Fiisker en ferdingstig, som lyger emellom Symen Anderssen hws och hans eget hws och løber ner vti aen, for 8 sk: om arett^k ^sNu Christoffer Schriffuer haffuer och bygde anno 1576^s ^sThenne fierdingsstedt er beliggendis y Badstuegade^s

23 ^{*a}Item Bastowen, som kalles Brostow, som byen til hører meth huss och jordh, som ligger pa aen northen wiith gadhen och skiller huart aar^a

^{k3} marck^{k*}

^lItem haffuer Claus Iuersen nw same badstwe jord met then fierdingsstj mello hannss bygning och Niels Troelssens hws for 2 marck om aareth^l ^sOch nu Karll Thimermandt paa boer^s

^{*k}Item haffuer Cristern Fiisker haffuer ett stickett jordt aff samme bastwe jord for 8 sk: om arett^k ^osom Claus Iuersen nw haffuer mett ander for^{ne} iordt^{o*}

fol 5 r

24 ^{*a}Item hauer byen eth stykky jordh, som ligger synden j Brethe gadh, som man gaar fra Mylbroen och up til Domkirchy, westen nest fra Sancte Karin Gad, som nw pa boer Essgy Holst och giuer huart aar 2 marc myn 2 sk: ^a ^boch nw Gherbrand besidder^b

^ksom nw Grauers Tvn paa boer^k ^oMarin Graffuerskone^o

^sThette for^{ne} jordt er Anders Seueriensen r: vnth jordfrig till euig tiidt, som er skeedt vdtj thend skiffte emellom byen och hannom anno 1588 +thin+ for thend jordt vedt Sanct Pers kirkegardt. Och her same stedt att foruiide gaden met^{s*}

⁴ Læsningen usikker.

⁵ Klamme i margin ud for 20 og 21.

- 25 *^aItem westen nest for^{de} jord hauer byen eth jordh, som Mykkel Smethlwnd nw pa boer och skiller hwert aar otte skilling engelske^a
^ksom nw Hans Tagssen paa boer^k °oc nw Ieb Neb° °hører her Peder j Husby tiil° °Och siden Per Heggelundt borgemester, och nu hans arffuinger^s °Och er kiøfft frij fraa byen^s*
- 26 *^aItem ther westen nest hauer byen eth stykky jordh, som nw pa boer Tidich Goltsmeth och skyller huert ar otte skylling engelske^a
^ksom Henrick Bradenalss børn i være haffuer^k °och nw Matz Ibssen° °Och siden Per Hegelundt och nw hans arffuinger^s °Och er kiøfft frij fraa byen^s*
- 27 ^aItem westen nest hauer byen eth stykky jordh, som Hinrich Krømer nw pa boer och skyller huert aar 2 lybske marc^a ^bsom nw Marten Jenssen brugher^b
^ksom nw Hans Tygissen i være haffuer^k °oc nw Mats Knudsen° °nw Hans Wibe°
^sNu Pouell Jensen Kremmer paa boer^s
- 28 ^aItem hauer byen eth stykky jordh ther westen nest, som nw Marten Krømer pa boer oc giuer huert aar 2 marc myn 2 sk:^a ^bsom nw Vng Seuerin Staby pa boer^b
^ksom nw Oluff^k °Staby°⁶ ^kNielssen paa boer^k °oc nw Hans Klausen° °Nu Oluff Roedtt paa boer^s
- fol 5 v
- 29 ^aItem hauer byen eth stykky jordh westen nest forscrøuen jordh, som nu Thede Johan pa boer och skyller hwert aar 3 lybske marc^a
^ksom i Lybeck oc Hamborigh genge oc geffe ære, som nw Claus Jællinge oc Per Jenssen Krømer i være haffuer^k °oc nw Rasmus Krømer nw pa boer paa halffuedelen, oc then hørne hwsz thet andet halffue delen° °nw Seuerin Krømer oc Lauris Tøgersen j°
- 30 °Thett hørne huus kiøffte Lauretz Tøgersen b: frij wden jord skyldt^s
- (31) °Thette epherschreffne iordskildd er aff then iordt vidt Sanct Hans Kieregaardt, som nu er byget hwsse paa mdxlvijⁿ

⁶ Tilføjet i margin.

- 31 ⁿMesther Hans Tawssen en marck danske om aaret aff *then* iord, hand kiøffte aff byen, som tiillforne wor byens thember gaardtⁿ ^sNu mester Hans Tausen bispen^s
- 32 ⁿNiels Krabis borgemesther hwss en marck danske om aarⁿ ^sNu Marren mester Jens Cantzellers haffuer^s
- 33 ⁿMickell Kallesen hws thy skelling danske om aarⁿ ^sNu Ib Hansen Tecker haffuer^s
- 34 ⁿClauus Kallesen ny skelling danske om aarⁿ ^sNu mester Hans Suanings arffuinger^s
- 35 ⁿPer Hanssen otthe skelling danske om aarⁿ ^sNu mester Hans Suanings arffuinger^s
- 36 ⁿNis Foget sex skelling danske om aarⁿ ^sNu mester Hans Suanings arffuinger^s
- 37 ⁿChristen Matssen sex skelling danske om aarⁿ ^sNu Per Sack^s
- 38 ⁿNis Ipssen hans hwss *met then* iord, som ligher østen viid hanom, sex skelling om aaretⁿ ^sSiden Jørgen Stub och nu Per Sack^s
- 39 ⁿAnders Nielssen, Henrick Laussen oc Christen Hardbo Skomagher otthe skelling danske aff *then* iord, som thy haffuer theris stienkaar paa viid byen graffueⁿ ^oemod Synder porten^o ^sNu Morthen Skioldager och Per Knudsen Tegelmester y Neste Biero[m]^s
- 40 ⁿJens Kock vdj Prestegade haffer en sticke kollgord iord, som hand nu haffuer bigit en baa opaa, ligendis vidt broen, som gangher tiill Sanct Hans hollem, oc langs ved Hospitalis homble gard, oc skillder huert aar sex sk: danskeⁿ ^sNu Las Christensen Skreder^s ^sVildbøll^s
- 41 ⁿItem haffuer Rasmus Symenssen oc Matts Ollussen en sticke kaalgaard iord, som byen tiilhøre, liggendis langs vid byens graffue oc twert offuer fran Jens Kockis iord oc Regell Smedz stalld paa then ene side oc skilder huert aar 4 sk: danskeⁿ ^sNu Iens Suane, Olluff Roed haffer y panth^s

fol 6a r

(42) +^PHer effter komer jordskyld fraa Synderport paa andhen siide^P+

(42) ⁿAnno etc: mdlv *sancte* Lucie dagh tha satthe thisse epther^{ne} 24 mendt *thette* epther^{ne} iord for iordskyld, som er Matts Ebbessen, Claus Iuerssen, Hans Tygessen, Bertell Nielssen, Olluff Thamssenⁿ

- 42 ⁿFørst thet kollgord jordt, som Jesper Bang hagde ladet fylde op aff aen, som ligendis er paa Hollem, østen vid thend kolgord, hand kiøffthe aff Per Dogtther, oc skall giffue aarligen ther aff tiill iorde skyld trey skelling danskeⁿ
- 43 ^oItem haffuer Ebbe Iebsen ett stycke iordt ther nest syndhen, giffuer 1 sk: d:e huert aar^o
- 44 ^oIep Laurisen aff ett stykke iordt vid graffuen vesterste paa wolden 4 sk: aarlig^o
- 45 ⁿSøueren Perssen Skomagher stald paa wolden westen vid then westherste braa fran Hollem tiill aarlige iordskild otthe skellingⁿ
- 46 ⁿBrodher Skomaghers stald ther nest paa wollden otthe skelling om aar tiill jordskyldⁿ
- 47 ^oSeuerin Pedersen Skomager eller Ruerup aff ett stycke iordt østhen vp till szamme stald huert aar otte sk:^o
- (48) ⁿThette epher^{nc} iord ligendis vden Nørporthen worthe oc satt for iordskild same dag etc:ⁿ
- 48 ⁿFørst Hans Perssen Faninghers kolgordtz iordt, som liggendis er ved Sanct Pers kyrche gord, oc skall giffue aarligen thy skilling d:e tiill jordskyldⁿ ^ovesten kiergarden^o ^sNu Jens Jensen Schredder paa Ny Jordt haffuer^s
- 49 ⁿSøueren Iacopssen kolgordtiordt liggendis vid hans stall iord nederste y Salthe-gade, skall giffue aarligen tiill iordskild fyre skillinge d:eⁿ ^sNu Hans Suaning haffuer^s
- 50 ⁿAnne Renthemesthers kolgord iord met laden vid Paypøt er vth bygget vthermere en the andere stalle, otthe sk: tiill iordskildⁿ
- 51 ⁿHans Ienssen aff then iord, som hand nw nylig haffer indbiget met planche werck, otthe sk: tiill iordskild om aaretⁿ
- fol 6a v
- 52 *^aItem hauer byen eth stycky jord norwest fra Sancti Johannis kirky steth, som nw Lille Friiss pa boer och skiller huert aar fyrtan sk: lybsk^a*

53 *^aItem ther northen nest hauer byen eth stykky jordh, som Jaspar Nielssen nw j were hauer och schyller huart aar attan skylling lybsk^a
^dthenne jordh hauer mester Hartich i wære synner i hans abelgardh^d*

54 ^aItem hauer byen en ferding stigh, som gaar fra Sancti Johannis gadh och westen til Scholegadh up til Sancte Mykkils gadh^a
^osom er nw indlugt oc giffuer aarligen 8 sk: d:e, som +her Jens Scholemesther oc+ mesther Hans Swaning bruger^o +^onu Mester Casper^o+

fol 6b r

55 ^aItem hauer byen eth stykky jordh, som nw Hermen Swrther j were hauer och schyller huert aar 4 sk: lybsk^a
^{+k}som nw Hermen Gwlsmet i wære haffuer^k ^osom nw Henrick Lawsen^o+ ^osom Michel Screder paa boer oc hører Iep Laurissen tiil^o

56 ^aItem ther synden nest hauer byen eth stykky jordh, som Jess Olssen Suder i were hauer och skiller hwert aar otte skilling lybsk^a
^ksom nw Hermen Gwlsmet paa boer for 1 marck danske^k ^osom nw +Henrick Lawsen Suder paa boer^o+ ^ohør Ieb Guldsmet^o

fol 6b v

57 ^aItem ther synden nest hauer byen eth stykky jordh, som Jesse Bendssen i were hauer och schyder synder til gadhen, som for^{de} Jess Bendssen giuer fyurtan skilling lybsk hwart aar^a
^oinghen kand wide end nw beskeedt paa^o ^owthen thet er Anders Nissens staldt^o

58 ^aItem synden nest then for^{de} gadh hauer byen eth stykky jordh, som Asser Mykkilssen j were hauer for to skilling groth hwart aar^a
^ksom Christern Seuerinssen pa boer nw^k ^lKnud Bennetssen^l

59 +^gItem Nis Kelssen 4 sk: om aar tiil jordtskyld aff hans stenkar^g+

60 +^hItem hauer Nis Keldssøn Swdher then jord vd med byssens graffue fra Claus Knwdssen wandlog^h+

fol 7 r

- 61 ^aItem ther nest synden hoss hauer byen eth stykky jordh, som *Per Anderssen* Smeth hauer bygd pa, som skyller hwert aar thywue skylling lybsk^a
- 62 ^ksom paa Powelt Knudzen paa boer, oc ett sticke iord ther bagh for 6 sk: om aarett^k ^ohans stald paa stander, er in *summa*^o
- 63 ^aItem hauer byen eth stykky jordh øster mer, som ligger østen nest *Hynrich Hauerkorn* och skyller hwart aar sex skilling lybsk^a
^hsom nw *Per Nielssen* Sudher j wære hauer^h ^ksom Mett Lwtz⁷ Holmss paa boer^k ^ohører *Cristern Pedersen* j Vodder tiil^o
- 64 *^hItem hauer byen eth stikky jord syndhen nest *Per Nielssen* Sudhers jord, som nw *Anners Annerssen* j wære hauer och schølder huert aar 6 sk:^h ^oChristern Nielsen haffuer, som sigis^o *thytte menes yckj rett att were, thi tjd er thjd jord, nesth for stoer*^{*}

fol 7 v

- 65a *^hItem hauer Nis Keldssøn Swder jord vd wed byssens graue aff byen fra Hanss Fowdenssønns hwss oc ind til then wand log twerth ower fra Claus Knwdssøns, schølder huert aar 8 sk:^h ^ksom *Cristern Friis* j wære haffuer^k*
ⁿThette for^{ne} jord er nu vdj tredele, och haffuer Niellss Togeskow en part, Frandz Mattzssen en part oc Peder Trogellssen en parttⁿ
- 66 ^hItem hauer byen eth støky jord wessten nest hoss byesens graue, som Hans Foudenssønns opa boer oc scholder huert aar +2+⁸ sk:^h ^oSeuerin Iacobssen noghet^o+
- 65b ⁿItem Niellss Togeskow thy huider }
Item Peder Trogellssen thy huider } aff for^{ne} jord som
Item Frandz Mattzssen 4 huider } er vdgjort her offuer
Item ligher for^{ne} jord vid graffu[e]n emellom Knudt Be[n]ditssens hwss oc Niellss Togeskois gaard vid fierdingstijⁿ

⁷ Læsningen usikker.

⁸ Rettet til 3 og derefter overstreget.

°Nota⁹

- 67 °Nota om 4 sk: iordskyldt aff thet iordt, som menes Niels Towskow haffuer, oc Cristern Iebesen tretter paa oc mener hand wil haffue for szamme skyldt^o
- 68 ^aItem hauer bien eth stykky jordh liggendis wth meth bysens graue, som Anders Wll Tymmerman hauer j feste for en lybsk marc, som hans arvinge schal giue huert aar effter han aff gaar^a
^ksom nw Nis Perssen paa boer +oc giffuer 18 sk: for. The 2 sk: Hans Fogdenssen skall wdgiffue^k °som Peder Nissen oc Hans Nissen haffuer^o+ °Seuerin Iacobszenz oc Iens Alszing bruge^o

fol 8 r

- 69 ^aItem ther nest hoss til porten hauer Widi Moltsen eth stykky jordh, som skyller hwert aar en lybsk marc^a
 °Nw ær thenne jordh ath skild, sa at Molti Jenssen giffuer aff then deel, som hans huss pa stander, 10 sk: hwler)t aar, oc Niss Matssen Suder giffuer 8 sk: hwert aar for the tw fagh huss skyld, som nw ær bygd vptil Steen porten^c ^ksom Jepp Tømmere oc Anders Hanssen Suder paa boer^k °som Cristern Nielsen haffuer for 10 sk:, oc Broer Suder haffuer for 8 sk:° °oc nw Nielsz Mattissen^o
- 70 °Item Broder Skomager kiøpte en hwsz vthen Synder porthen aff byen synden broen, som skylder aarligen 4 sk: danske tiil iordskyldt^o °nw Niels Mattessen^o
- 71 ^aItem northen nest porten hauer byen eth stykky jordh, som Thermen Jeybssen hauer j were meth eth kalgard jordh, som ligger melle Per Koberhoueth och Kirstin Tygis, som skyller hwart aar to skilling grot bothe del^a ^boc sythen thog han en stykky jord jn +j b+ aff bygtofften oc til then jord, som han fech aff Cristin Porteners sa manig alne^b
^ksom +C+ nw Claus Sudher oc Hans Smed i Brynss oc Per Hanssen i wære haffuer^k +°som Peder Matsen nw paa boer, hør mest part her Gregers i Brønss tiil^o+ °oc Margret Clauszes som Per Seuerinsen haffuer for 9 sk:° +°Per Wrt^o+ °her Gregers Ipsen^{o10}

⁹ Tilføjet i margin.

¹⁰ »Ipsen« skrevet oven i et »J« fra »Item«.

72 ^aItem ther northen nest hauer byen eth stykky jordh, som Lass Kamsmeth pa boer och skyller hwart aar otte skilling lybsk^a

^doc nw Niss Mykelssen hauer for then same skyld^d ^ksom Cristern Perssen i wære haffuer^k ⁿsom nw Niells Laurissen Scomagher paa boerⁿ +^osom nw Jep Krafft+ +paa boer+ j wære haffuer^o ^onw Poffuel Sware^o ^onw Tames Skomager lod bygge^o+ ^oThames Nielsen Skomager nw^o

Item

fol 8 v

73 ^aItem ther northen nest hauer byen eth stykky jordh, som Hennich Sudher pa boer och schuller huert aar sex skilling lybsk och ligger wth meth grawen^a

^ksom nw Nis Gristed i wære haffuer^k ^ooc nw Iep Krafft haffuer vdt met graffuen^o ^ohans stall paa staer^{o11}

74 ^cItem ther northen nest hauer byen en jordh, som mester Jeyb Stage nw hauer i wære oc skyller hwert aar 8 sk: penning^c ^ooc Hans Guldsmed oc Cristern Hardbo haffue^o ^ooc nw Nis Prenther oc Jens Anderssen^o

75a ^cItem ther northen nest hauer byen en jordh, som Niss Matssen Suder nw hauer en stald vpa oc schylder hwert aar +6 sk: +^c ^osom Paauel Knudssen haffuer then tredie part vdj^o ^oMichill Lassen haffuer^{o12}

75b ⁿItem Ieb Niellssen oc Bonde Hanssen, Niels Matsen 4 sk: aff ett sticke iordt – oc Powell Knudssen 2 sk: for then trie partⁿ

76 ^cItem ther northen nest øster fra planken, gaden emellem, ther hauer byen eth stykke jord, som then same Niss Matssen hauer stald vpa oc skylder hwert aar 6 sk: ^csom Bondj Hansen +haffuer stald+ paa^o ^ooc paa boer^o

77 ^cItem ther northen nest jnnen planken hauer Esbern Busk en kalgard, som skyller 4 sk: hwert aar^c ^oClaus Suder haffuer nw^o

¹¹ Stjerne i margin ud for stykket.

¹² Tilføjet i margin.

78 ^cItem Esbern Busk oc Bend Lassen¹³ haffue en kalgardh aff byen, som skyller en marc hwert aar oc ligger nest hoss Korsbrødher jordh^c °som +Cristern Hardbo^o+ °oc Pouel Knudsen haffuer^o+ °Iens Prasse¹⁴ oc Knud Paffuelsen^o

79 ^aItem som man gaar fra Synder porth, som kalles Horstorigh port och up j byen northen wiith gadhen, hauer byen eth stykky jordh, som Asser Smeth pa bothe och skyller huart aar 10 groth och ligger melle to ghader^a

°som Swen Anderssen paa boor +oc Ieb Nielsen^o+ °nw Thames Nielsen^o

80 ^bItem haffuer Maye Horsses oc Jes Massen Swder jet støcky jord aff byen, som schølder hwert aar ½ marc^h +°som findis screffuet offwen tiil Cristern Hardbo^o+ °oc Iens Andersen bruger^o

81 ^kItem Kali Perssen haffuer ett sticke jordt ther vp i +s+ Horsfold for 8 sk: om arett^k +°som Poffuel Knudsen stander screffwet for her offuen^o+ °som Matz Nielsen bruger haffdelen for 4 sk:, her Peder Braming halffuedelen for 4 sk: °oc nw Iep Laurissen hør til^o

fol 9 r

82 ^aItem hauer byen eth stykky jordh, som lygger northen nest, som nw Jess Olssen Sudher pa boer och giuer hwart aar tho skylling grot och ligger melle to gadh^a

^ksom nw +Bonde Lassen i være haffuer oc^k+ °Laue Suder oc Knudt Poffuelsen^o

83 ^aItem hauer Arst Sudher, som nw er statzbuth, eth stykky jord aff byen, som ligger northen nest och schyller hwert aar to skilling grot och ligger melle to gader^a

^ksom nw Jens Ringkøbingh i være haffuer^k ^loch nw mester Jens Warder^{lo}s arffwinghe haffue^o

¹³ »Lassen« skrevet på rasur.

¹⁴ Tilføjet over linien over »Christern Hardbo«.

fol 9 v

^kAnno dominj mdxxx^k

- 84-85 ^kItem the *grabrodher* feck ett sticke jordt fraa byen noghen tiidt syden forleden aff then jordt, *Per Perssen Smetz* staell paa standher. Ther fore feck byen ett sticke jordt i ghen i ar tiil wederlegh, som ligher norden opp tiill then jordt, for^{ne} *Per Smetz* hwss paa standher, oc er then jordt byen feck tiil wederleg vti bredesse 1 kortter oc 12 alne oc j lengelsse^k ^ovp tiil *Iep Docthers* +skall settis^o+ ^oThames lessen bruger^o
- 86 ^aItem byen hauer eth stycky jordh, som ligger syden westen fra *Grabrodher* abelgardh, som *Japp Smeth* hauer j were for otte skilling lybsk hwart aar^a
^ooc ære +flere+ two thet nw bruge som erffing epter *Peder Smedt*^o
- (87) ^hItem thet er then jordt, som byen feck aff the gra brødher anno domini vij^h
- 87 ^hItem jeth støky jord, som *Per Knwdssøn* pa boer, som lygger wesster nest gammel *Mass Jenssen*, som fløt aff *Ballum*, som schølder 8 sk: lybsk hwert aar^h ^osom +*Anders Skinder*+ *Niels Andersen*¹⁵ haffuer +nw+ och +*Lauris Morthensen*^o+
- 88 ^hItem jeth stycky jordt, som *Cresstern Baggy* opa bode oc skyller hwert aar 18 sk: lybsk, oc nw *Per Smed* opa boer^h ^osom *Marin Dowrds* haffuer^o +^onw *Lauris Nielsen Skomager*^o+
- 89 ^hItem nest pa then samme syde, som *Jep Docter* opa boer, som skyller hwert aar 1 marck^h ^osom *Thermen Lassen* haffuer^o ^ooc nw *Lauris Anderssen Skomagher*^o b¹⁶
- 90 ^hItem ther northen nest jeth stycky jord, som +*Cerssten*+ *Kerssten Knwdss* opa boer och skyller hwert aar 1 marck^h ^o*Bertiil Screder*^o c¹⁶
- 91 ^hItem opa then hørne jeth sthyky jord, som *Gerbrand Smed* opa boer och schyller hwert aar 18 sk: lybsk^h ^o*Hans Germendsen* nw^o
- 92 ^hItem ther northen nest opa then same syde jeth støcky jord, som *Jeb Købmand* haffuer huss opa oc skyller 18 sk: om aar^h ^o*Iens Lund*^o

¹⁵ Læsningen »Knwdssen« mulig.

¹⁶ I margin ud for 89 mærke, som henviser til 99. I margin tilføjet »b« ved 89, »c« ved 90 og »a« ved 99.

93 ^hItem nordhen nesst paa then samme syd jeth stycky jord, som Nis Hoggenkynd paa bode oc skyller hwert aar 18 sk: lybsk^h °Clemet Lawsen^o nw Per Bilde^o

94 ^hItem paa then samme syde jeth stycky jord, som Lenne Wlss opa bode, oc nw Tammes Kock pa boer, oc skylle¹⁷ skyller hwert aar 18 sk: lybsk^h °Niels Namensen^o

fol 10 r

95 ^oItem haffuer Seuerin Screder fest ett stycke iord aff byen paa Graabrøderiord ther nest, skylder hwer aar 1½ marc d:e epter hans breffs lydelsze^o

96 ^aItem hauer byen en ghadhe, som ligger northen langz Gra Brødhher kircky, och gaar theth westen melle Wor Frue kirchky jordh och Ghwnder Stages jordh och saa i theth westen nether til bysens planck^a

°Claus Sestede windhet byen then aff^o

97 ^aItem synden then for^{de} gadh hauer byen en byughtofft, som schyder synder up til planken, som Nis Nielssen, Gunder Staghes hussbund, nw i were hauer^a

98 *^eItem haffuer Niels Andssen eth stycke iordh mellom Grobrøder closther ok Esgi Nielssen gardh ok skyller aarlige +6 sk:+ 4 sk:° °szom frwe Elizabet Sesteds tog fran Iacob Stage^o*

99 ^oItem haffuer Rrwst en jordt, som hans huss paa stander, som hand kjøpte aff Peder Døther, oc skylder hwert aar 18 sk: danske^o a¹⁶

*Rester m p^{x18}

100 ^aItem hauer byen eth stycky jordh, som ligger northen for^{de} gadh och østen nest Korsbrodher jordh, som nw Nis Jenssen Statzbuth i were hauer och skyller hwart aar en marc och ligger melle to ghader^a

^bsom nw Hans Morthenssen i være haffuer^k +°oc sielff paa boer^o+ °som Claus Sestede nw haffuer^o

¹⁷ På grund af lakune har ordet ikke kunnet skrives helt ud og er derfor gentaget.

¹⁸ Linien begyndes med et mærke af form som et F.

fol 10 v

°her ner:e°

- 101 ^aItem ther østen nest hauer byen eth stykky jordh, som Hans Scriuer pa bothe och schuller huert aar fyurtan skilling lybsk och ligger melle to gader^a ^boch nw Palli Jenssen j were haffuer^b
^ksom +H+ nw Hans Morthenssen i *wære* haffuer^k +°oc nw her Niels haffuer paa bygd j Rødding^o + °som Hans nw sielff paa booer, oc Matz Eggertsen haffuer kiøpt^o nw Frandz Hanssen^o

- 102 ^aItem ther østen nest hauer byen eth stykky jordh, som nw Nis Jenssen Tymmerman pa boer och skyller huert aar otte skilling engelske och ligger melle to gadher^a ^bsom nw Paul Perssen j were haffuer^b
^ksom nw Hans Morthenssen i *wære* haffuer^k +°som Claus Sestede nw haffuer, oc er then hornehusz nest westher Hans Morthenssen^o + °rest+ som her Niels j Rødding haffuer nw paa bygd^o Hans Botzman^o¹⁹

- 103 ^hItem jet styky jord, som Meth Lausskwn opa boer pa hørne, som byen feck aff gro brøder oc skyller 24 sk: lybsk hwert aar^h ^ksom nw her Per Hanssen i *wære* haffuer^k °som Iwer Keldsen haffuer nw oc Iesper Smed paa boer +24 sk: d:e°+ °oc nw haffuer frue Mette bygt^o

- 104 ^aItem hauer byen en gadh, som gaar østen fra Sancti Clementi kircky gardh oc øster upp til gadhen^a
 °som Claus Sestede haffuer lugth epter paa then ende tiil kircke gaarden^o

fol 11 r

- 105 ^aItem hauer byen eth stykky jordh, som ligger westen fra Wor Frue kircky gardh, som nw her Jeyb Knutssen j were hauer och schuller hwart aar sex skylling lybsk^a ^boch sythen her Jeyb Mykkelsen och nw her Niels aff Hoo haffuer for then same schuld^b
^ksom nw her Pali paa boer^k °Som kircke werige till Wor Frue domkircke schulle vdgiffue^s

¹⁹ Fra »+rest+« tilføjet i margin.

fol 11 v

- 106 ^bItem haffuer byen eth stenhuss, som kallis Gamel Rathuss, som Claus Tidicsen fech aff byen til maghskiffet for the to stenhuss j Grønergadh, som nw er wynkyelder, och sythen ther effter, 2 eller 3 aar førre han døthe, tha solde han *theth* same stenhuss *meth* jord til byen i ghen och skotte byen *theth meth* alle rette Anno dominj etc: lviij. Och er bødili vnder *theth* same rathuss^b

fol 12 r

- 107 ^aItem +ha+ hauer byen eth stycky jordh, som ligger pa then hørne, som mand ghaar then gadh northen Wor Frue kirckyardh och j Grønergadh, som nw Bughet Hans Koch pa boer och schyller hwart aar otte skilling lybsk^a ^bsom nw Anders Ouersker pa boor for then same sculd^b
^doc nw Nis Ouersker hauer^d ^koc nw Unge Anders Owersker^k ^ooc Hans Folckordsen haffuer^o ^sOch nu Matz Kleinsmedt anno 1577^s

fol 12 v

- 108 ^aItem pa then same sidh upp j Grønergadh hauer byen eth stycky jordh, som nw Claus Stens børn i were hauer och schyller huart aar tolff skilling engelske och schal giues tolff sk: lybsk huart aar til Domkircky, ath holde Karin Jensskunes arthid *meth*, for thy hwn gaff thenne forsaud jord til byen^a ^boch nw Jess Matzsen^b
^koc nw Morthen Iwenssen^k ^onw Nis Atzersen halffdelen oc Marin Morthensd: r then andhen halff^o

fol 13 r ubeskrevet

fol 13 v

- 109 ^aItem nør upp j then same gadh och northeligh j gadhen hauer byen eth fferding stigh, som gar fra Grønergadh och westen til then gadh, som kallis Normande gadh, och melle Modder Owis jordh och Karin, Pether Herbergis husfru, jordh, som Jess Krass j were haffte, och nw Kally Olaff hauer^a
^ksom nw Anders Lassen i ware haffuer^k

110 ^cItem i then same gade hauer byen eth stykke jordh østen fra Riberhuss theres ladhe, som Tymme Maler nw i wære hauer oc skyller hwert aar^c x4²⁰ sk:^x k och nw Per Tielaffsen i wære haffuer^k °oc nw Iacop Stage^o °nw Niels Keldsen^o

111 ^oItem haffuer byen en *ferdingstj* ganger neder i aen ther hosz, hwn fick aff Lambert Anderszens arffuinge for fylleste^o

fol 14 r

112 ^aItem nærmer up til Riberhus hauer byen eth stycky jordh, som ligger pa then anden sithe wiith gadhen, som Marten Kremer nw j were hauer och schyller huart aar 4²¹ skilling lybsk och looth byen sette there eth nw pelwerk for sub +Anno *dominj* m^o cd^o liiij^o ^a+
^ksom Morthen Scredhers arffuinge i wære haffue^k °oc Lambert Anderszens arffwinghe haffue^o

113 ^kItem haffuer byen ett sticke jordt, som nw Anders Owerskier i wære haffuer for otte sk: om arett^k °oc som Nis Christiensen j Steenbode +p+ byggett en staldt paa then halff iordt^o °Cristern Matsen nw haffuer^o

114 ^aItem synden fra for^{de} tofft hauer byen eth styky jordh, som Claus Thidichsen nw j were hauer, som nw byfoud er, och giuer huart aar femtan sk:, och war *theth* pelwerk sath bagh for^{de} jord Anno *dominj* m^o cd^o liij^o jn estate^a ^boc nw Ghertrudh Hollanders haffuer +for femtan sk:^b+

fol 14 v

115 ^aItem j Grønergadh hauer byen eth stycky jordh meth eth stenhuss pa then øster sidhe wiith gadhen, som Jess Røøth nw hauer og giuer huart aar 2 lybske marc. Ther aff schal giues 12 sk: huart aar til Domkyrcky til ath holde her Pellegrims aarthid *meth*^a

^kHuilkett jordt Per Farssen haffuer nw fest for 20 sk: om arett / mdxxxj^o ^k

116 ^cItem haffuer byen eth stycke iordh, som Store Esgis hws pa staar i Grønergade^e

115 +^kItem Per Farssen huss^k+

²⁰ Rettet fra 8 af skriver 1.

²¹ Rettet fra skriver a's »otte« af skriver o.

- 117 ^aItem hauer byen pa then *samme* siidh i Grønergath eth stenhuss *meth* jord, som rekker nether til Fiskergadh, och som nw er wyn-kyælder, och giuer Heyne Wynman huert aar 15 marc, som byen køffte aff Claus Thidichssen^a
- fol 15 r
- 118 ^aItem synden nest hauer byen och saa en stenhuss *meth* jordh, som rekker fra Grønergadh och saa nether til Gerich Scroders jord, som han hauer aff byen, och køfft aff Claus Tidichsen^a
- 119 ^aItem ther synden nest hauer byen eth stenhuss och jord, som nw er +a+ then nw Rathuss och rekker nether til *theth hus* oc jord²²; som Pether Smalsteeth nw pa boer och hauer aff byen +oc skyller huert ar 1 marc^a ^boch nw Hynric Lissen haffuer j fest for 1 marc hwert aar^b+²³
- 120 *^bItem hauer Per Wamdrup kyælder wnder Radhwss oc gard ther hoss, schølder huert aar +²⁴+ 2½ marc^h*
- 121 ^cItem haffuer Niels Gulsmedh eth stycke jord, som hans stold vpa staar ok brwgehws ok skyller hwert aar^e ^k1 marck^k ^osom Niels Krab nw haffuer^o ^ooc giffuer the 12 sk.; oc lens Twilde the 4 sk.:^o ^saff then fag^s
^sOch bleff ffor^{ne} Jens Tuilde forlicet med borgemester och raad och 24 mend, at hand skall beholde then byens jord, som hand haffuer, hans gord oc quist paa stander, dog met sodanne wilchor, at hand och hans arffuinger skall holde en goed planck och løckels ther om, vden ald byens bekostnyng, for 4 sk: jordskild om aarid^s

²² Tilføjet i margin.

²³ Overstregningen skyldes formentlig, at afgifterne af jorden opregnes under 122.

²⁴ Den overstregede jordskyld ulæselig bortset fra »sk:«.

fol 15 v

- 122 ^aItem, som mand gaar aff Brethgadh och upp j Fisskergadh, haue byen eth stykky jord som Pether Smalsteth nw pa boer och hør til forsaut Rathus och skiller huart aar 1 marc^a ^boch nw Hynrick Liissen haffuer^b

^ksom nw Anne Eskelss i wære haffuer^k ^osom Iost Barskers arffwinge haffue j Fiskergade^o ^onw Iens Hardbo^o ^sNiels Grisbeck^{s25}

- 123 ^aItem ther northen nest hauer byen eth stykky jordh, som Gherich Scrødhør nw pa boer och giuer huart aar tolff skilling engelske och ligger melle 2 ferding stigh^a

^ksom Tames Perssen nw i wære haffuer^k ^ooc nw Matz Pedersen haffuer^o ^sNiels Grisbeck^{s25}

- 124 ^kItem Lydick Friis oc Atzer haffuer 1 ferdingstigh for 4 sk: om arett^k ^oCristern Trølund^o

- 125 ^aItem twerth yuer gadhen hauer Swen Namenssen eth stykky jord aff bien, som hans huss pa staar och giuer huart aar 9²⁶ sk: lybsk och ligger melle to ferding stigh^a

^ksom Lambertt Anderssen nw i wære haffuer^k ^oEbbj Iebsen nw^o

- 126 ⁱItem haffuer Per Jenssen en ferding stigh aff byen oc skylder 4 sk: om aarⁱ ^ksom nw Nis Jensen i wære haffuer^k ^koch Per Jyde nw haffuer^k ⁿoch nw Niels Krabbe, oc then fierdingsstij er ligendis i Fisker gade emellom Christen Matssen oc Krabes hørne huss, som Bendt Knudssen nu haffuer oc giffuer 4 sk:ⁿ

- 127 ^kPer Matssen haffuer jen ferdingstig for 2 sk: om arett^k ^oPeder Trøllund nw^o

fol 16 r

- 128 ^aItem synden nest hauer byen eth stykky jord, som nw Jess Bloch i were hauer och giuer huart aar tolff sk: lybsk^a

^ksom nw Niels Perssen paa boer^k ^osom nw er kiøpt tiil Peder Iessens arffwinge met szaa skeel, ther scal ganghe aff aarligen tiil iordskyld 1 marc danske^o ^onw Iørgen Hansen^o

²⁵ Tilføjet i margin ud for både 122 og 123.

²⁶ Tallet »jx« på rasur.

- 129 *^aItem ther østen nest hauer byen eth stykky jordh, som Per Jonssen j feste hauer och schyller huart aar 6 sk: lybsk^a
 °som Mats Borge nw bruger^o*
- 130 ^dItem hauer Anders Ffarssen en fierdingstigh synnen nest hans hws i Fiskergadh i fæste aff byen for 4 sk: hwert aar^d ^khuilken *ferdingstigh* nw oben er ighen^k
- 131 *^dItem synnen nest hauer Teteff et stykke jordh, som hannom selff tilhører, oc ther nest hauer han +eth+ en fierding stigh, som byen til hører^d*
- 132 ^aItem westen nest Skibbroen hauer Kordh Stark eth stykky jordh aff byen, som schyller huart aar sex sk: libsk, och schal holde bulwerken ferdigh melle Skibbro och hans hus *theth* forsauth^a
^ksom Symen Bore i *wære* haffuer^k °er then quist mester Hans Swane nw haffuer^o
- 133 ^lItem haffuer borgemester och raadt giort contracth met Pedher Jessøns børn,
 (128) ath ther skal gange en marck huert aar til iorskyld aff then iord och then fierdingstij, som the haffue hws paa. Met 24 almwes *offueruerelss ffactum est anno domini mdxlij altera die beate Lucie virginis*^l ^xVide supra in *summo latere*^x
- fol 16 v
- 134 ^aItem hauer byen eth stykky jordh northen nest Slussbroen, som nw Per Hermenssen j were hauer for 1 lybsk *mārc* huart aar at giue^a
^ksom nw Anders Hanssen i *wære* haffuer^k
- 135 ^aItem hauer byen eth stykky jordh northen nest wiit Nørre port och Essgy Perssen, som Per Neielssen Bramings husfru fech, nw i were hauer och giuer huart aar otte skilling *engelske* och schal syelfff holde bulwerken ferdigh^a ^boch nw Essgy Perssen haffuer i sin fest^b
^ksom Seuerin Klyne i *wære* haffuer^k °nw Frantz Klyne^o

fol 17 r

- 136 ^aItem hauer byen eth stykky jordh uden porten pa then nørre sidhe wiith gaden, som rekker fra porten och nether til grawen, och som Roo Nielssen, borgemester nw er, j were hauer och schyller huart aar tolff sk: lybsk och schal ferdigh holde bulwerken^a ^boch nw haffuer han sa mygheth jord ther til, som portener pa booth for 6 sk:^b

^ksom Cristern Laueritsen i wære haffuer^k ⁿsom Krabbe y were haffuerⁿ ^onw Krabbes børn j were haffuer^o

- (137) +^aThette er the eng och agher, som byen haue uden port pa then synder sidhe^a+²⁷

- 137 ^aPrimo hauer byen en eng liggendis wth meth Langdamne, som hether Heste haw och rekker østen in til Skam eng, som nw er in grawen^a

^oszom nw aarligen bruger borgemesther^o

- 138 ^aItem byen hauer en engh ligger northen fra Byerum sand, som ligger melle Myrend, som ligger westen nest, och Fruer closter eng, som ligger østen^a ^bnest, som kalles Rathmens enghe^b

fol 17 v

- 139 ^aItem hauer byen en halff del j en engh northen Sancti Petri kircky, och hør halffdelen til Sancte Peters kircky och halffdelen byen^a

^osom kircke werie tiill Sanctj Peders kircke haffue then andhen halff deelt^o ^ooc nw Sancte Karine kircke^o

²⁷ Overstregtet med rødt.

140- ^aItem²⁸ hauer byen en tofft j Øster Wiisteth, som hether Swynburg,
 144 ligh halffdel j then wester dell som faller +2+ skipp korn j. Item 1
 ager westen byen, som faller +2+ skipp korn i och ligger northen
 weyien. Item østen byen en agher, som hether Torffs agher, faller
 +sex+ skipp land j. Item en agher .pa Transspywld²⁹, faller +3+
 skipp korn j. Item en ager wiith Lystrupp hyw, kalles Hethland, fal-
 ler +7+ skipp korn j.³⁰ Thette forsaut gotz hauer Jon Jenssen j sin
 feste och giuer huert aar en tynd hauer^a

145 *^kItem haffuer byen en kalgord +som+ westen wet Sancte Peders kyrke mod
 aen, som Jes Persen i wære haffuer och skylder 3 sk:^k oer nw wbygt^o*

fol 18 r

146 ^aPrimo³¹ thethe er then iordh och ferdning stigh, som uden then
 Norre port ligger. Primo som mand gaar uth at porten, sa ligger
 ther en gadh westen fra Saltgadh och langt j theth westen til Buggy
 sten. Pa then synder sidh wiith for^{de} gadh ligger Twy Jenssens jord,
 och pa then norre sidh er Sancte Peters gille jord, +som Roo hauer
 nw stald paa^a b och nw Sancte Pethers gille til hører och sculler
 huert aar 4 marc, both jord oc stald, som Pether Cristernssen
 borgemester haffuer hal del och Lass Hanssen Suder then anden
 halffel, bothe jord och stald^b

147 ^kItem byen haffuer ett stycke jordh paa then høger hand, som mand ganger
 tiil Sancti Nicolaj kyrke, som Store Jwer j wære haffde, och nw Per Jebsen, som
 skyller hwert ar 8 sk:, 4 sk: atskylte^k oMichel Keldsen oc Anne Pederss nw^o

²⁸ I dette stykke er hvert »Item« og alle tal overstreget med rødt.

²⁹ Læsningen usikker.

³⁰ Ud for stykket er tegnet en hånd i margin.

³¹ Over »Primo« et mærke.

148-149 ^bItem kommer ther en ferding stigh aff *theth* northen fra Langwethel strøm oc løber synder nether til bysens grawff, och haffuer Jess Paulsen kalgard pa en deld aff then same ferdigh, och nw *Per Bvndsen* haffuer j hans fest. Och wester mer kommer en ferdingh stigh ocsa fra Langwethel strøm oc gaar nether til bysens graffue, som *Marquard Nielssen* haffuer en deld kalgard pa, oc ligger bothe these ferding stigh gømen then byghtofft; som *Wor Frue* kircke til høre^b

^o*Iørgen Pedersen* oc *Niels Stadzbudt* haffuer^o ^othen østerste +oc er j lang tid inghen leye ganghet aff^o+ ^osom nw *Birgitte Espensdotter* saa nør paa twert offuer langs østen *Sanctj Peders* kiegardt oc saa nør neder j *Langwedell* strøm. Then andhen yderste haffuer *Claus Rebslar* bygt en staldt paa, *Birgitte Esperns* dabit 4 sk: aff^o ^ohendis hvsb: bruger^o

150 ^bItem gaar ther en gadh westen langs weth *Sancte Petherkircki* gardh fra *Langwethel* strøm och synder nether til *grawen*^b
^osom +*Peder*^o+ ^obyens^{o32} +^o*Tornom* haffuer^o+ ^ohwsz stander vpa tiil kircke gordten port^o

151 ^bItem haffuer byen then halff tofft westen *Sancte Pethers* kircki, som then gamel teelgardh stodh apa^b

152 ^bItem en gadh gaar northen fra *Sancte Pethers klochhus* oc nether til *langwethel* strøm^b

^o*Summa* 1 sk: først oc 6 *marc* 63 *marc* oc 9 d:e^o

fol 18 v

153 ^bItem en ferding stigh gaar osten fra *Sancti Petri* kircki och saa østen nether til then lille gadh, som løber aff *Salt* gadh, och ligger melle *Korsbrother* jordh oc *Wor Frue* kircky jordh, som ligger northen nest^b

³² I teksten har »*Peder*« oprindeligt stået sidst i en linie. Herefter er »*byens*« tilføjet samtidig med overstregningerne, således at meningen blev »*byens hwsz*...«.

- 154 ^bItem then for^{de} lille gadh kommer aff Saltgadh oc løber nether til Langwethelstrom^b
- 155 ^bItem ther østen nest then same lille gadh haffuer byen eth stykke jordh, som kallis en gere, som Marten Krømer haffte bygd apa, och nw Nis Tomassen j were haffuer oc sculler huert aar 5 sk:, och skyder then same jord noor up til Hwidh Hennechs jord, som nw Essgi Perssen haffuer stald apa^b
^onw Frantz Matsen^{o33}
- 156 ^bItem en gadh gaar østen aff Salt gadh och til Steylbergh, som nw oben staar, synden fra Sancte Jurgens capel, som nyli^{ger} bygd er^b
- 157 ⁿItem aff then iord som Sanctj Jørgens capelle stoid opaa giffuer aarlig 4 sk:, som Graffuers Rybers arffuing y were haffuer, nw Hans Henrichsen brugerⁿ
- 158 ^bItem kommer ther en gadh synden aff Paghpyth oc løber j Saltgadh och nether til Langwethel^b
^oer nw epter bygt^o
- ^oNota om then iordskyldt, som stander paa szamme ferdingsty^o
- 159 ^bItem øster mere j melle toffte kommer en ferdigh stigh fra Paypyth och løber øster /³⁴ och northen om Sancte Jurgens gardh^b
- 160 ^bItem j ferding stig kommer westen Sancti Nicolai kircki oc løber northen nether til Graws kircke^b
- fol 19 r
^onota^o
- 161 ^bItem løber ther en gadh nøroster fra Sancti Nicolai kircki gard ochsa j Grawssøgen nether til Langwethel strøm^b

³³ Tilføjet efter »5 sk:«, hvor der er lineskift.

³⁴ Skråstregen må svare til et komma.

- 162-163 ^bItem østen weth then same gadh ligger to toffte, ther haffuer *Sancti Nicolai kircky* en thofft j melle, som nw *Nis Trwelssen* bruger ^b
^oborgemester bruger^o
- 164 ^bItem westen then same gadh haffuer byen eth stykke jordh, som skydher oster oc wester oc +synd+ northen weth then tofft, som +Je+ *Gamel Jess Jwll* pa bothe oc skyller huert aar 2 skepper bygh^b
^onota^{o35}
- 165 ^bItem haffuer byen en thofft, som *Jess Gødsen* pa bothe, och sythen fech *Per Jenssen Fromland* then same tofft aff byen j sin fest for 10 sk: *engelske*, och nw *Per Cristernssen* haffuer oc sculler then jord, som the huss pa staar, 9 sk: *lybsk* huert aar, for uden then tofft, som saas huert aar^b
^o1 toft^{o36}
- 166 ^bItem en ferding stigh, som gaar synden fra *Jess Gødhsen* och saa til *Klostermarc*, som saas hwert aar^b
- 167 ^bItem 1 tofft j *Grawssogen*, som *Jess Assersen* pa bothe och sculler huert aar 9 sk: *lybsk*, och nw *Tomas Olssen* pa boor^b
- fol 19 v
- 168 ^oItem *Jess Palsen* haffuer eth stykke jordh j *Grawssogen*, som han haffuer bygd apa oc sculler huert aar 12 sk:^b
- 169 ^bItem haffuer *Ingwor* eth stykke jord j *Graws sogen*, som bygd er och sculler huer aar 9 sk: *lybsk* och nw^b
- 170 ^bItem *Gherloff* haffuer en staar tofft, som bygh er oc *meth* en jnloch byugtofft och skyller hwert aar 18 sk:^b
- (170) ^oAlle for^{ne} tofft ere nw j feste oc szaaes arlige oc ganger en besunderlige skyld aff tiil byen oc huert aar, som mest part wor gammel *Graw sogen*^o

³⁵ Tilføjet i margin.

³⁶ Tilføjet i margin.

- 171- ⁵Anno 74 bleff *thette* effther^{ne} jord indtagen och satt for jordschylld, beliggendis
 177 synden fraa Sancte Pers kircke y then stald gade, som ganger først neder vesten
 fra Sallt gaden emodt Riper ae, vdj Hans Faningers, Søren Jacobsen borgemester
 och raadz med noget aff borgernes neruerrilse⁵
- 171 ⁵Jørgen Hanssen 55 allen jordt +huer allen ½ sk: lb:+ +for 20 sk: lybsk+ +½
 daller+³⁷
- 172 Bage Jensen 40 allen +huer allen ½ sk: lb:+ for en halff goedt daller
- 173 Christen Friis 14 allen jord, huer allen ½ alb: +lb:+ lybsk
- 174 Anders Lydicksen Guldsmedt 14 allen 1 *quarter*, huer allen ½ alb:³⁸
- 175 Soffi Per Bruns 10 allen jord, huer allen ½ alb: +lb:+ lybsk
- 176 Ogi Pedersen 10 allen jordt, huer allen ½ alb: +lybsk+ lybsk
- 177 Jb Tornom 17 allen jordt, huer allen ½ alb: +lybsk+ lybsk
 Huer allen ½ alb: lb:³⁹
- 178 Jørgen Hansen 55 allen jordt, som *hannom* aff borgemestere och raad bleff
 171) vnth then 7 februarij anno 1577 for en halff guodt daller huert aar for thend
 fierdingstij, hand och hans arffuinger schulle altiid holde ferdig, som løber neder
 till aaen⁵
- 179 ⁵Per Trellundt schall giffue huert aar aff *thet* iordt, hand haffuer, for huer allen
 1 alb: lybsk⁵
- fol 20 r
- 180 ^bItem *thette* er then jordh, som ligger pa then øster siith, som man
 gaar til *Sancti Nicolaj* kircki ud ad Norre porth. *Primo* gaar ther en
 gadh fra Salt gadh och nether j Paypyt^b
- 181 ^bItem northen then same gadh haffuer Jess Hennicsen Remsnider
 en tofft, som bygd er oc skyller huert aar 8 sk: ^b
 +^osom menes Olaff Pederssen^o+⁴⁰
- 182 ^bItem Jaspar Smeth en thofft, som bygd er, sculler huer aar 8 sk: ^b

³⁷ Tilføjet over linien.

³⁸ Udstregninger omkring lakune.

³⁹ Tilføjet i margin.

⁴⁰ Tilføjet i margin.

- 183 ^bItem Nis *Perssen* pa Dam en thofft, som bygd er, sculler huer aar 8 sk:^b
+^oHans Seuerinsen, som menes^o+⁴¹
- 184 ^bItem Jess Lanken *Glaarmester* en thofft och skyller huert ar 8 sk:^b
+^f*inquire infra de vicinis suis etc.*:^f+ +^oPeder *Ienszens* børn^o+
- 185 ^bItem, som man gaar then gadh up til *Sancti Nicolai* kircki, tha haffuer byen eth stykke jordh, som ligger westen gadhen och Nis Wamdrupp nw j were haffuer och skyller huert aar 12 sk: lybsk^b
+^onw ⁴² Klyne bruger^o+
- 186 ^bItem øster meer pa then same gadh haffuer byen eth stykke jord +pa+ westen weth gadhen, som Jess *Perssen* weth myll haffuer bygd en staar stal appa och sculler huert aar 12 sk: lybsk, som nw Nis Wamdrupp haffuer^b
^coc nw *Jwer Nicolai* borgemester hauer^c ksom Seuerin Klyne nw vti wære haffuer^k
- 187 ^bItem ther aller osten nest haffuer Bakken eth stykke jord oc sculler huert aar 6 sk: lybsk^b
^ksom Seurrin Klyne nw j ware haffuer^k
- fol 20 v
- 188 ^bItem +ost+ haffuer byen eth stykke jordh northen then for^{de} gadh, som Olaff *Jeybsen* haffuer vnder segh och ligger melle *Sancti Nicolai* jord och skiller huert aar 8 sk:, som nw *Per Japsen* j were haffuer^b
^onw Niels Mwnck bruger oc Hans Poffuelsen Dyonisij part^o
- 189 ^bItem en gadh, som gaar nether til aaen melle Sorth Brodher jord oc bysens jord, som ligger northen nest^b
- 190 ^bItem byen haffuer eth stykke jord northen nest then same gadh, som Claus Steen haffte kalgord pa och sculler huert aar 8 sk:, oc nw haffuer^b

⁴¹ Tilføjet i margin.

⁴² Fornavnet ulæseligt under overstregningen.

- 191 ^aAar m dlxxiiij then othensdag vdj poske vgge feste Matz Jørgensen Kock vdaff Hans Faninger, Søren Jacobsen borgemestere och raadet paa Riper byes vegne, eth lille støcke strebell jord aff Sancte Peders kircke gaard, nest westen langs vdt medt hans egen tofft, som Jørgen *Persen* Rentemester till forne vdj brug hagde. Orlig jordschylld 4 sk: *lybsk*, som y Lybeck och Hamborg gilde oc gengse erre, oc schall hand selff altiit till euig tiidt holde then planckuerck ferdig emel- lom kircke gorden och hans tofft^s
- 192 ^aAar mdlxxiiij thenn 19 aprilis feste Rasmus Hansen Byschriffuer vdaff for^{ne} Hans Faninger, Søren Jacobsen borgemestere och raadet till euig tiidt byens tømmergaard for en kaallgord, som beligendis er nest westen op till Sancte Peders kircke gord. Orlig jordschylld 4 sk: *lybsk.*; som y Lybeck och Hamborg gengse erre, och schall hand eller hans arffuinge selff till euig tiidt holde then planckuerck och luckels ferdig emellom kirckegaarden och same kaalgord^t
- 193 ^aAar mdlxxiiij then 4 dag nouembris feste och kiøffthe Lauers Tøgersen aff byen thet støcke øde jord, som Niels Touskoff til forne vdj *were* hagde, ligendis y then slippe østen fraa Synder port then synder siidne nest op tiill byens then vderste graffue och westen op tiill then lille fierdingsstij, som løber neder till graffuen och østen op till Per Troelsens arffuingers hus for tredue daller och orlig jordschylld 4 sk: *lybsk*, som til Lybk och Hamborg gengse erre. For^{ne} 30 daler betalde hand strax^s

fol 21 r

- 194 ^bItem, som man gaar udh ath Norre porth, tha haffuer byen jord pa then øster siidh j Salt gadh, primo Olaff Jeybsen haffuer eth stykke jord, som rekker fra Salt gadh och nether til Paypyt^b
^dsom nw Tames Oleffsen hauer for 20 sk: hwert aar^d ^ksom nw Nis Ebssen i wære haffuer^k ^osom Lille Nis haffde. Summa tiil hope 24 met the 4 sk: bag stander^o
- 95– ^bItem Therkil Nielssen haffte eth stykke jord pa then same sidh for 8
 196 sk: hwert aar, som nw Per Cristernssen borgemester haffuer for then same sculd^b
^ksom Jeb Cristernssen i wære haffuer oc 2 sk: for then diell aff then ferdingstigh^k
^onw Lambert Iebesen^o

- 196–197 ^bItem northen nest haffuer Nis Korner eth stykke jordh och giffuer huert aar 8 sk.; som nw Marten Jenssen haffuer for then same skyld^b
^ksom nw Jeb Cristernssen oc 2 sk: for then dell aff then *ferdingstigh*. Item giffuer Jeb Cristernssen oc 2 sk: aff thet sticke *ferdingstigh* haffuer tiil Sancte Peders jord^k
^ooc Lambert Iebesen end nw 4 sk: aff thet iord vthen *ferdingstyen*^o
- 198 ^bItem ther northen hoss Sancte Pethers jord haffuer byen eth stykke jordh, som Nis Kremer haffuer j fest for 8 sk: huert aar, och Lass Jenssen haffuer halff delen for 4 sk.:^b
^ksom Iwer Stwli i *wære* haffuer^k ^oOluff Staphensen oc 4 aff thet iord, then *østerst* huss paa stander, *summa*^o ^oLambert Ibsen^{o43}
- ^oSumma Lambert 2 marc 2 sk:^{o44}
- 199 [§]Item haffuer Per Kremmer jeth stykij jord aff byen westen fraa Sancti Pedhers kirckij oc skyldher 4 sk: skyltiidh[§] ^oMarine Hans Lydicksens halffue deell, oc Per Clemetsen andhen deell^o
- 200 ^lItem haffuer Per Jenssen eth stycke jordh westhen Per Bramers och schuller hwert aar 6 sk.:^l ^o*inquire met* Niels Towskow^o
- 201 ^lItem haffuer Per Massen eeth stycke jordh westhen nest vpp til Per Jenssons +hw+ iordh ther *sammestet* och schuller hwert aar 6 sk.:^l ^osom Per Tuornum nw i were haffuer fore same skyld^o
- 202 ^kItem haffuer byen ett sticke jord ther westen nest, som Jens Perssen nw vti *wære* haffuer for 3 sk.:^k ^oer nw *øde*^o
- fol 21 v
- 203 ^{*}Item Mette i Port haffuer stold och kalgorde iord vdt wedt Payputt och skildher huert aar 5 sk.:^{c*}
- 204 [†]Item Rasmus Bagger hauffuer eth iord aff byen vdhen Norre port vedt Payputt och skyldher om aar 5 sk.:^c ^onw Iep Wybe, Per Bossen 3 sk.:, er 8 sk: til hope^o

⁴³ Tilføjet i højre margin.

⁴⁴ Tilføjet i venstre margin ud for klamme, der omfatter 195-198.

- 205 ¶Item Hinric Brodenall hauffuer ther nesth och saa eth stucke jord aff byen wedt Payputt och skylder hwert aar 5 sk: °nw +Iep Wybe+ Bent Knudsen end 6 sk: oc 11 sk tiil hope^o
- 206 ¶Item Hans Gregorssen ther nesth hauffuer aff byen och eth stucke iord wedt Payputt och skyldher hwert aar +6+⁴⁵ sk: ° n5 sk: +som Nis Aarup oc Hans Perssen Møller y were+ haffuerⁿ °met Lambert Ipsen, som Nis Aarwp, oc Lambert Iebsen^o
- 207 ¶Item Nis Nielssen eller Hywelkarll haffuer ther nesth och saa eth stycke iord aff byen och skyldher hwert aar 5 sk: ° 6^{o46} lock nw Hans Tugssen y vare haffwer^l °er j Mats Borges skyld j the 18 sk: nederst stander^o °anno etc: xij Walburgis^{c47}
- 208 ¶Item Per Snyderker hauffuer ther nesth wedt Payputt ochsaa eth stucke iord aff byen och skyldher hwert aar 5 sk: ° Mats Persen +oc her Peder j Hiortlundt+ Cristern Borge^o °anno etc: xv Wolburgis^{c47}
- 209 ^kItem Morthen Nielssen haffuer ett sticke iordt i Paypytt 6 sk: tiil skyll hwert ark + °Tens Tiellusen^o +
- 10- ^kItem Per Tamessen borgemester haffuer ett sticke jordt nest norden nest wed
211 Jwer Stwbs stall for 8 sk: om arett, bode for then jordt stallen paa staar oc for then ferdingstig, hand ther tiill haffuer^k °Tørgen Pedersens arffuinge^o
- 212 ^lItem haffuer Matis Borg noghet iord i Paypyt, som han haffuer stald paa och
07- kalgord, giffuer han 18 sk: ther aff aff all then jord, som han haffuer i Paypyth^l
!08) °nw Cristern Byrge^o
- fol 22 r
- !13) ^mThette effther^{ne} er thet jordtt, som byen tilhører, liggendis bode sønden och norden omkryng byen^m
- 13- ^mItem fyrsth haffwer byenn en eng kallendis Swrkier oc ther tiill en indgraffwenn
214 mark, som ligger fraa then dyghe wedtt Haffre daall oc ind tiill mytt vdj Thongewaadt, som borgemestere haffue altiiddt haffdt oc brwcht aff ariildtz thiidt, then ene effther then anden^m

⁴⁵ Rettet fra 5 sk.

⁴⁶ »v« er rettet til »vj« ved tilføjelse af »j«.

⁴⁷ Tilføjet i margin.

215 ^mItem en agger kallendis Stenagger oc ligger vdi Kloster march, som borgeme-
ster haffue oc haffdt aff ariildtz thiidt, och som skelsteen staar paa then syndre
siide y aggerenn, och er inggen steen paa then nørre siide^m

216 ^mItem en indgraffwenn eng, som kallendis Langkrog, liggendis norden vnder
Tongeby^m °Tyr eng°

217 ^mItem then indgrøffthet maade jordt fraa Langweydell strøm oc saa sønden om
kryng Twedtt indtill Twedhe ænge wedtt thage, met two szmaæ holmæ oc saa
+søn+norden⁴⁸ om Wlsborigh oc langs wp fraa Tonge oc ind tiill Grawszhogen^m
°Østermade°

218–219 ^mItem two agger liggendis paa Twedhe march, then ene nest østenn wp tiill
Tweyde schrwbbe, then anden emodt Tweyde aae, som borgemesterø haffue oc
haffdt oc brwghet aff aryldtz tiidt^m

220–221 ^mItem two agger vdi Sanctj Jørgens march, som kalldis Langfredag, oc en block
liggendis sønden wdj szamme march^m

fol 22 v

222 ^mItem Lwsby march oc Lwsby fang met alle thee bygge stidere ther wdj fyndes,
som byen kiøffthe aff capittel met Aarnsszøø tiill myt strømæ oc sønden fram
for Arnshyfff oc szaa øster neder met then gammell dyge^m

223 ^mItem byens foerthe tiill Fem Hyfffwe oc szaa westen tiill Fardrop march oc
fram for Wndaffthens hwsze oc saa vester emodt then nordest gaardt vdi Meelby
oc saa langs met then dyge tiill then søndersth gardt vdi for^e Meelby oc saa tiill
Jernkiers mark dyge wiidt thager^m

224 ^mItem en æng, som kaldes Radmendtz æng och ligger nesth østenn wiidt Sanctj
Pedher kirckis æng^m

225 ^mItem en halff eng vdi Riibermaade liggendis østen wp tiill then+g+d⁴⁹ eng,
som Anders Kallyssen vdi weer haffde^m

226 ^mItem Riiber holme, som er aff graffwet fra Fardrop marck oc Riiber aa paa
thee andre sydhære omkring løber^m

⁴⁸ Rettet ved at »nor« er skrevet over linien over udstreget »søn«.

⁴⁹ Rettet fra »eng«.

- 227 ^mItem Gaasze holmæ, som ligger omflodet vj Riiber ææ^m
- 228 ^sItem Stormclock eng, som Lille Jb brugte och ligger østen fra byens forthe och løber vdt tiill *Sancte* Peders holem och ligger norden Riber aae emellom aeen och Fardop engi och er indgraffuiet fra Fardop engi^s

fol 23 r

- 229 ^mItem en æng vdt met then sønder demmynge wedtt Hellige Korss capelle oc skywder øster wpp met æen, så langtt szom then gammell dyge tiill recker, oc borgemesteræ haffue altiit haffwet och brwgtt aff ariildtz thiidt, then ene effther then ander^m
- 230 ^mItem rett Riber fortthe fraa Lwsterwp mølnæ beck och saa sønder wdt tiill ehiedhe^m
- 231 ^mItem fraa Kølhyff oc saa rett vj vester Ryber ææ, ligger wiis som then gammell grob vdwiiszer, oc øster wdt fraa for^c Kølhywff oc saa tiill then skeelsteen, som stander hartt wp tiill aalfarwey^m
- 32- ^oItem skiiffthe koe:mat mett Riiper by oc vdgaff byen en gaardt i Kierbølling i
- 233 Fardrup sogen igien for Twede horde mett hindis rette egendom wed szeg i agger eller enghj inthet vndtaget^o ^som byen bekom vdjgien^s

fol 23 v

- 234 ^rTisse efther^{ne} ennghy finndis sønndenn oc westenn Riberby och ere inndtagenn aff Riberbyes retthe forther och hører Riber by tiill^r
- 234 ^rFørst thenn nye enng wid Koubrou nest vp tiill Wested grob och østenn nest *Sancte* Peders hollems vennhgrob och saa nør vd tiill aeen^r
- 235 ^rItem enn enng ligenndis noruesth fran spenng, szom mand ganger tiill byenns teylgaarde, szom nu Niels Namennssenn aff byenn vj feste haffuer paa nogenn arszmaall, huilckenn er belaghenn sønndenn nest thenn store enng, som kallis Bispenngh, och som Jachup Wibe nu y feste haffuer^r ^soc nu er byens tyre eng^s
- 236 ^rItem ther nordenn nest same store Bispenngh och saa nør vd tiill aenn haffuer byenn enn enng kallis Seegholm^r
- 237 ^rTisse epher^{ne} marcke och ennghe finndis nordenn byenn och er inndthagenn aff byenns foerthe och eyenddom^r

- 237 'Item byenns marck, kiere och ennghe vdaff thenn eygenndom, som kallis Tuedelhorde marck och er nu indkast med dyge och gryfft'
- 238 'Item thuenne marck med ennghy vdj Jernkiermarck och er indluctt med dyge och griiff'
- 239 'Item enn enng, som ligher nordenn och westenn *Sancte Peders kircke* och kallis Huoeenngh'
- 240 'Item ther nesth østhenn hoes enn enng kallis Soeenngh'
- fol 24 r
- 241 'Item Graffuesogenn backe med thenn lidenn enng westhenn wid Sponnghe-grob'
- 242 'Item enn lidenn marck och enng nest østhenn vp tiill *Sancte Jørgenns marck*^{r50}
- 243 'Item haffuer byenn enn lang och small sribbell ennghe jord, som strecker seg langx nordenn vp med aaenn'
- 244 *'Sønndenn och westenn langs wid thenn toft salig Jørgenn Pederssens arffuinghe nu vdj werhe haffuer, som kallis Kelds toft, huilckenn toft belegghenn er westenn Fruwer kloster' *
- 245 ^sAnno domini 1569 then leffuerdag nest for sancti Laurentij martiris dag feste Matz Iørgensen Kock eth støcke iord ligendis langs norden bag hans stald paa then øster siide y Sallt gade wedt Lang Weyll. Aarlig jordscyld ther aff 8 sk: d:e, och schall hand sellff holde then planckuerck ferdig byen vden schade^s
- 246 ^sAnno 1569 torsdag effther sancti Jbs dag feste Seuerin *Persen* y Fisker gade eth støcke iord aff byen, som beliggendis er nest norden op till Henning *Persen* Stadzbuds huus paa Ny Iord, och er same iord y lengels 13 allen och y breedels 13½ allen 1 quorteer. Aarlig iordschyld 8 sk: d:^s
- 247 ^sAnno 1571 othensdagen post visitationis Mariæ skiøtte Ebbe Ibsenn Riper by hans stald paa then wester side y Sallt gadenn effther skiøde breffuens liudelse^s som siden bleff solld Oluff Nielsen^s

⁵⁰ Stykket er efterfulgt af kruseduller, tilsyneladende oprindeligt ment som afslutning.

fol 24 v

- 248 *^kItem Jwer Stwb haffuer en diell aff byens *ferdingstige vet Sancte Peders kyrke*, och *Marin Greersis* then anden dell^k*
- 249 *^kJeb *Cristernsen*, *Gertrwd Truelsis*, *Cristern Vuys* haffuer en aff byens *ferdingstigh*^k*
- 250 ^sAnno 1570 bleff aff *Oluff Perssen*, *Jens Heggelund* borgemestere, *Niels Tou-skou*, *Hans Persen Fanning*, *Seuerin Jacobsen*, *Bagi Jensen*, *Oluff Stafenssen*, *Per Morthensen Heggelund*, *Per Trellund*, *Oluff Thamesen* och *Jens Andersen* Guldsmid raadmend, disligiste aff 24 mend och mieninge *Riber borgere* theres samtycke thenn marck synden *Riibe indhegnett* och indtagett wedt naffn *Synder Koubro* eng^s
- 251 ^sSame tiidt aff borgemester, raad och for^{ne} 24 mendtts samtycke bleff then marck norden *Ripæ* och westenn *Gallie bierge* och indhegnett, orn *graffuit* och ind digett till *Riper byes beste* och gaffnn wedt navnn *Nør* eng^s
- 252 ^sAnno 1570 thenn 2 dag septembris feste *Oluff Staffensen* raadmand *ibidem* eth støcke iordt aff byen, som beliggendis er paa *Ny Iordt* paa *thet hiørne* nest wed *Henning Pedersens* huus, østen wedt for^{ne} *Oluff Stafensens* egit huus och norden nest op till *Søffren Jacobsens* huus, som *Per Sørensen* nu vdtj boer, och er same iordt y lengels nest fierding stien fraa husid och vdt till *gadenn 15* allen och y bredelsen vdt till *gaden 11* allen, meden y lengelsen nest op till for^{ne} *Søren Jacobsens* huus fra *Oluff Stafensens* egit huus och vdt till *gaden* er same iordt *14½* allen +aar+ och *met* syn frii tagdrob paa begi siider. Orlig iordskyld ther aff er 8 sk: d:^s
- 253 ^sSame tiid feste *Peder Iapsen Rømme* eth stycke iord beliggendis nest norden op till *thet* iord, *Søren Persen*, *Hellis* mand, feste aff byen wedt *Henning Pedersens* huus och østenn fra for^{ne} *Peder Iapsens* egen iord, som then øde kielder stoid. Ock er same iord y lengels 11 allen och y bredels 11 allen medt syn fri tagdrob paa begi sider. Orlig iordschylt ther aff 6 sk: d:^s

på forreste perm

- 254 ^o*Seuerin Suder* 5 sk:
Per Snitker 5 sk:
Matis 5 sk:
 noch 2 sk:
Jens Saffne 6 sk:

BILAG I

Oversigt over skriversnes fordeling i jordebogen

nr.	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	r	s	x
(fol 1 r)	x														x			
(1)	x														x			
1	x												x	x				x
(2)	x																	
2	x	x									x		x	x				x
3	x									x				x				x
4	x									x				x				x
5	x									x	x							x
6	x									x	x		x	x				x
7	x		x							x			x	x				x
8	x		x					x		x			x					x
9			x							x	x			x				x
10	x							x			x			x				x
11	x							x						x				x
12														x				x
13	x	x								x				x				x
14	x									x				x				x
15	x													x				x
16	x									x				x				x
17	x									x				x				
18	x									x			x	x				
19														x				x
20	x							x										
21														x				x
22										x								x
23	x									x	x			x				x
24	x	x								x				x				x
25	x									x				x				x
26	x									x				x				x
27	x	x								x				x				x
28	x	x								x				x				x
29	x									x				x				
30																		x

nr.	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	r	s	x
(31)													x					
31													x				x	
32													x				x	
33													x				x	
34													x				x	
35													x				x	
36													x				x	
37													x				x	
38													x				x	
39													x	x			x	
40													x				x	
41													x				x	
(42)													x		x			
42													x					
43														x				
44															x			
45													x					
46													x					
47															x			
(48)													x					
48													x	x				x
49													x					x
50													x					
51													x					
52	x																	
53	x			x														
54	x														x			
55	x									x					x			
56	x									x					x			
57	x														x			
58	x									x	x							
59							x											
60								x										
61	x																	
62										x					x			
63	x							x		x					x			

nr.	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	r	s	x
64								x					x					x
65								x		x			x					
66								x						x				
67														x				
68	x									x				x				
69	x		x							x				x				
70														x				
71	x	x								x				x				
72	x			x						x			x	x				x
73	x									x				x				
74			x											x				
75a			x											x			x	
75b													x					
76			x											x				
77			x											x				
78			x											x				
79	x													x				
80								x						x				
81										x				x				
82	x									x				x				
83	x									x	x			x				
84-85										x				x				
86	x													x				
(87)								x										
87								x						x				
88								x						x				
89								x						x				
90								x						x				
91								x						x				
92								x						x				
93								x						x				
94								x						x				
95														x				
96	x													x				
97	x																	
98					x									x				

nr.	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	r	s	x
99														x				x
100	x									x				x				
101	x	x								x				x				
102	x	x								x				x				
103								x						x				
104	x													x				
105	x	x								x							x	
106		x																
107	x	x		x						x				x				
108	x	x								x				x				
109	x									x								
110			x							x				x				x
111														x				
112	x									x				x				
113										x				x				
114	x	x																
115	x									x								
116					x													
117	x																	
118	x																	
119	x	x																
120								x										
121					x					x				x			x	
122	x	x								x				x				
123	x									x				x				
124										x				x				
125	x									x				x				
126									x	x			x					
127										x				x				
128	x									x				x				
129	x													x				
130				x						x								
131				x														
132	x									x				x				
133											x							x
134	x									x								

nr.	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	r	s	x
135	x	x								x				x				
136	x	x								x				x				
(137)	x																	
137	x													x				
138	x	x																
139	x													x				
140-144	x																	
145										x				x				
146	x	x																
147										x				x				
148-149		x												x				
150		x												x				
151		x																
152		x																
(153)														x				
153		x																
154		x																
155		x												x				
156		x																
157														x				
158		x												x				
159		x																
160		x																
161		x																
162-163		x												x				
164		x												x				
165		x												x				
166		x																
167		x																
168		x																
169		x																
170		x																
171-177																		x
178																		x
179																		x
180		x																

nr.	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	r	s	x
181		x												x				
182		x																
183		x												x				
184		x				x								x				
185		x												x				
186		x	x							x								
187		x								x								
188		x												x				
189		x																
190		x																
191																		x
192																		x
193																		x
194		x		x						x				x				
195-196		x								x				x				
196-197		x								x				x				
198		x								x				x				
(199)														x				
199							x							x				
200											x			x				
201											x			x				
202										x				x				
203			x															
204			x											x				
205			x											x				
206			x										x	x				
207			x								x			x				
208			x											x				
209										x				x				
210-211										x				x				
212											x			x				
(213)												x						
213-214												x						
215												x						
216												x		x				
217												x		x				

nr.	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	r	s	x
218-219												x						
220-221												x						
222												x						
223												x						
224												x						
225												x						
226												x						
227												x						
228																	x	
229												x						
230												x						
231												x						
232-233														x			x	
(234)																	x	
234																	x	
235																	x	x
236																	x	
(237)																	x	
237																	x	
238																	x	
239																	x	
240																	x	
241																	x	
242																	x	
243																	x	
244																	x	
245																		x
246																		x
247																		x
248										x								
249										x								
250																		x
251																		x
252																		x
253																		x
254														x				

Bilag II

Fortegnelse over dokumenter, der vedrører byens ejendomme i jordebogens tid. Den er ført frem til 1544, hvor der startes en rådstuebog over byens ejendomme og jorder. I fortegnelsen er ikke medtaget en række dokumenter på jorder på Sankt Hans holm, som i løbet af 1400-årene blev erhvervet af Sortebrødre kloster, og som først senere kom i byens besiddelse. Ligeledes er udeladt dokumenter, der vedrører det hus på hjørnet af Stenbogade og Sønderportsgade, som i 1708 afløste rådhuset i Grønnegade som rådhus.

1294 6/8

Kong Erik 6. Menved tillader borgerne i Ribe at omgrøfte og bruge en eng vest for Kongens eng nær Ribe, indtil byen er omgivet med mure.

Dipl.Dan. 2 IV 134.

RA. Ribe bys arkiv.

1297 16/3

Kong Erik 6. Menved bevidner, at hr. Esbern Ovesen på kongens ting har skødet til Ribe by en grund på Dammen nær Fisketorvet.

Dipl.Dan. 2 IV 249.

RA. Ribe bys arkiv.

1338 29/6

Niels Thomsen, Palle Thomsen, Jens Friis og Thomas Lille sælger og skøder til borgeren Niels Brun en eng i Vesterenge i Jernkær mark.

Dipl.Dan. 2 XII 95.

RA. Ribe bys arkiv.

1351 29/10 – nr 119, 122, 123

På bytinget bevidnes, at Hegerd, søn af Jon Bonde, til rådmanden Anders Bondesen har skødet et stenhus øst for Grønnegade, et lille stenhus bag i gården liggende på tværs, kaldet tværhus, og et privet, med den jord, husene optager, og jorden mellem husene samt med fri adgang til åen.

Dipl.Dan. 3 III 497.

RA. Ribe bys arkiv.

1352 8/12 – nr 119, 122, 123

Rådmænd og borgere i Ribe tildømmer rådmanden Anders Bondesen et stenhus i Grønnegade bag i gården, hvor afdøde Jon Bonde boede, med den grund, det står på, og med udgang fra huset, kaldet gangsti, til åen, som Anders Bondesen i 3 år havde haft i pant af Ester, enke efter Jon, og hendes sønner.

Dipl.Dan. 3 III 597.

RA. Ribe bys arkiv.

1369 25/5 – ? nr 115

Rådmændene erklærer, at de har forpligtet sig til at betale en årlig afgift til kannikerne til afholdelse af årtid for Elsebet, enke efter Markvard Holst, efter hendes død, til gengæld for en grund i Grønnegade med bygninger af sten og træ, som hun har overladt dem til byens nytte.

Rep. 2871.

RA. Ribe kapitels arkiv.

1376 10/5 – ? nr 118

På bytinget bevidnes, at hr. Herman Holst, præst ved domkirken, til Lave Degn på borgeren Jens Bærindeers vegne har skødet et stenhus øst for Grønnegade med tilhørende grund samt en grund øst herfor beliggende helt ned til åen.

Rep. 3097.

RA. Ribe bys arkiv.

1394 31/3 – nr 108

På bytinget bevidnes, at borgeren Anders Henriksen til medborgeren Poul Tidemansen har skødet en grund i Grønnegade over for Henrik Godovs boder, 37 alen i længden og 17 i bredden.

Rep. 3927.

RA. Ribe bys arkiv.

1394 2/6 – nr 119, 122, 123

På bytinget bevidnes, at Anders Henriksen, søn af Henrik Andersen forhen rådmand, til rådmændene har skødet til Ribe bys nytte og gavn et stenhus øst for Grønnegade og al grunden, der hører til huset, hvorpå der forhen lå et stenhus på tværs i gården kaldet tværhus, med privet og fri adgang til åen.

Thorup 1839, bilag p 6. – Rep. 3935.

RA. Ribe bys arkiv.

1394 26/9

På bytinget bevidnes, at borgeren Steffen Hjort til rådmændene har solgt og skødet til Ribe bys nytte og gavn 2 grunde i Sankt Hans sogn mod syd nær Sankt Hans kirkes grund ved den nye grav, hver af dem 24 alen i bredden og i længden fra Bredegade [Hundegade] til Sankt Hansgade [Bispegade].

Thorup 1833, bilag p 3. – Rep. 3949.

RA. Ribe bys arkiv.

1394 12/12

På bytinget bevidnes, at Jens Turesen Kræmmer til rådmændene har skødet til byens nytte en grund uden for Stenporten [Nørreport] i Sankt Nicolaj sogn ved boderne, som præsten Keld havde bygget, i længden fra gaden til åen 15 alen.

Rep. 3964.

RA. Ribe bys arkiv.

1395 3/7 – [nr 104]

På bytinget bevidnes, at fru Katrine, enke efter Erik, til rådmændene har skødet en grund med hus øst for Sankt Clemens kirke, hvis længde er fra kirkegården til den østre gade [Korsbrødegade], og bredden fra byens jord til en lille gade mod nord.

Thorup 1839, bilag p 2. – Rep. 3996.

RA. Ribe bys arkiv.

1395 3/7

På bytinget bevidnes, at borgeren Egbert Stæding til Vileke Piksten har skødet til byens gavn en eng, omgivet af grave, beliggende mellem Sankt Peders kirke og byen Jernkær.

Rep. 3997.

RA. Ribe bys arkiv.

1403 21/4 – nr 23

På bytinget bevidnes, at borgmesteren Hans Greverod til byen Ribe har skødet sin badstue kaldet »badstoue Broostowe« i Sudergade med grund og stenbygning.

Thorup 1833, bilag p 33. – Rep. 4579.

RA. Ribe bys arkiv.

1418 19/2 – nr 108

Borgmestre og rådmænd har gjort en overenskomst med enken Katrine Jenskone, medborgerske. Hun har til stadens nytte givet det hus, som hendes afdøde bror Poul Tidemansen

havde beboet, beliggende vest for Grønnegade, og grund, 37 alen lang og 17 alen bred i begge ender; et stykke jord øst for samme gade, som hun også havde arvet efter Poul Tidemansen; og et stykke jord i Skomagergade, 73 alen langt og 15 alen bred i begge ender. Det er givet på de vilkår, at Katrine i sin levetid skal holdes fri for al skat, tjeneste og arbejde, som hun var forpligtet til over for staden; at hun skal kunne bo frit i broderens hus, mens hun lever; og at kapitlet efter hendes død årligt skal have 12 skilling penning til afholdelse af Poul Tidemansens årtid.

Rep. 5701.

RA. Ribe kapitels arkiv.

1433 17/3 – nr 108

Claus Sten, bymand, og hans hustru Beke erkender at være borgmestre og rådmænd skyldig årlig 2 mark 4 skilling penning til leje for et hus på vestsiden af Grønnegade, samt i givet fald 6 skilling til huspenning.

Rep. 6607. – Glda.Dipl. 2 IV p 80.

RA. Ribe bys arkiv.

1448 7/5 – nr 106 og nr 117

På bytinget bevidnes et mageskifte mellem Ribe og Claus Tidichsen, borger, som fik det stenhus med jord, som kaldes det gamle rådhus, beliggende nord for Vor Frue kirkegård, til gengæld for et stenhus i Grønnegade nord for det nye rådhus med den østre del af et andet stenhus, som ligger nord for næst.

Thorup 1839, bilag p 3. – Rep. 7782.

RA. Ribe bys arkiv.

1448 7/5 – nr 117

På bytinget bevidnes, at Claus Tidichsen, bymand, og hans hustru Mette har opladet til borgmestre og rådmænd et stenhus, som Mette havde arvet, beliggende øst for Grønnegade og nord for byens rådhus og dertil et hus med jord nord for næst.

Rep. 7783.

RA. Ribe bys arkiv.

1467 4/4 – nr 9

Thomas Bosen, prior for sortebrødrene, kundgør, at ved et mageskifte har klosteret overladt byen en jord i Bredegade [Overdammen] på hjørnet ved Sankt Karens gade [Sortebrødegade] til gengæld for et stykke jord, som ligger

syd for klosterets humlegård, øst for Hundegade og ned til åen.

Thorup 1833, bilag p 8. – Rep 2251.

RA. Ribe bys arkiv.

1473 24/9

Nis Thomassen, bymand, oplader borgmestre og rådmænd 3 panteforpligtelser samt sit eget hus som brugeligt pant.

Rep. 3313.

RA. Ribe bys arkiv.

1496 10/6

Officialen og andre bevidner, at kantoren hr. Jep og herredsfogden på Kalvslund herredsting havde overværet retsforhandling mellem ærkedegnen Johan van Hagen og Ribe by om en jord øst for Mejlbj og nord for Jernkær mark ned til graven, som tilkendtes Ribe by.

Rep. 8156.

RA. Ribe bys arkiv.

1507 16/1 – nr 87-88, 90-94, 103 og ? nr 97

Hans Brun, gardian for gråbrødrene, kundgør, at klosteret til mageskifte har opladt Ribe by noget jord (8 grunde) øst og syd for klosteret til gengæld for et byens stræde vest for klosteret, i længden fra kirkens vestre hjørne i nord til Nis Degns hus i syd, samt en toft uden for den jord, klosteret havde fået af kapitlet, fra Helligånds-huset i nord til byens planke mod syd og i bredden fra fornævnte jord til byens grav. Strædet skal kunne åbnes i tilfælde af brand.

Thorup 1833, bilag p 18. – Rep. 10749.

RA. Ribe bys arkiv.

1507 27/1

Dom af Kalvslund herredsting, at Koldes toft er beliggende inden for Ribe bys forte, kogang og fællig, at den i mands minde har ligget ukæret til Ribe by, og at den skal gøre det fortsat, medmindre Knud Seuerinsen i Rødding, som nu har gjort krav på den, beviser sin påstand ved rettertinget.

Rep. 10754.

RA. Ribe bys arkiv.

1510 20/1 – nr 52, 53 og ? nr 97

Prælater, kanniker og kapitel erklærer at have modtaget fra byen 2 marks rente i mester Niels Markvardsens gård beliggende mellem Bispegården og Puggård, d.v.s. af mester Niels' abild-

gård og en kålgårdsjord derhos, til vederlag for Stages toft vest for Gråbrødre kloster, som tilhørte kapitlet, og som borgmestre og råd uden kapitlets vidende havde skødet til Gråbrødre kloster, som herefter kan beholde toften.

Thorup 1833, bilag p 21. – Rep. 11459.

RA. Ribe kapitels arkiv.

1510 1/5 – nr 52, 53 og ? nr 97

Borgmestre og råds erklæring om samme mageskifte som 1510 20/1.

Rep. 11530.

RA. Ribe kapitels arkiv.

1510 u.d. – nr 52, 53 og ? nr 97

Kapitlets kvittering til borgmestre og råd om samme mageskifte som 1510 20/1.

Rep. 11706.

1525 18/2

Kong Frederik 1. befaler lensmændene på Ribberhus, Koldinghus og Skodborghus at begive sig til Ribe og undersøge, hvilken ret Ribe by har til et stykke jord liggende ved byen, som kaldes Kongens holm, og siges at være byens rette forte og lægd fra arilds tid.

Adler 1847 p 16.

RA. Ribe bys arkiv.

1526 10/8

Christen Kræmmer erkender at have sluttet overenskomst med borgmestre og råd i Ribe, at han må opsætte og bygge en mølle uden for Nørreport på byens jord, og at han må nyde byens bygninger på begge sider ved vandløbet. Der for skal han holde bolværket færdigt ved begge sider fra møllen og så langt, broen rækker.

RA. Ribe bys arkiv.

1527 6/5

Hvidding herredstingsvidne om markeskel mellem Ribe by og Øster Vedsted.

RA. Ribe bys arkiv.

1529 29/12 – nr 217

Kong Frederik 1.s brev om en uenighed mellem kantoren Oluf Munk og Ribe by angående Østermade.

LA. Vib. D22-197. Ribe Rådstuearkiv. Kongebreve og reskripter 1524-1710.

1530 19/6 – nr 217

Kong Frederik 1.s brev om bilæggelse af striden mellem kantoren Oluf Munk og byens borgere om Østermade.

LA. Vib. D22-197.

1531 12/5 – nr 115

Bispen Iver Munk, lensmanden på Riberhus m.fl. tilkender Ribe by en jord i Grønnegade, hvorpå der tidligere havde stået et stenhus, hvorom byen førte trætte med hr. Anders Rød, hvis fader Jens Rød tidligere havde lejet grunden.

RA. Ribe bys arkiv.

1531 11/11

Kong Frederik 1. befaler bispen Iver Munk, lensmanden på Riberhus m.fl. at undersøge

herredsskettet mellem Ribe by og Kalvslund herred i anledning af en strid mellem hertug Christian og Ribe borgere.

LA. Vib. D22-197.

1543 8/3 – nr 232 og nr 233

Kong Christian 3.s mageskifte med Ribe by, som får gården Tvedelhorde i Farup sogn, idet han forbeholder sig jagten, til gengæld for en gård i Kærbølling (Kærbøl) i samme sogn.

RA. Ribe bys arkiv.

1543 28/3 – nr 233

Kalvslund herredstingsvidne, at borgmesteren Jørgen Juel lod læse kongens dombrev på Tvedelhorde mark.

RA. Ribe bys arkiv.

BILAG III

Oversigt over møntsorter ordnet efter grundstykkernes numre, med angivelse af skriver.

nr.	skilling grot/grot	skilling engelske	mark/skilling lybsk	mark/skilling danske	mark/skilling (ubenzævnt)	skilling penning	hvider, alb:	alb: lybsk	daler
1	a								
2-3			a						
5-7			a						
8		a							
9					c				
10			a						
11		a							
13-14		a							
16			a		o				
17-18			a						
20			a						
22					k				
23					k l				
24					a				
25-26		a							
27			a						
28					a				
29			a						
31-37				n					
38					n				
39-41				n					
42-43				n					
44					o				
45-46					n				
47					o				
48-49				n					
50-51				n					

nr.	skilling grot/grot	skilling engelske	mark/skilling lybsk	mark/skilling danske	mark/skilling (ubemævnt)	skilling penning	hvider, alb:	alb: lybsk	daler
52-53			a						
54				o					
56			a	k					
57			a						
58	a								
59					g				
61			a						
62					k				
63			a						
64					h				
65a					h				
65b							n		
66					h				
67					o				
68			a		k				
69			a		co				
70				o					
71	a				o				
72-73			a						
74						c			
75a					c				
75b					n				
76-78					c				
79	a								
80					h				
81					ko				
82-83	a								
86			a						
87-88			h						
89-90					h				
91			h						

nr.	skilling grov/grov	skilling engelske	mark/skilling lybsk	mark/skilling danske	mark/skilling (ubenzæmnt)	skilling penning	hvider, alb:	alb: lybsk	daler
92					h				
93-94			h						
95				o					
98					e				
99				o					
100					a				
101			a						
102		a							
103			h	o					
105			a						
107			a						
108		a	a						
110					x				
112			a						
113					k				
114					a b				
115			a		a k				
117					a				
119					a b				
120					h				
121					k o s				
122					a				
123		a							
124					k				
125			a						
126					i n				
127					k				
128			a	o					
129			a						
130					d				
132			a						

nr.	skilling grot/grot	skilling engelske	mark/skilling lybsk	mark/skilling danske	mark/skilling (ubenzævnt)	skilling penning	hvider, alb:	alb: lybsk	daler
134			a						
135		a							
136			a						
145					k				
146					b				
147					k				
149					o				
(153)					o				
155					b				
157					n				
165		b	b						
167			b						
168					b				
169			b						
170					b				
171–172			s						s
173–177								s	
178									s
179								s	
181–184					b				
185–187			b						
188					b				
190					b				
191–192			s						
193			s						s
194					d o				
195–196					b k				
196–197					b k o				
198					b k				
(199)					o				
199					g				

nr.	skilling grot/grot	skilling engælske	mark/skilling lybsk	mark/skilling danske	mark/skilling (ubenaævnt)	skilling penning	hvider, alb:	alb: lybsk	daler
200–201					l				
202					k				
203					c				
204–205					c o				
206					c				
207					c o				
208					c				
209–211					k				
212					l				
245–246				s					
252–253				s					
254					o				

Sted- og sagregister

abildgård (abelgardh) 53. – Gråbrødre a. 86.
aen, se åen.

ager (ager, agger, agher). A. vesten byen, norden
vejen 141. – A. på Transspjald 143. – A. i Tved
mark 218-219. – Eng og a. (137), 232-233.

Se blok, Hedeland, Langfredag, Stenager,
Torfls ager.

alfarvej (aalfarwey) ved Vester Riber å 231.

24 almue (almwe), se 24 mænd.

Arnshøj (Arnshywff) i Lustrup mark 222.

Arnssø (Aarnsszøø) i Lustrup mark 222.

artidh, se årtid.

badstue (bastowen, bastwe). B., som kaldes Bro-
stue 23. – B. jord 23.

Badstuegade 22. – Norden gaden 23.

Ballum, Ballum sn, Lø hd. Gamle Mads Jensen
fra B. 87.

Bispeeng (Bispenng) ved Inder Bjerrum 235,
236.

Bjerrum (Byerum), Ribe domkirkes landsogn,
Ribe hd. B. sand 138.

Se Neste Bjerrum.

blok: lille ager (block) 220-221.

bod (baa) 40.

bolværk (bullvercken, bulwerch, bulwerken). B.
ved Slusebroen 2. – B. ved Mølle kynning 4.
– B. ved Skibbroen 132, 135. – B. ved graven
nord for Nørreport 136.

borgmester (borgemester). B. bruger 137, 162-
163, 213-214, 215, 218-219, 229. – B. og råd
178, 191, 192. – B., råd og 24 almue 133. – B.,
råd og 24 mænd 19, 121, 171-177, 250, 251.

Bredegade: Overdammen (Brethe gadh, Breth-
gadh) 24, 122.

brev (breff) 18, 95.

Se kontrakt, skødebrev.

bro (braa, broen). B. til Sankt Hans holm 40. –
Den vestligste b. fra Holm 45. – B. syd for
Sønderport 70.

Se Møllebroen, Slusebroen.

Brostue (Brostow). Badstuen, som kaldes B. 23.
bruehus: bryggers (brwgehws, brwhuss, brw-
husz) 6, 7, 10, 121.

Brøns (Bryns, Brønsz), Brøns sn, Hviding hd.
Hr. Gregers i B. 71. – Hans Smed i B. 71.

Buggy sten 146.

byen (byen, byenn). Ager vesten b. 141. – Ager
østen b. 142. – Jord sønden og norden om-
kring b. (213). – Marker og enge norden b.
(237). – Jordhandel, udlejning 19, 24, 25, 26,
84-85, (87), 103, 106, 108, 117, 191, 192, 193,
232-233, 245, 246, 247, 250, 251, 252, 253.

Se Ribe.

byens, se forte, grav, planke, privet, teglgård, ty-
reeng, tømmergård, vinkælder.

byggesteder (bygge stidere) i Lusby 222.

bygning 23.

bygtoft (bygthofft, bygtofft, byughtofft, byg-
tofft). B. norden næst sønderport 71. – B. sky-
der sønder op til planken 97. – Vor Frue kir-
kes b. ved Sankt Peders kirke 148-149. – In-
delukket b. 170.

bøddeli: fængsel i bødelens hus (bødili) 106.

C se K.

Dammen (Dam). Niels Pedersen på D. 183.

dige (dyge, dyghe). D. ved Havredal og ind til
midt i Tangevad 213-214. – Det gamle d. ved
Lusby 222. – D. ved Mejlbj 223. – D. ved Hel-
lig Kors kapel 229. – Mark og eng indkastet
med d. og grøft 237, 238.

Domkirken, se Vor Frue.

dæmning (demmyng). Den søndre d. ved Hel-
lig Kors kapel 229.

ehiede, se heden.

eng (eng, engh, enng, enngh, æng). E. norden
Sankt Peders kirke 139. – E. i Riber made
225. – E. ved Hellig Kors kapel 229. – Den
nye e. ved Kobro 234. – E. ved Bispeeng 235.

E. i Jernkærmark 238. – Liden e. ved Spangegrav 241. – E. østen op til Sankt Jørgens mark 242. – En lang og smal sribel e. jord langs norden op ved åen 243. – E. og ager (137), 232-233. – Mark, kær og e. 237.

Se Bispeeng, byen, Farup, Fruer kloster, Hovedeng, Langkrog, made, Myrend, Ribe, Ribber made, Rådmandsens, Sankt Katharina, Sankt Peder, Seegholm, Soeng, Surkær, Sønder Kobro, Tved, Tvedelhorde, tyreeng.

in estate: om sommeren 114.

fag (fåg, fagh) 121. – 2 f. hus bygget op til Sønderport 69.

fang: overdrev, græsgang. Lusby f. 222.

Farup (Fardop, Fardrop, Farup), Farup sn, Ribe hd. F. enge 228. – F. mark 223, 226. – F. sogn 232-233.

Fem Høje 223.

ferdingsti: slippe (ferdig stigh, ferdingstigh, fferdingstigh, fierdingstiedt, fierdingsti). Liden f. øst for Sankt Karingade ned til byens privet 11, 12. – Liden f. øst for Sankt Karingade 18, 19. – F. i Badstuegade 22, 23. – F. fra Sankt Hansgade og vesten i Skolegade op til Sankt Mikkelsgade 54. – F. ved byens grav 65b. – F. fra Grønnegade og vesten til Normandegade 109. – F. fra Grønnegade ned til åen 111. – F. i Fiskergade 124, 126, 127, 130, 131, 133. – Mellem 2. f. er i Fiskergade 123, 125. – F. norden fra Langvedel strøm og sønder ned til byens grav 148. – F. vest for 148 også fra Langvedel strøm og ned til byens grav 149. – F. østen fra Sankt Peders kirke og østen ned til en lille gade, som løber af Saltgade 153. – F. fra Paypyt mod øst, norden om Sankt Jørgensgård 159. – F. vesten Sankt Nicolaj kirke og norden ned til Gravs kirke 160. – F. mod syd til Klostermark 166. – F. sønden fra Sankt Peders kirke ned til åen 178. – Lille f. ved Sønderport ned til graven 193. – F. er ved Paypyt 196, 211. – F. ved Sankt Peders kirke 248. – En af byens f. 249. – F. ved Ny Jord 252. – F. er, som ligger uden for Nørre port (146).

Se slippe, Talks Vandbro.

Fiskergade (Fiskergade, Fiskergadh, Fisker-gadh) 117, 122, 126, 130. – Samme gade, gaden 125. – Søren Pedersen i F. 246.

forhus (forhuss) 9.

forthe, byens eller Ribber: byens alminding (foerthe, forthe, fortthe). F. mellem Farup og Mejlbj 223. – Østen f. 228. – F. fra Lustrup møllebæk og sønden ud til heden 230. – Enge indtagen af f. sønden og vesten byen (234). – Marker og enge indtagen af f. norden byen (237).

Fruer kloster: Sankt Nicolaj nonnekloster (Fruer closter, Fruwer kloster) 224. – F. eng 138.

gade (gade, gadh, gadhe). Jord ved Sankt Peders kirkegård til at udvide g. med 24. – G. 57, 58. – G. fra Sønderport og op i byen 79. – Mellem 2 g. er nær Sønderport 79, 82, 83. – G. norden langs Gråbrødre kirke og vesten ned til byens planke 96, 97, 100. – Mellem 2 g. er ved Gråbrødre kirke 100, 101, 102. – G. østen fra Sankt Clemens kirke og øster op til gaden 104. – G. øst for Sankt Clemens kirke 104. – G. nord for Vor Frue kirkegård 107. – Uden for Nørreport på den nordlige side ved g. 136. – G. vesten fra Saltgade og mod vest til Buggy sten 146. – G. vesten langs Sankt Peders kirkegård fra Langvedel strøm og sønder ned til graven 150. – G. norden fra Sankt Peders klokkehus og ned til Langvedel strøm 152. – Lille g. fra Saltgade og ned til Langvedel strøm 153, 154, 155. – G. østen af Saltgade og til Stejlbjerg, sønden fra Sankt Jørgens kapel 156. – G. sønden af Paypyt til Saltgade og ned til Langvedel 158. – G. nordøster fra Sankt Nicolaj kirkegård og i Gravsogn, ned til Langvedel strøm 161, 162, 163, 164. – Den stald g., som går først ned vesten fra Saltgade mod Ribe å 171-177. – G. fra Saltgade og ned i Paypyt 180, 181. – G. op til S. Nicolaj kirke 185, 186, 188. – G. ned til åen 189, 190. – G. Ny Jord 252.

Se Badstuegade, Bredegade, Dammen, Fiskergade, Grønnegade, Horsfold, Normandegade, Ny Jord, Præstegade, Saltgade, Sankt Hansgade, Sankt Karingade, Sankt Mikkelsgade, Skolegade, Sortebrødregade, Stenbogade.

Galgebjerg (Gallie bierge) 251.

gere: kileformet stykke. Et stykke jord, som kaldes en g. 155.

gilde, se Sankt Peders gilde.

grav, byens (graffiue, graue, grawen, grawff, grob). G. imod Sønderport 39. – Ved Sankt

- Hans holm 41, 44, 60, 65a, 65b. – Vesten g. 66. – G. nær Sønderport 68, 73. – Jord uden for Nørreport fra gaden ned til g. 136. – Færdingsstier og gade fra Langvedel strøm og sønder ned til g. 148, 149, 150. – Den yderste g. ved Sønderport 193. – Den gamle g. ved Vester Riber å 231.
- Gravs kirke (Graws kirckce) 160.
- Gravssogn (Graffuesogenn, Grawsshogen, Grawssogen, Graw sogn) 161, 167, 168, 169, 217. – Tofter, som meste part var gamle G. 167-170, (170). – G. bakke 241.
- groft (griffit, gryft). Mark og eng indkastet med dige og g. 237, 238.
- Grønnegade (Grønergade, Grønergadh) 106, 107, 108, 109, 115, 116, 117, 118. – Samme gade, gaden 109, 110, 112.
- Gråbrødre (Graabrøder, Grabrødher, Grabrødher, Grobrøer). G. kirke 96. – G. kloster. – G. abildgård 86. – G. jord 95. – Handeler med G. 84-85, (87).
- Gunde Stages jord (Ghwnder Stages jordh) ved Gråbrødre kirke 96.
- gård (gaard, gard, gord). G. syd for åen 6, 7, 65b, 98, 120. – G. og quist 121. – G. i Kærbøl 232-233. – G.e i Mejlbj.
- Gåseholm (Gaasze holmæ) 227.
- Havredal (Haffredaal). Dige ved H. 214.
- hede (ehiedhe) mod syd fra Lustrup møllebæk 230.
- Hedeland (Hethland). Ager ved Lustrup høj kaldet H. 144.
- Hellig Kors kapel (Hellige Korss capelle) 229.
- Hestehave (Heste haw). Eng, som hedder H. 137.
- Hjortlund (Hiortlundt), Hjortlund sn, Ribe hd. Hr. Peder i H. 208.
- hjørne (hiørne, hørn, hørne). H. ved Sankt Karingade 9, 20. – H., som byen fik af Gråbrødre kloster 91, 103. – H. af gaden norden Vor Frue kirkegård og Grønnegade 107. – H. ved Ny Jord 252.
- hjørnehus (hiørnehuus, horneshusz, hørnehuus) 29, 30, 102, 126.
- Ho (Hoo), Ho sn, Vester Horne hd. Hr. Niels af H. 105.
- Holm (Hollem), se Sankt Hans Holm.
- holm (holmæ). 2 små h. 217.
- Se Gåseholm, Riber Holm, Sankt Peders holm.
- Horsfold (Horsfald) 81.
- Horstov port (Horstorigh port). Sønderport, som kaldes H. 79.
- Hospitalet: almindeligt hospital oprettet efter reformationen (Hospitaall). H.s humlegård 40.
- Hoveaeng (Huoenng) 239.
- humlegård (homblegaard). Hospitalets h. 40.
- hus (huus, hws). H. syd for åen 14, 22, 65a, 65b, 69, 70, 84-85, 92, 99, 115, 116, 119, 125, 130, 132, 133, 193, 246, 252, 253. – H. nord for åen 150, 165, 198. – Badstuen med h. og jord 23. – Jord ved Sankt Hans kirkegård, som der 1548 er bygget h.e på (31), 32, 33, 38.
- Se forhus, hjørnehus, kvist, stenhus.
- Husby. Hr. Peder af H. 25.
- Inder Bjerrum, se Neste Bjerrum.
- Jernkær: nedlagt landsby ved Ribe (Jernkier). J. mark 238. – J. markdige 223.
- jordskyld (iordschylt, iordskild, jordskyld) 19, 30, (42), 42, 46, (48), 48, 49, 50, 51, 67, 128, 158, 171-177, 246, 253.
- kalgård, se kålgård.
- kapel, se Sankt Jørgen, Hellig Kors.
- kapitlet (capittel). Handel med k. 222.
- Keldstoft 224.
- Kier-, kiere, se Kær-, kær.
- kirke, se Gravs, Gråbrødre, Sankt Katharina, Sankt Nicolaj, Sankt Peder, Vor Frue.
- kirkegård, se Sankt Clemens, Sankt Hans, Sankt Nicolaj, Sankt Peder.
- kloster, se Fruer, Gråbrødre, Korsbrødre, Sor-tebrødre, Løgum.
- Klostermark (Klostermarc, Klostermarch) 166, 215.
- Kobro (Koubrou) 234.
- Se Sønder Kobro.
- kolgord, se kålgård.
- kongelige majestæt (koc:mat). Mageskifte med k. 232-233.
- kontrakt (contracht) 133.
- Se brev, skødebreve.
- Korsbrødre (Korsbrother, Korsbrødher, Korss-brodher). K.jord 78, 100, 153.
- kvist: tværhus (quist) 121, 132.

- kælder (kielder, kyælder). K. under Rådhuset 120. – Øde k. 253.
- kær (kiere). Byens marker, k. og enge i Tvedelhorde mark 237.
- Kærbøl (kierbølling), Farup sn, Ribe hd 232-233.
- Kølhøj (Kølhyff, Kølhywff) 231.
- kålgård (kaalgaard, kalgaard, kolgord). K. syd for åen 40, 41, 71, 77, 78. – K. nord for åen 48, 49, 50, 145, 148-149, 190, 192, 203, 212. – K. på Sankt Hans holm 42.
- lade (lade, ladhe) 50. – Riberhus' 1. 110.
- Langdamme 137.
- Langfredag. 2 agre kaldet L. 220-221.
- Langkrog. Eng kaldet L. 216.
- Langvedel: vadested, senere bro, over Tved å (Langwedell, Langvetel, Langwethel, Langweydell, Langweyll) 158, 245. – L. strøm 148-149, 150, 152, 154, 161, 217.
- Se Tved å.
- lukke (luckels, løckels) 121, 192.
- Lusby: nedlagt landsby ved Ribe (Lwsby). L. mark og fang 222.
- Lustrup (Lwsterwp, Lystrupp), Ribe bys markjorder. L. høj 144. – L. møllebæk 230.
- Løgumkloster (Liumklosther, Lyemkloster). Abbed i L. 18. – L. jord 20.
- made: fugtig eng (maade). Indgrøftet m. jord 217.
- mageskifte (maghskiffit) 106.
- mark (march, marck, mark). Indgraven m. ved Tangevad 214. – M., kær og enge i Tvedelhorde mark 238. – 2 m. i Jernkærmark 238. – Liden m. østen op til Sankt Jørgens mark 242. – M. ved Sønder Kobro eng 250.
- Se Jernkær, Lusby, Nøreng, Ribe, Sankt Jørgen, Tvedelhorde.
- Mejlby (Meelby), Farup sn, Ribe hd 223.
- midssommer (myssummer). Afgift om m. at give 8.
- midtstrøm (myt strørmæ) 222.
- Myrend. Eng ved M. 138.
- 24 mænd: det menige borgerskabs repræsentation i byens styre (mend) 19, (41), 121, 133, (171-177), 250, 251.
- mølle (myll, myl-, mylle, mølnæ). Lustrup m. bæk 230. – M. broen 24. – M. hus 5. – M. kynning: kinding, omløb 4. – Jes Pedersen ved M. 186.
- Se Lustrup, Nebs mølle.
- Nebs mølle 2.
- Neste Bjerrum: Inder Bjerrum (Neste Bierom), Ribe bys markjorder. Teglmester i N. 39.
- Normandegade: Præstegade (Normandegadh) 109.
- Se Præstegade.
- Ny Jord (Ny Iord, Ny Iordt, Ny Jordt) 246, 252.
- Jens Jensen Skrædder på N. 48.
- Nøreng. Mark kaldet N. 251.
- Nørreport (Norre port, Norre porth, Nørporth, Nørre port). Norden næst N. 135. – Fra N. (1). – Uden N. (48), (146), (180), (194), 204. – Porten 136, (137), 146.
- Se Stenport.
- Ondaftens huse (Wndaffthens hwsze), Farup sn, Ribe hd 223.
- Overdammen, se Bredegade.
- Paypyt (Paghpyth, Payputt, Paypyt, Paypyth, Paypytt) 50, 158, 159, 180, 194, 203, 204, 205, 208, 209, 212.
- plancken, byens (planck, planken). P. nær Sønderport 76, 77, 96, 97.
- plankeværk (planchewerck, planck, planckuerck) 51, 121, 191, 192, 245.
- Port. Mette i P. 203.
- Se Horstorv port, Nørreport, Stenport, Sønderport.
- portner (portener). Den jord, hvor p. boede 136.
- privet, byens: offentlig retirade (priuett) 12.
- Præstegade (Prestegade). Jens Kock i P. 40.
- Se Normandegade.
- pæleværk (pelwerk) 114. – Et nyt p. 112.
- Q se K
- Ribe, Riber, Riberby (Riibe, Ripæ. Riber, Riiber, Riiper, Riper, Ryber). Enge sønden og vesten R. (234). – Mark sønden R. 250. – Mark norden R. 251. – R. holme 226. – R. made 225.
- Se byen.
- Ribe å (Riber aa, Riiber aa, Riper ae, Ryber aæ). R. neden for Dammen 171-177. – R. vest for Ribe 226, 228, 231.

- Se Vester Riber å, åen.
 Riberhus (Riberhuss) 112. – R.s lade 110.
 Ringkøbing (Rinkkøbing). Jes Poulsen af R. 18.
 Rødning, Rødning sn, Frøs hd. Hr. Niels i R. 102
 råd, rådmænd (raad, raadt, raadmend). Borgmestrene, r. og evt. 24 mænd 19, 121, 233, 171-177, 178, 191, 192, 250, 251.
 Rådhus (Radhwss, Rathaus, Rathuss). Det gamle R. 106. – Det ny R. 119, 120, 122. – Riber R. 19.
 Rådmandseng (Radmendtz æng, Rathmans enghe) 138, 224.
 Saltgade (Salltgade, Saltgadh, Salthegadh) 49, 146, 153, 154, 156, 158, 171-177, 180, (194), 194, 245, 247.
 Sankt Clemens (Sancti Clementi). S. C. kirkegård 104.
 Sankt Hans (Sanct Hans, Sancti Johannis). S. H. kirkegård, som der er bygget huse på 1548 (31). – S. H. kirke sted 52.
 Sankt Hansgade: Bispegade (Sancti Johannis gadh) 54.
 Sankt Hans holm (Sanct Hans hollem) 40. – Holm 42, 45.
 Sankt Jørgen (Sancte Jurgen, Sancti Jørgen, Sancte Jørgenn). S.J.-gård: spedalskhedshospital 159. – S.J. kapel 156, 157. – S.J. mark 220-221, 242.
 Sankt Karingade: Sortebrødregade (Sancte Karin gadh) 9, 10, 15, 24. – Samme gade, gaden 11, 13, 14, 20. – Jord til at forvide gaden med 19. – Gadeende 19.
 Se Sortebrødregade.
 Sankt Katharina (Sancte Karine). En halv eng, som tilhører S.K. kirke 139.
 Sankt Mikkelsgade (Sancte Mykkils gadh) 54.
 Sankt Nicolaj (Sancti Nicolai, Sancti Nicolaj). S.N. kirke 147, 160, (180), 185. – S.N. kirkegård 161. – S.N. jord 188. – S.N. ejer en toft 162-63.
 Sankt Peder (Sancte Peder, Sanctj Pedher, Sancte Per, Sancte Peter, Sancte Pether, Sancti Petri). S.P. kirke 139, 145, 151, 153, 171-177, 199, 239, 248. – S.P. kirkegård 24, 48, 149, 150, 191, 192. – Kirkegården 48, 191, 192. – Kirkegårdens port 150. – S.P. klokkehus 152. S.P. jord 196-197, 198. – S.P. eng 224. – Eng, som tilhører kirkeværgen til S.P. 139.
 Sankt Peders gilde (Sancte Pethers gille, Sancte Peters gille). Jord tilhørens S.P.g. 146.
 Sankt Peders holm (Sancte Peders holem) 228. S. vangegrav 234.
 Seegholm. Eng kaldet S. 236.
 segl (segell). Brev og s. 18.
 Skam eng 137.
 skelsten (skeelsteen, skelsteen) 215, 231.
 Se sten.
 Skibbroen 132.
 Skolegade: Puggårdsgade (Scholegadh) 54.
 skødebrev (skiødebrefue) 247.
 Se brev, kontrakt.
 slippe. Østen fra Sønderport 193.
 Se ferdingsti.
 Slusebroen (Slussbroen, Slwssbroen) 2, 3, 134.
 Soeng (Soeengh) 240.
 Sortebrødre (Sorte Brødher, Sortebrødre, Sorth Brodher). S. kloster 10. – S. rist 19. – S. jord 189.
 Sortebrødregade 19.
 Se Sankt Karin gade.
 spang: overgang over vandløb (spenng) 235.
 spangegrav (sponnghegrob) 241.
 stald (staell, stald, staldt, stall, stalld, stold) S. syd for åen 20, 41, 57, 62, 73, 75a, 76, 84-85, 113, 121. – S. nord for åen 50, 146, 148-149, 155, 186, 203, 210, 211, 212, 245, 247. – S. på Sankt Hans holm 45, 46, 47. – En s. gade (171-177). – S. jord 49.
 Stejlbjerg (Steylbergh) 156.
 sten (steen) 215.
 Se Buggy sten, skelsten.
 Stenager (Stenagger) 215.
 Stenbogade (Steenbode). Niels Christensen i S. 113.
 stenhuss (stenhuss). S. syd for åen 106, 115, 117, 118. – S., som kaldes Det gamle Rådhus 119. S., som er Det ny Rådhus 119. – S. i Grønne-gade, som er vinkælder 106.
 stenkar: ramme i vand, fyldt med sten, forstærkning for bolværker eller bropiller (stenkar, stienkaar) 39, 59.
 Stenport (Steenporten, Stenporth) = Nørreport 1. – = Sønderport 69.
 Stormklokkeeng (Stormclockeng) 228.
 Surkar (Swrker). Eng kaldet S. 213.
 Svinburg (Swinburg). Toft i Øster Vedsted kaldet S. 140.
 Sønderport (Synderport, Synderporth) 70, 79,

193. – Porten 69, 71. – S. ved Sankt Hans kirkegård 39, (42).
 Se Stenport.
- Sønder Kobro eng (Synder Koubro eng) 250.
- tagdryp (tagdrøb, tagdrobe) 12, 15, 252, 253.
- Talkes Vandbro: Kølholts slippe (Talkes Vandbro, Talkes Wandbro) 14, 15.
- Tange (Thonge, Tonge), Ribe bys markjorder. T. 217. – T. by 216. – T. vad 213-214.
- teglgård (teelgardh, teylgaarde). Gamle t. vesten Sankt Peders kirke 151. – Byens t. 235.
- toft (thoffit, tofft, toft). T. syd for åen 114. – T. nord for åen 151, 159, 162-163, 164, 184, 191. – Som er bygt 181, 182, 183. – Som sås hvert år 165, (170). – T. i Gravssogn 167, 170, (170).
 Se Kelds toft, Svinburg.
- Torfås ager østen byen 142.
- Transspjald (Transspwld). Ager på T. 143.
- Tved (Twdhe, Twedt, Tweyde), Ribe bys markjorder. T. 217. – T. enge 217. – T. mark 218-219. – T. skrubbe: krat (schrwbbe) 218-219.
- Tved å (Tweyde aae) 218-219.
 Se Langvedel strøm.
- Tvedelhorde (Twede horde, Twedelhorde), Farup sn, Ribe hd. Γ. 232-233. – T. mark 237.
- tyreng, byens (tyr eng, tyreng) 216, 235.
- tyregård (tøregard) 20.
- tømmergård, byens (thembergaardt, tømmergaard). T. ved Sankt Hans kirkegård 31. – T. ved Sankt Peders kirkegård 192.
- Ullsborg (Wlsborigh) 217.
- Wndaffthen, se Ondaften.
- vandlåde: mindre sluseport (wandlog) 60, 65a.
- vangegrav (vennghrob) 230.
- vedgård (widtgaard) 16.
- Vedsted (Wested), Ribe domkirkes landsogn, Ribe hd. V. grav 234.
 Se Øster Vedsted.
- vejen (weyien). V. vesten byen 141.
- Vester Riber å (Vester Ryber aae) 231.
- de vicinis: om naboer 184.
- Vildbøll 40.
- vinkælder, byens (wynkyelder, wynkyælder) 106, 117.
- Vodder, Vodder sn, Hviding hd. Christern Pedersen i V. 63.
- volden (wolden, wollden). V. på Sankt Hans holm 44, 45, 46.
- Vor Frue domkirke (Domkircky, Domkyrcky, Wor Frue) 24. – V.F. kirkegård 105, 107. – V.F. jord 96, 148-149, 153. – Afgift til V.F. 108, 115. – Afgift fra kirkeværgen til V.F. 105.
- Østermade 217.
- Øster Vedsted (Øster Wiisteth), Ribe domkirkes landsogn, Ribe hd. Toft i Ø. 140.
- åen (aaen, aaenn, aen, aænn). Å. ovenfor Dammen 15, 22, 23, 189. – Å. nedenfor Dammen 111, 145, 178. – Å. ved Sankt Hans holm 42. – Å. ved Hellig Kors kapel 229. – Å. ved Sankt Peders holm 234, 236. – Å. øst for byen 243.
 Se Ribe å, Vester Riber å.
- aalfarvej, se alfarvej.
- Aarnssø, se Arnssø.
- årtid: årlig sjælemesse (artidh, aarthid) 108, 115.

Personregister

Jordebogens personnavne er suppleret med oplysninger fra *Danmarks gamle Personnavne*, udg. af Gunnar Knudsen, Marius Kristensen og Rikard Hornby (1936-64); Ole Degn: *Livet i Ribe 1560-1700 i samtidiges optegnelser* (1971); J. Kinch: *Ribe Bys Historie og Beskrivelse I-II* (1869-1884); Ingrid Lysdahl Nielsen: *Bypatriciatet i Roskilde og Ribe indtil slutningen af det 15. århundrede* (utrykt, 1973); *Peder Hegelunds almanakoptegnelser 1565-1613*, udg. ved Bue Kaae (1976); *Ribe rådstuedombøger 1527-1576 og 1580-1599*, udg. ved Erik Kroman (1974).

De supplerende oplysninger om levetid (1503-1584), periode, hvor en person optræder i kilderne (-1444-1460-), samt navne og familieforhold er sat med kursiv.

Alich Henniches 16.

Alsing (Alszing), se Jens.

Anders (Anders, Anners) Andersen 64. – Farsen, -1495- 130. – Hansen 134. – Hansen Suder 69. – Ibsen Skrædder 19, 21. – Kallelsen 7. – Unge A. Kallelsen 6, 7, 16, 225. – Lassen, *rdm.* -1536-1544- 109. – Lydichsen Guldsmed 174. – Nielsen 39, 57. – Nielsen Lammeskind, -1444-1460- 1. – Overskærer 107. – Unge A. Overskærer 107, 113. – Persen 9, 10. – Seuerins, *rdm.* -1581-1598- 5, 24. – Skinder 87. – Ull Tømmermand 68.

Anne (Anna, Anne) Assers 3. – Eskils 122. – Peders 147. – *Christensdatter Hegelund*, Rentemesters, *g.m. Jørgen Pedersen Rentemester, enke 1554-1564-* 50.

Arst Suder Stadsbud 83.

Asser (Adzer, Asser, Atzer) 124. – Andersen 21. – Mikkelsen 58. – Smed 79.

Bager (Bagger), se Rasmus.

Bagge (Baggy), se Christern, Las Persen.

Bagge (Bage, Bagi, Bagge, Baggj) Jensen, *rdm.* 1557-1579 9, 10, 11, 172, 250.

Bakken Nielsen, -1456-1472- 187.

Bang, se Jesper.

Bartskærer (Barsker), se Jost.

Bent (Bend, Bendt) Lassen 78. – Knudsen 1, 126, 205.

Bertel (Bertell, Bertil) Nielsen Skrædder, -1565-1595 (42), 90.

Bilde, se Peder.

Birgitte Esbendsdatter 148-149.

Bloch, se Jens.

Bonde (Bonde, Bondj) Hansen 75b, 76. – Lassen 82.

Borge (Bore, Borge, Byrge), se Christern, Mats, Simon.

borgmester (nævnt som sådan i teksten), se Hans Persen Faninger, Iver Nielsen, Jens Hegelund, Las Persen Bagge, Las (Laurits) Tøgersen, Mats Jørgensen Kock, Niels Krabbe, Oluf Pedersen, Peder Mortensen Hegelund, Peder Tamesen, Roo Nielsen, Seuerin (Søren) Jacobsen.

Bradenal (Bradenal, Brodenall), se Henrik.

Bramer, se Peder.

Braming, se hr. Peder, Peder Nielsen.

Broder (Broder, Brodher, Broer) Skomager 46, 70. – Suder 69.

Brun, se Peder.

Busk, se Esbern.

Byrge, se Christern Borge.

Byskriver (Byschriiffuer), se Rasmus Hansen.

Bukke (Bwkke), se Peder.
Bådsmand (Botzman), se Hans.

Caspar. Mester C. Mule, *kannik i Ribe 1553*, †1581 54. Hans enke Maren 6.

Christern (Christen, Christern, Crestern, Cristern) Bagge 88. – Borge, -1574-1581- 208, 212. – Fisker 23. – Friis, -1553- 65a, 173. – Hardbo Skomager 39, 74, 78, 80. – Jepsen 67. – Lauritsen 136. – Matsen 37, 113, 126. – Nielsen 64, 69. – Pedersen i Vodder 63. – Persen 72. – Seuerinsen -1551- 58. – Trellund, -1551-1561- 124. – Weiss 249.

Christine (Christine, Cristin, Kerssten, Kirstin). Bartels 8. – Knuds 90. – Portners, Tyges 71.

Christoffer Skriver, -1576-1584- 19, 22.

Claus (Claus, Clauus). Mester C. Nielsen Gørding, -1535-1571 21. – Iversen, -1555- 23, (42). – Jelling, -1537- 29. – Kallesen 34. – Knudsen, -1555- 16, 17, 18, 19, 60, 65a. – Rebslager 148-149. – Sested, *hovedsmand til Riberhus 1543-1550*, †1567 96, 100, 102, 104. – Steen, -1443- 190. Hans børn 108. – Suder 71, 77. – Tidichsen byfoged, -1436-1458- 106, 114, 117, 118.

Clemens (Clemet) Lausen 93.

Ditlev (Tello, Tetteff, Thelaff) 8. – 131. – Tidichsen 13.

Docter (Docter, Docther, Dogtther, Døcther), se Jep, Peder.

Doord (Doordt, Dowerd), se Maren, Mats.

Ebbe (Ebbe, Ebbj) Jepsen, -1571- 2, 43, 125, 247. – Mogensen, -1573-1615, *rdm.* 1588- 9, 10.

Elisabet (Elizabet, Elsow). Fru E. Sesteds, *datter af Tomas Jensen Juel, g.m. Claus Sested*, -1531- 98. – Hans Johansens hustru 17.

Erik (Erick) 16.

Esbern Busk 77, 78.

Esgø (Esgi, Essgi, Essgy). Store E. 116. – Holst, -1439-1460- 24. – Nielsen 98. – Persen, -1458-1472- 135, 155.

Faninger (Faninger, Faningher, Fanningher), se Hans Persen.

Fisker (Fiisker), se Christern, Malte.

Foged (Foget), se Niels.

Frands (Frاندz, Frantz) Hansen 101. – Klyne,

-1562-1568- 135. – Matsen, -1532-1562- 65, 155.

Frende (Frendæ) Petersens arving 20.

Friis (Friis, Fris). Lille F. 52.

Se Christern, Lydich, Niels.

Fromland, se Peder Jensen.

Gerbrand (Gerbrand, Gherbrand) 24. – Smed 91.

Gerich (Gerich, Gherich) Skrædder 118, 123.

Gerlof (Gherloff) 170.

Gertrud (Gertrud, Ghertrudh) Hollanders 114. – Troelses 249.

Glarimester (Glaarmester), se Jens Lanken.

Gregers (Graffuers, Grauers, Grawers, Greers, Greges, Gregers). Hr. G. Ibsen i Brøris 71. – Mikkelsen 18. – Pedersen 21. – Ribers arving 157. – Smed, -1440- 6. – Tun 24.

Grisbeck, se Niels.

Gredsted (Gristed), se Niels.

Grundet, se hr. Jens Skolemester.

Guldsmed (Goltsmeth, Guldsmed, Guldsmeth, Guldsmedt, Gwlsmedt), se Anders Lydichsen, Hans, Herman, Jens Andersen, Jep, Niels, Tidich.

Gunver (Ghwnder, Gunder) Stage 96. Hendes ægtemand Niels Nielsen 97.

Gøde (Gødj) Torkilsen, -1555- 19.

Gørding (Giørding, Gøring), se Claus.

Hans (Hans, Hanss) Andersen, -1536-1556 18. Bådsmand 102. – Clausen, -1562-1564- 2. – Fogdensen 65a, 66, 68. – Folkordsen 107. – Germændsen 91. – Gregorsen 206. – Guldsmed 74. – Henriksen 157. – Jensen, -1544-1581 8, 51. Dennes søn Niels Hansen 6. – Johansen, -1444-, hans hustru Elso 17. – Karl- sen, *rdm.* 1536-1554 2. – Clausen, -1562-1564- 28. – Buget H. Koch 107. – Lambertsen, -1581-1599- 1. – Lydichsens hustru Maren 199. – Mortensen 100, 101, 102. – Nissen 68. – Persen Faninger, *rdm.* -1530-1544-, *bgm.* 1571-1582, †1584 48, 171-177, 191, 192, 250. – Persen Møller 206. – Poulsen 188. – Pyskynd 6. – Seuerinsen 183. – Skriver 101. – Smed i Brøris 71. – Mester H. Svanning, *1503-1584, dekan i Ribe 1547* 49, 54, 132. Dennes arvinger 34, 35, 36. – Mester H. Tavsen, *bisp i Ribe 1542*, †1561 25, 31, 207. – Trøjborg Smed 2.

- Tygesen, -1536-1565- 27, (42). - Vibe, -1544-1570- 27.
- Hardbo, se Christern, Jens.
- Hartvig (Hartich). Mester H., -1485- 53.
- Hauerkorn, se Henrik.
- Hegelund (Hegelundt, Heggelund, Heggelundt), se Jens, Peder Mortensen.
- Helle (Helli) g.m. Søren Persen 253.
- Hennich (Hennech, Hennich). Hvide H. 155. - Suder 73.
- Henning Pedersen Stadsbud, -1569-1573- 246, 252, 253.
- Herberg, se Karin, Peder.
- Henrik (Henrick, Hinric, Hinrich, Hynric, Hynrich, Hynrick) Bradenal 205. Hans børn 26. - Hauerkorn 63. - Kræmmer 27. - Lausen 39, 55. - Lausen Suder 56. - Lissen 119, 122.
- Herman (Hermen) Guldsmed 55, 56. - Surther 55.
- Heyne Vinmand 117.
- Hjulkarl (Hywelkarll), se Niels Nielsen.
- Hoggenkynd, se Niels.
- Hollanders, se Gertrud.
- Holm, se Luts.
- Holst, se Esge.
- Horses, se Maye.
- Ib, se Jep.
- Ingvor (Ingvor) 169.
- Iver (Iwer) Keldsen 103. - Nielsen, Store I., *rdm.* -1483-1494-, *bgm.* -1498-1501- 8, 147, 186. - Stub, -1536- 198, 210-211, 248.
- Jacob, se Jep.
- Janich (Ianich) Baggesen 9, 10.
- Jelling (Jellingh, Jællinge), se Claus, Jep.
- Jens (Jens, Jes, Jesse). Mester J. *Viborg*, kansler og ærkedegn, 1501-1581, hans hustru Maren 2, 16, 32. - Alsing 68. - Andersen Guldsmed, *bgm.* 1582-1594 74, 80, 250. - Assersen 167. - Bendsen, -1443- 57. - Bloch, -1460- 128. - Gødsen 165, 166. - Hardbo 122. - J. *Christernsen* Hegelund, -1544-1571, *rdm.* 1544-, *bgm.* 1554- 250. - Hennichsen Remsnider 181. - Iversen, -1551- 9. - Jensen Skrædder på Ny Jord 48. - Gamle J. Jul 164. - Kock i Præstegade, -1559- 40, 41. - Krass †, -1436-1444- 109. - Kræmmer 20. - Lanken Glarmester, -1481- 184. - Lund 92. - Matsen 108. - Matsen Suder 80. - Mortensen 8. - Olsen Su-
- der 56, 82. - Paulsen af Ringkøbing, -1451-1459- 18, 20, 148-149, 168. - Pedersen, *rdm.* -1444-1465- 5. - Persen ved møllen 186. - Persen *Ruckelman*, *bgm.* 1536- 145, 202. - Prasse 78. - Ringkøbing 83. - Rød 115. - Safine 254. - Hr. J. *Pedersen Grundet* Skolemester, *skolemester* 1542-1550, *sognepræst ved domkirken* 1554-1565 54. - Svane 41. - Tiellof- sen, *rdm.* -1542-1568- 8, 209. - Tvilde, -1544-1570- 121. - Mester J. *Christernsen* Varder, *præst ved Sankt Katharina kirke* 1537, †1547, hans arvinger 83.
- Jep (Ib, Jachup, Jacop, Jeb, Jep, Jepp, Jeyb). Lille J. 228. - Christensen 196-197, 249. - Docter 84-85, 89. - Guldsmed 56. - Tækker 33. - Jelling, -1536- 5. - Hr. J. Knudsen, -1442- 105. - Kraft 72, 73. - Købmand 92. - Lauritsen 44, 55, 81. - Hr. J. Mikkelsen 105. - Neb 2, 25. - Nielsen, -1551 75b, 79. - Skerne, -1562- 1. - Mester J. Stage, -1440-1474- 74. - Jacob Stage 98, 110. - Tornum, -1571-1602, *rdm.* 1578-, *bgm.* 1594- 177. - Tømrer 69. - Jacob Vibe, -1547-1551 4, 13, 204, 205, 235.
- Jesper (Jesper, Jaspar) Bang, -1554- 42. - Nielsen, -1448-1458- 53. - Smed 6, 86, 182. - Smed 103.
- Jon Jensen 140-144. - Lydichsen, -1444-1451- (2).
- Jost Bartskeerer, -1531-1532-, hans arvinger 122.
- Jul (Jwll), se Jens.
- Jyde, se Peder.
- Jørgen Hansen 128, 171, 178. - Pedersen Rentemester, -1536-1554 7, 148-149, 191. Hans arvinger 210-211, 244. Hans hustru Anne 50. - Stub 38.
- Kamsmed (Kamsmeth), se Las.
- Kansler (Cantzeler), se mester Jens, Maren.
- Karin Jenskone †108. - Peder Herbergs hustru 109.
- Karl (Kali, Kally, Karll) Persen 81. - Olafsen 109. - Tømmermand 23.
- Kersten, Kirstin, se Christine.
- Klejnsmed (Klejnsmedt), se Mats.
- Klyne 185.
- Se Frands, Seuerin.
- Knud (Knud, Knudt) Benditsen, †før 1568 58, 65b. - Nielsen 1. - Paulsen 78, 82. - Persen, †før 1555 17.
- Kobberhoved (Koberhoueth), se Peder.

- Kock (Koch, Kock), se Hans, Jens i Præstegade, Mats Jørgensen, Tames.
- Kord (Kord, Kordh, Kørner) Skrædder 11. – Stark 7, 8, 132.
- Korner, se Niels.
- Krabbe (Krab, Krabbe), se Niels.
- Kraft (Kraffit), se Jep.
- Krass, se Jens.
- Kræmmer (Kremer, Kremmer), se Henrik, Marten, Niels, Paul Jensen, Peder, Peder Jensen, Rasmus, Seuerin.
- Købmand, se Jep.
- Lambert Andersen, *rdm.* 1536-1542- 125. Hans arvinger 111, 112. – Ibsen, *rdm.* -1556-1561- 1, 16, 196-197, 198, 206.
- Lammeskind (Lamskynd), se Anders Nielsen.
- Lanken, se Jens.
- Las (Las, Lass, Lauers, Lauretz, Lauris) Andersen 13. – Andersen Skomager 89. – Christensen Skrædder 40. – Hansen Suder 146. – Jensen 198. – Lime, -1592- 3. – Kamsmed 72. – Mortensen 87. – Nielsen Skomager 88. – Persen *Bagge*, *bgm.* -1483-1511- 20. – Laurits Tøgersen, -1568-1584, *bgm.* 1584 13, 29, 30, 193.
- Lave (Laue) Suder 82.
- Lene (Lenne) Ulls 94.
- Lime (Liime, Lime), se Las, Mats Nielsen.
- Lund, se Jens.
- Luts (Lwtz) Holms hustru Mette 63.
- Lydich (Lidich, Lydich) Friis 124. – Skriver 10.
- Mads, se Mats.
- Maler, se Timme.
- Malte (Malti, Molti) Fisker 22. – Jensen 69.
- Margrete (Margret) Clauses 71.
- Maren (Maren, Marin, Marine, Marren, Marrin, Marrinæ) mester Caspar Mules, †1607 6. – Doordts 88. – Graverskone 24, 248. – Hans Lydichsens 199. – Jens Kanslers, Jens Ærkedegns, *datter af Lambert Ibsen, g.m. mester Jens Viborg* 2, 16, 32. – Mortensdatter, -1553- 108. – Oluf 5.
- Markvard (Marquard) Nielsen 148-149.
- Marten (Marten, Marthen, Morthen) Iversen, †1561 108. – Jensen 27, 196-197. – Kræmmer -1454- 8, 28, 112, 155. – Nielsen 209. – Skrædders arvinge 112. – Skjoldager, -1595- 39.
- Mats (Mass, Matis, Mats, Matts, Matz) 254. – Borge, -1544-1551- 129, 207, 212. – Doordt, -1559- 6. – Ebbesen, -1544-1555- (42). – Eggertsen 101. – Ibsen 26. – Gamle M. Jensen 87. – Jostsen, -1581- 7. – Jørgensen Kock, -1569-1588 4, 191, 245. – Klejnsmed 107. – Knudsen 27. – Nielsen Lime, -1544-1581- 7, 81. – Olufsen 14, 41. – Pedersen, -1562- 123, 208.
- Maye Horses 80.
- Mette (Meth, Mett, Mette). Fru M. 103. – M. i Porten 203. – Lauskone 103. – Luts Holms 63.
- Mikkel (Mêchel, Michel, Mickell, Mykkel) Kalle- sen 33. – Keldsen 147. – Skrædder 55. – Smedlund 25.
- Moder (Modder) Oves 109.
- Mouritz Podebusk, †1593, hans arvinger 7.
- Mule (Muli), se Caspar.
- Munk (Mwnck), se Niels.
- Møller, se Hans Persen, Peder Laurtsen.
- Neb, se Jep.
- Niels (Niells, Niels, Niels, Nis, Niss). Lille N. 194. – Hr. N. af Ho 105. – Hr. N. i Rødding 101, 102. – Andersen 98. – Andersen, -1568-1576- 87. – Assersen 108. – Christensen i Stenbode 113. – Ebsen 5, 194. – Foged 36. – Pedersen Fris, -1423-1441, *bgm.* -1432-1435-, hans børn 14. – Grisbeck, 1549-1618, *til Ribe 1576, bgm.* 1580 122, 123. – Gredsted 73. – Guldsmed 121. – Hansen, Hans Jessens søn, -1568-1615- 6. – Hansen Suder 3. – Høggenskynd 93. – Ibsen 38. – Jensen 126. – Jensen Stadsbud 100, 148-149. – Jensen Tømmermand 102. – Keldsen 110. – Keldsen Suder 59, 60, 65a. – Korner, *rdm.* -1449-1473- 196-197. – Krabbe, -1536-1554-, *bgm.* 1543- 32, 121, 126, 136. Hans børn 136. – Kræmmer 198. – Laurisen Skomager 72. – Matsen 69, 70, 75b. – Matsen Suder 69, 75a, 76. – Mik- kelsen, -1471- 72. – Munk -1544- 188. – Namens 94, 235. – Nielsen, Gunver Stages æg- temand, *rdm.* -1454-1464-, *bgm.* -1467-1471- 97. – Nielsen Hjulkarl 207. – Overskærer 107. – Persen på Dam, -1461- 183. – Persen, *rdm.* ca. 1530, †før 1547 68, 128. – Prenter 74. – Tomasen, -1463-1473- 155. – Tovskov, 1516-1584 65, 67, 193, 200, 250. – Troelsen 162-163. – Troelsen 23. – Vamdrup 185, 186. – Årup 206.

Ogi, se Åge.

Oluf (Olaff, Olluff, Oluff) Jepsen, -1438-1471-188, 194. – Karlsen, -1593-1601 4. – Nielsen, -1559-1587 247. – Nielsen Staby, -1544- 28. – Pedersen, -1544-, *bgm.* 1546-1571- 181, 250. – Roed, -1595-1620, *rdm.* 1595- 28, 41. – Stafensen, -1544-1577- 5, 198, 250, 252. – Tamesen, -1557-1589- (42), 250.

Overskærer, se Anders, Unge Anders, Niels.

Palle (Pali, Palli). Hr. P., †*før* 1553 105. – Jensen 101.

Paul (Paauel, Paul, Poffuel, Pouel, Powel, Powell). Jensen Kræmmer, -1585-1602- 27. – Knudsen 62, 75, 78, 81. – Persen, -1471- 102. – Svare 72.

Peder (Peder, Pedher, Per, Pether). Hr. P. i Hjortlund 208. – Hr. P. i Husby 25. – Andersen Smed 61. – Baggesen, †1591, hans arvinger 13, 14. – Bilde 93. – Bosen 204. – Bramer 200. – Hr. P. Braming 81. – Brun, hans hustru Sofie 175. – Bukke 21. – Bundsen, 148-149. – Christensen, -1454-, *rdm.* -1459-1466, *bgm.* -1468-1481-, 146, 165, 195-196. – Clemenssen 199. – Docter, -1536-1544- 42, 99. – Farsen 115. – Graversen, -1571-1578 10, 11. – Hansen 35, 71. – Hr. P. Hansen 103. – Herbergs hustru Karin 109. – Hermensen -1473-134. – Japsen -1463- 188. – Jensen, -1537-1564- 126, 200, 201. Hans arvinger 128, 133, 184. – Jensen Fromland 165. – Jensen Kræmmer 29. – Jepsen, -1533- 147. – Jepsen Rømme 153. – Jonsen 129. – Jyde 126. – Knudsen 87. – Knudsen Teglmester i Inder Bjerrum 39. – Koberhoved 71. – Kræmmer 199. – Laurtsen Møller i Nebs mølle 2. – Matsen 71, 127, 201. – Mortensen Hegelund, *rdm.* 1566-1576, *bgm.* 1577-1584 25, 26, 250. – Nissen 68. – Nielsen Braming, *rdm.* -1447-1453, hans hustru 135. – Nielsen Suder 63, 64. – Persen Smed 84-85, 88. Hans arvinger 86. – Sack 37, 38. – Seurenson 71, 252. – Smalsted, *væbner*, -1421-1448- 119, 122. – Snedker 208, 254. – Tiellafsen 110. – Tamesen, *rdm.* -1516-1518, *bgm.* 1519-1536 210, 211. – Tornum, -1543-1564 150, 201. – Trellund, -1547-, *rdm.* 1566-1594 127, 179, 250. – Troelsen, -1554- 65. Hans arvinger 193. – Urt 71. – Vamdrup 120. Pellegrim. Hr. P. † 115.

Podebusk, se Mouritz.

Portners (Porteners), se Christine.

Poul, Poffuel, se Paul.

Prasse, se Jens.

Prenther, se Niels.

Pyskynd, se Hans.

Rasmus (Rasmus, Rasmus) Bager 204. – Hansen Byskriver, *skriver* 1570-1605 192. – Kræmmer, -1544-1551- 29. – Symensen 41.

Rebslager (Rebslar), se Claus.

Regel (Regel, Regell) Skomager 3. – Smed 41.

Remsnider, se Jens Hennichsen.

Rentemesters (Renthemesthers), se Anne.

Riber (Ryber), se Jens.

Ringkøbing, se Jens.

Roed (Roed, Roedt), se Oluf.

Ro (Roo) Nielsen, -1435-, *bgm.* -1445-1457- 136, 146.

Ruckelman, se Jens Persen.

Rurup (Ruerup), se Seuerin Pedersen Skomager.

Rust (Rwst) 99.

Rød (Røoth), se Jens.

Rømme, se Peder Jepsen.

rådmand (nævnt som sådan i teksten), se Anders Seuerinsen, Bagge Jensen, Ebbe Mogensen, Hans Persen Faninger, Jens Andersen Guldsmid, Niels Tovskov, Olud Stafensen, Oluf Tamesen, Peder Mortensen Hegelund, Peder Trellund, Seuerin (Søren) Jacobsen.

Sack, se Peder.

Saffne, se Jens.

Sested (Sestede), se Claus, Elisabet.

Seuerin (Seuerin, Seurin, Søffren, Søren, Søueren) Jessen 6. – Søren Jacobsen *Stage*, -1537-1577, *rdm.* 1547- 14, 49, 66, 68, 171-177, 191, 192, 250, 252. – Klyne, *rdm.* 1537- 135, 186, 187. – Kræmmer 29. – Persen i Fiskergade 246. – Persen, Helles mand 253. – Persen Skomager 45. – Pedersen Skomager eller Rurup 47. – Skrædder 95. – Unge S. Stabyer, -1462-1485- 28. – Suder 254.

Simon (Symen) Andersen 22. – Assersen 14. – Borge 132. – Sørensen, -1544-1559- 1.

Skerne, se Jep.

Skinder, se Anders.

Skjoldager (Skioldager), se Marten.

Skomager (Scomagher, Scomagher, Skomager, Skomagher), se Broder, Christern Hardbo, Las Andersen, Las Nielsen, Niels Laurisen,

- Regel, Seuerin Persen, Seuerin Pedersen Rurup, Tames Nielsen.
- Skriver (Schriffer, Schriffuer, Scriuer), se Christoffer, Hans, Lydich.
- Skrædder (Schredder, Schreder, Scredder, Screder, Scróder, Skreder), se Anders Ibsen, Bertel, Gerich, Henrik Lavsén, Jens Jensen, Kord, Las Christensen, Mikkel, Marten, Seuerin, Volter.
- Smalsted (Smalsteth), se Peder.
- Smed (Smed, Smedt, Smeth), se Asser, Gerbrand, Gregers, Hans i Brøns, Hans Trøjborg, Jesper, Peder Andersen, Peder Persen, Regel.
- Smedlund (Smethlwnd), se Mikkel.
- Snedker (Snitker, Snyddeker), se Per.
- Sofie (Soffi) Per Bruns 175.
- Staby, se Oluf Nielsen, Unge Seuerin.
- Stadsbud (Stadzbud, Stadzbudt, Statzbuth), se Arst Suder, Henning Persen, Niels Jensen.
- Stage (Stage, Stagh), se Gunver, mester Jep, Jep (Jacob), Seuerin (Søren) Jacobsen.
- Stark, se Kord.
- Steen (Steen, Sten), se Claus.
- Stub (Stub, Stwb), se Iver, Jørgen.
- Suder (Suder, Sudher, Swder, Swdher, Swther), se Anders Hansen, Arst, Broder, Claus, Henrich, Jens Matsen, Jens Olsen, Las Hansen, Lave, Niels Hansen, Niels Keldsen, Niels Matsen, Peder Nielsen, Seuerin.
- Surther (Swrther), se Herman.
- Svane (Suane), se Jens.
- Svaning (Suaning, Swane), se mester Hans.
- Svare (Sware), se Paul.
- Sven (Swen) Andersen 79. – Namensen 125. Søren, se Seuerin.
- Tames (Tames, Tammes, Thames, Tomas) Jensen 84-85. – Kock 94. – Nielsen Skomagere 72, 79. – Olsen, *rdm.* -1486-1513- 167, 194. – Persen, -1440-1463- 2. – Persen 123.
- Teglmester (Tegellmester), se Peder Knudsen.
- Tello, Tetleff, Thelaff, se Ditlev.
- Thede Johans 29.
- Therkel (Therkil) Nielsen, -1444-1445- 195-196.
- Therman (Thermen) Jebesen, *rdm.* 1451-, *bgm.* 1458-1465- 71. – Lassen 89.
- Tidich Guldsmed 26.
- Timme (Tymme) Maler 110.
- Tomas, se Tames.
- Tornum (Tornom, Tuornum), se Jep, Peder.
- Tovskov (Togeskow, Touskoff, Touskou, Towskow), se Niels.
- Trellund (Trellund, Trellundt, Trølund, Trølundt), se Christern, Peder.
- Trøjborg, se Hans T. Smed.
- Tue (Twy) Jensen 146.
- Tun, se Gregers.
- Tvilde (Tuide, Twilde), se Jens.
- Tymme, se Timme.
- Tækker (Tecker), se Jep Hansen.
- Tømmermand (Thimbermandt, Tymmerman), se Anders Ull, Karl, Niels Jensen.
- Tømrer (Tømmere), se Jep.
- Ull (Wll), se Anders U. Tømmermand, Lene.
- Urt (Wrt), se Peder.
- Vamdrup (Wamdrup), se Niels, Peder.
- Varder, se mester Jens.
- Weis (Wyuss), se Christern.
- Vibe (Vibe, Wibe, Wybe), se Hans Jep.
- Viborg, se mester Jens.
- Vide (Widi) Maltsen 69.
- Vinmand (Wynman), se Heyne.
- Volter (Wolter) Skrædder 11.
- Ærkedegn (Erchidægen), se mester Jens, Maren.
- Årup (Aarup, Arwp), se Niels.
- Åge (Ogi) Pedersen 176.

Kort over Ribe

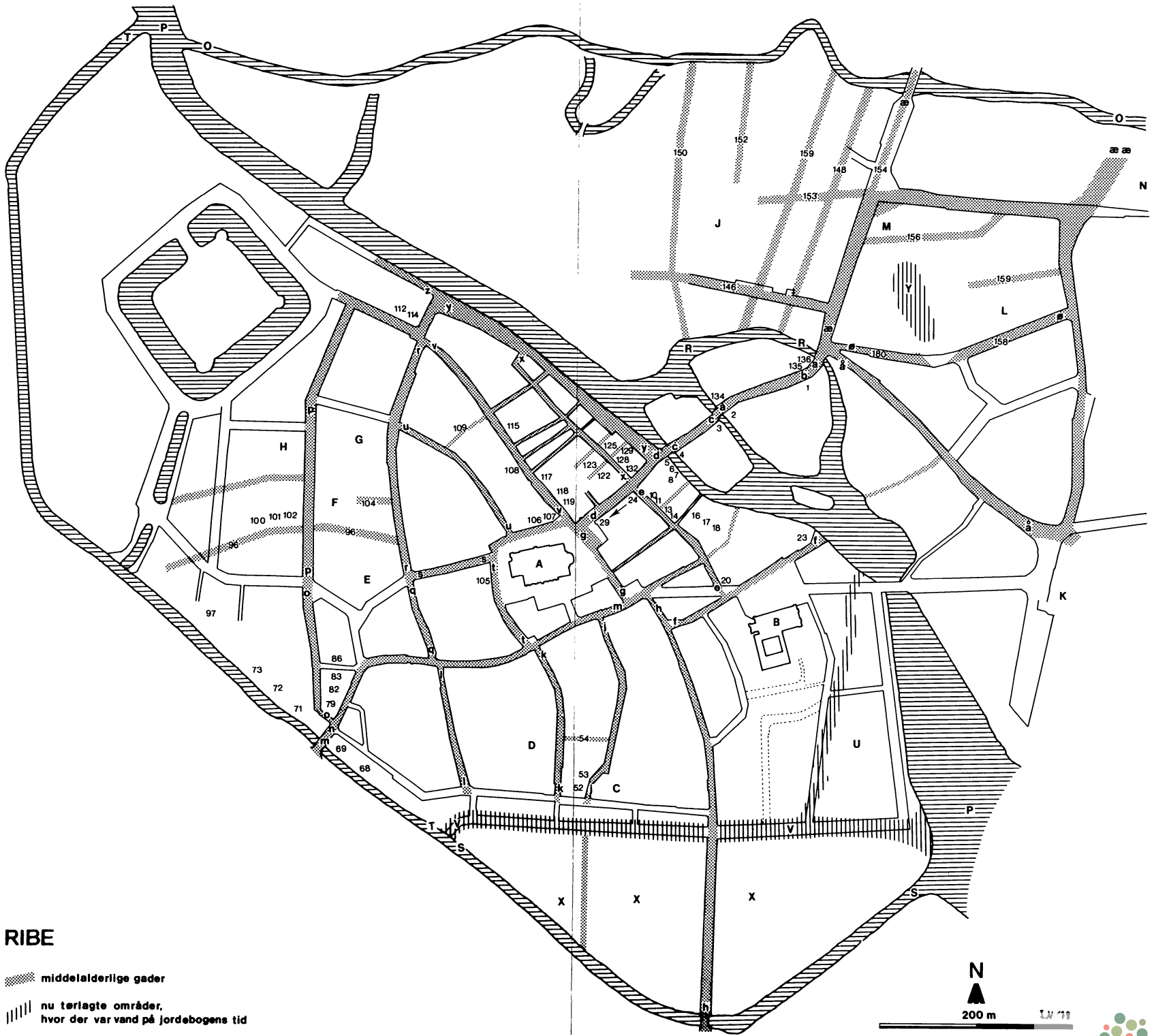
Tallene henviser til numrene i jordebogen.

Størsteparten af skriver a's indførsler er medtaget, ligesom gader, der er indført af skriver b, bortset fra 3, som ligger øst for Sankt Nicolaj kirke.

I nedenstående lister er de middelalderlige navne kursiveret, og det yngste navn er anført først.

- A Domkirken – Vor Frue domkirke
- B Sortebrødre kloster med Sankt Katharinæ kirke
- C Sankt Johannes eller Sankt Hans kirke
- D Skolen med Puggård og Sankt Mikkels kirke
- E Gråbrødre kloster med Sankt Laurentii kirke
- F Sankt Clemens kirke
- G johanitterklosteret Korsbrødregård
- H Helligåndshospitalet
- J Sankt Peders kirke
- K Sankt Nicolaj kirke med nonneklosteret Fruer kloster
- L spedalskhedshospitalet Sankt Jørgensgård
- M Sankt Jørgens kapel
- N Hellig Gravs kirke
- O Tved å – *Langvedel strøm*
- P Ribe å
- R *Graven*
- S *byens yderste grav*
- T *Graven*
- S-T Stampemølle å
- U Kurveholmen
- V *Graven*
- X *Sankt Hans holm*
- Y Paypyt

- a Nederdammen
 b *Nørreport*
 c Mellemdammen
 a-c *Dammen*
 d Overdammen – Storegade – *Bredegade*
 e Sortebrødregade – *Sankt Karens*gade
 f *Badstue*gade – *Sudergade*
 g *Stenbogade*
 h *Hundegade* – *Bredegade*
 j Bispegade – *Sankt Hans*gade
 k Puggårdsgade – *Skole*gade
 l Sviegade
 m Sønderportsgade
 n *Sønderport* – *Horstorv* port
 o Skovgade
 p Sankt Laurentiigade
 q Gråbrødregade
 r Korsbrødregade
 s Grydergade
 t Skolegade – *Vesten domkirken*
 u Præstegade – *Normandegade*
 v *Grønnegade*
 x *Fiskergade*
 y *Skibbroen*
 z *Ny Jord*
 æ-æ *Saltgade*, nuværende forløb
 æ-ææ *Saltgade*, gammelt forløb
 ø Tvedgade
 å Sankt Nicolajgade

RIBE

- middelalderlige gader
- nu tørlagte områder, hvor der var vand på jordebogens tid

